

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chelmiński, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu 6w Marcini 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 506

Poznań, sobota dnia 5 listopada 1932

Rok XXVII

Stanowisko Klubu Narodowego w Sejmie

Przemówienie pos. R. Rybarskiego na posiedzeniu Sejmu dnia 3 listopada 1932 roku w dyskusji nad budżetem na r. 1933-34

P. minister skarbu w swoim przemówieniu główną uwagę skupił na budżecie, a wiadomo dobrze, że ocena budżetu bez oceny położenia gospodarczego, politycznego i moralnego w państwie nie doprowadzi do skutku. Chciałbym i temi rzeczami się zająć.

Depresja się pogłębia

Mówi p. minister skarbu bardzo ostrożnie o poprawie, która może przyjść, albo może nie przyjść. Bardzo pesymistyczny jest pogląd, wyrażony w dokumencie przez niego przedłożonym, mianowicie w planie finansowo-gospodarczym kolei żelaznych, gdzie w motywach spodziewanych dochodów jest powiedziane, że wobec trwającej i pogłębiającej się w dalszym ciągu depresji preliminuje się tyle a tyle.

Depresja istotnie pogłębia się, położenie gospodarcze się pogarsza — wbrew oficjalnym statystykom, które mi chce się poprostu oszukiwać opinię. Bo takim oszustwem, przepraszam za wyrażenie, jest ogłaszanie statystyki bezrobocia w Polsce, która wykazuje spadek bezrobocia, lecz w komunikatach rozsyłanych prasie nie podaje się tego, że to są bezrobotni poszukujący pracy. Im pracy jest mniej, tem mniej zgłasza się ludzi po pracę, bo niema szans jej uzyskania i dlatego ta statystyka bezrobocia mogła wykazywać w r. 1931 w sierpniu 246 tysięcy bezrobotnych, obecnie w sierpniu 190 tysięcy bezrobotnych.

Ale równocześnie mamy drugą statystykę stanu zatrudnienia w wielkim przemyśle. I co się okazuje? Że w wielkim przemyśle i na robotach publicznych ilość zatrudnionych w tym czasie spadła o 100 tysięcy, że w porównaniu z rokiem 1928 stan pracowników w wielkim przemyśle zmniejszył się o 342 tysięcy, że dziś mniej ludzi pracuje w wielkim przemyśle mimo znacznego przyrostu ludności, niż pracowało przed zamachem majowym. Rządy pomajowe pogłębiły zasadniczo w Polsce bezrobocie, obiecywały dać chleb, chleba nie dały, dają głód ludności.

Mamy drugą statystykę. Mamy statystykę wykupienia kart rejestracyjnych i świadectw przemysłowych. Co się okazuje? Czemu p. minister tych cyfr nie przytacza? Ilość świadectw przemysłowych wykupionych w 1931 roku zmalała w porównaniu z r. 1930 o 50 tysięcy. Samych świadectw przemysłowych ubyło 36 tys. Obliczając, że każdy warsztat handlowy, czy przemysłowy zatrudnia paru ludzi, można przyjąć, że ten ubytek wynosi 150 tys., dodawszy do tamtych cyfr tę cyfrę mamy pół miliona bezrobotnych, co jest więcej aniżeli wykazuje statystyka oficjalna. A nie wspominam już o bezrobociu na wsi (okrzyki przytaczające na ławach Klubu Narodowego).

Jak jest z bilansem handlowym?

Mówi się dalej o tem i bardzo często się przytacza, że mamy obecnie czynny bilans handlowy. I znowu robi się propagandę ze statystyki handlu specjalnego. Ale znowu się nie ogłasza, że ta statystyka nie obejmuje wszystkich pozycji. Okazuje się, że te nadwyżki są w rzeczywistości mniejsze, bo po zarejestrowaniu przywozu nierejestrowanego w statystyce towarowej rządowych dostaw zagranicznych (obroty z Gdańskiem) deficyt zwiększa się, albo nadwyżka zmniejsza się rocznie o 120 do 150 milionów.

Tak, że według obliczeń Głównego Urzędu Statystycznego w r. 1930, nadwyżka wynosiła 68 milionów, a nie 187 milionów, jak wykazuje statystyka.

Dlaczego cyfry te przytaczam? Dlatego, że mamy obowiązek dla utrzymania równowagi gospodarczej zapłacić procenty od długów zagranicznych obliczanych na 9 miliardów, to znaczy, że procenty, licząc niskie oprocentowanie kredytów między państwowych, wynoszą co najmniej 0,5 miljarda. Zatem taką nadwyżkę w bilansie handlowym trzeba wypracować. Ja nie widzę, żeby z tych rzeczy zdawano sobie sprawę, a wciąż się mówi, że będzie lepiej, że nastąpi poprawa konjunktury.

Z wielką radością usłyszałem od p. ministra skarbu twierdzenie, że jeżeli nasza sytuacja jest jeszcze dobra, czego nie podzielał, to zawdzięczamy w pewnej mierze temu, że mamy mniej, niż inni zadłużenie, a przypominam sobie okrzyki, mówiąc delikatnie, jakimi panowie mnie zarzucali, że my przeszkadzamy dopływowi obcego kapitału do kraju. Teraz mamy załugę. (Oklaski na prawicy). I tak jest. Gdyby pożyczka stabilizacyjna pociągnęła za sobą co najmniej 2 razy tyle, ile dała nowych kredytów, nie byłoby dziś stałego złotego.

Deficyty w innych krajach

P. minister skarbu z dużym współczuciem mówił o stanie finansowym w innych krajach, o wielkich deficytach. To jest bardzo pouczające, ale to trzeba trochę procentowo traktować, bo te miljardy złotych nam imponują, innym krajom nie. Jeżeli chodzi specjalnie o Niemcy, to trzeba stwierdzić, że deficyt budżetowy Rzeszy już po potrąceniu wydatków na kraje w r. 1931/32 był daleko mniejszy niż w Polsce. Nie dochodził bynajmniej 10 procent, a natomiast I kwartał tego roku dał Rzeszy nadwyżkę. Do tego nie przywiązują wielkiej wagi, ale gdy się statystykę przytacza, to trzeba trochę inaczej nią operować.

Deficyt w Polsce

A teraz gdy chodzi o nasz deficyt. Znowu się mówi, że mamy mały deficyt. Za pierwsze półrocze tego roku wykazuje 121 milionów deficytu, potem dyskretnie wspomina się, że jest znaczny wzrost dochodów administracyjnych. Jest 70 milionów z Banku Polskiego. To jest ten dochód administracyjny.

Przedsiębiorstwa państwowe w pierwszym półroczu wpłaciły 26 milionów do skarbu. Było to potraktowane jako dochody skarbowe. Są instytucje, które ogłaszają statystykę. „Polska Gospodarcza” ogłasza statystykę poczty i telegrafów, dochody i wydatki. Jest powiedziane, że za 6 miesięcy poczta wpłaciła do skarbu 16 milionów, ale dochodów miała 943 000 w tym samym czasie. Dzieją się rzeczywiście cuda, w pomnażaniu dochodów. W drodze z gmachu pocztowego do gmachu skarbu z 943 000 dochodu robi się wpłata 16 milj. To jest zadziwiające. Podobnie cudowne jest rozmnożenie bilonu srebrnego.

Dalej kolej. Kolej wpłaciła około 3 milionów, a tymczasem miała ona w pierwszym kwartale tego roku deficyt, który wyniósł około 18 milionów. W jaki sposób kolej wpłaciła swój dochód?

„Strojenie bilansów”

Nie chcę malować sytuacji gorzej, niż się przedstawia w rzeczywistości, ale stwierdzam, że podstawą zaufania jest szczerść budżetowania, a nie strojenie bilansów, nie wykazywanie tego, czego niema naprawdę. (Oklaski na prawicy). Jeżeli te rzeczy razem obliczymy, to się wykaże, skromnie licząc, że deficyt w pierwszym półroczu wynosi 21 procent budżetu, a nie jak się mówi 8, lub 9 procent, już nie licząc tego, co nazywa — przepraszam już nie posel — p. prof. Krzyżanowski oszczędnością pozorną i niewybredną, mianowicie nieplacenie do stawcom za ich zobowiązania. P. minister skarbu tu zapowiedział, że będzie zestawiona lista złośliwych podatników, którzy mogą płacić, a nie płacą. Czy nie możnaby zestawić listy złośliwych urzędów i przedsiębiorstw państwowych, które mogą płacić, a nie płacą, nie płacąc woźnym, nie płacąc lekarzom, bo w ten sposób robi się oszczędności. To jest więcej niż złośliwość, to jest krzywdą ludzka. (Oklaski na prawicy i lewicy).

Możemy jeszcze wskazać na inne rzeczy, powiększające dochód. Mianowicie sprawozdanie Najwyższej Izby Kontroli Państwa wskazuje, że z sum skarbowych, administrowanych przez Bank Gospodarstwa Krajowego, udzielono w r. 1931/32 cały szereg kredytów, sięgających 53 miliony zł przeważnie wladzom państwowym, co nie znajduje upoważnienia w ustawieniach, nadanych rządowi w ustawach skarbowych. Więc to są sposoby znajdowania „rezerw”. Oczywiście znów bez upoważnienia, bez podstawy prawnej, a potem się mówi: zaufanie do państwa. Trudno się potem dziwić, że tezauryzacja ma miejsce w społeczeństwie. Wszystko, co się robi, robi się z lekceważeniem ustaw, ale mówi się o zaufaniu.

Obecny budżet

Jak się przedstawia obecny budżet. P. minister skarbu mówił o tem, że jest pewna poprawa w układzie, że fundusze są ujawnione. Ale jak? Mamy tam np. fundusz skupu pożyczek państwowych. Objaśnienie mówi: „Fundusz utworzono na podstawie ustawy z dnia 26 stycznia 1931 roku z wpływów pożyczki zapalczonej. Statutowa wysokość funduszu skupu pożyczek państwowych wynosi 50 milionów zł”. I na tem koniec. To jest bilans funduszy państwowych, który tylko mówi, iż statutowa wysokość jest 50 milj. zł. Ale ile tam jest w tym funduszu, panie ministrze? Nic niema, bo ustawa została złamana, a pieniądze zjedzone. Pożyczka zapalczona miała tworzyć ten fundusz, ale nie utworzyła. Takie jest wykazywanie „funduszy” i innych pozycji. (Oklaski na prawicy).

Mamy np. rozmaite dochody, dochody obliczane optymistycznie, czy pesymistycznie, trudno powiedzieć. — Ale np. monopol spirytusowy daje 230 milionów dochodów zwyczajnych. W tych dochodach zwyczajnych co figuruje? Jak wynika ze szczegółowej części, utworzona jest nowa rubryka, „dochody pozaeksploatacyjne”, mianowicie 55 milionów, o tyle zmniejszono kapitał obrotowy monopolu spirytusowego, którego niema, bo monopol spirytusowy nie płaci. I to jest „dochód”, a nawet „dochód zwyczajny”. Rzeczywiście, genialny minister skarbu Potrafi o 50 milj. zmniejszyć co rok

fundusz obrotowy i liczy to jako dochód zwyczajny. Przypuszczam, że to omyłka, ale panie ministrze, to wstyd, że coś podobnego może być wykazane w budżecie, że zmniejszenie kapitału obrotowego wykazuje się jako dochód zwyczajny, zmniejszenie zresztą zupełnie nierealne.

Następnie preliminuje się naprzykład na przyszły rok 50 milj. dochodu z kolei żelaznych. Wspominałem o depresji, ale jaka jest naprawdę ta depresja. Przyjmuje się, że wpływy będą niższe o 12 procent, a tymczasem, jakie są cyfry rzeczywiste? Przypatrzmy się cyfrom, bo one dużo mówią. Zmniejszenie się dziennego naładunku wagonów 15-to tonnowych wynosiło w sierpniu 1932 r. w porównaniu z sierpniem 1931 roku — 21,6 procent, we wrześniu — 23,4 procent, a w pierwszej dekadzie października 23,1 procent. Tymczasem przyjmuje się w budżecie zmniejszenie obrotu o 12 procent i na tem opiera się najniższy budżet specjalny, bo budżet kolei. Coraz trudniej te deficyty pokryć i coraz trudniej je ukryć.

Bilon i Bank Polski

Ale w jaki sposób odbywa się pokrywanie deficytów, jakim kosztem? (Głos: Martwi to pana, że jeszcze wogóle się nie pokrywa). Na takie uwagi, ja naprawdę nie będę odpowiadał. (Przerwywanie). Trzeba stwierdzić, że instytucje finansowe, o których płynności minister skarbu tak dużo mówił, są w znacznej mierze przedmiotem eksploatacji, co nie powinno mieć miejsca, bo nie powinno być zaciągania kredytu przez przedsiębiorstwa państwowe i monopole w Banku Polskim. Kredyty skarbowe zmniejszyły możliwość kredytową Banku Polskiego i musiał ten fakt, wobec kurczenia się obiegu, oddziaływać na życie gospodarcze. Wypuszczenie nowego bilonu ma ten sam charakter. Trzeba te rzeczy odróżniać, banknot od bilonu. Wypuszczenie odbyło się bez podstawy prawnej. Niema chyba kraju na świecie, gdzieby powiększenie obiegu bilonu mogło się dokonać przez obwieszczenie w „Monitorze Polskim”, w gazecie urzędowej. (P. Polakiewicz: Za zgodą Banku Polskiego). Dekret stabilizacyjny wymaga zgody Banku Polskiego na zmianę tak, jak zgoda Banku Polskiego potrzebna jest na zmianę statutu Banku, ale z tego nie wynika, iż tu nie potrzeba podstaw prawnych. Kwestja zaufania gra tu wielką rolę. Czy jest wskazanem, by władze administracyjne mogły powiększać bilon?

Płynność banków państwowych

A teraz płynność innych banków państwowych, jak Banku Rolnego. Za 5 miesięcy zmniejszenie się lokat rozrachunków z rządem, z sum do dyspozycji skarbu wynosi 45 milionów w r. b. Czy jest to zasilenie rolnictwa, o którym się tak mówi? To są te „rezerwy skarbowe”, które wydobywa się z życia gospodarczego.

Mówił p. minister o wielkiej płynności Pocztowej Kasy Oszczędności. Przytoczę kilka cyfr, mianowicie pozycje „kasa” i „sumy do dyspozycji” wynosiły na 31 grudnia 1931 r. — 90 milj., na 31 marca 1932 r. — 67 milj., obecnie na 30 września — 44 milj. To jest upłynnianie P. K. O. Liczymy się z tem, że gotówka w P. K. O. stanowi tylko 83 procent wszystkich wkładów oszczędnościowych i czekowych. A

jak się te operacje odbywają, to widzimy z tego, że pocztą otrzymuje 15 milj. zł jako stałą dotację miesięczną na wypłaty. To jest w porządku, ale oprócz tego jest i gotówka w urzędach pocztowych przejściowo. Otóż na 31 grudnia 1931 r. ta gotówka wynosiła sumę 35 milj., na 31 marca 1932 r. — 48 milj., a na 30 września 1932 r. — 60 milj. To są owe dochody poczty, zatem o płynności nie może być tutaj mowy.

Wzrost fiskalizmu

Cechą charakterystyczną niewątpliwie całej polityki jest wzrost fiskalizmu. P. minister mówi, że narazie nie zmiernie wprowadzić nowych podatków. Mówi tak: przynieśliśmy wielkie ulgi, zostanie zniesiony podatek majątkowy, a zastąpiony bardzo

delikatnym, łagodnym, stałym podatkiem majątkowym nominalnym. Otóż za pierwsze półrocze tego roku ten straszny podatek majątkowy dał 1700 tysięcy zł, natomiast na przyszły rok ten łagodny podatek ma dać 27 milionów. To są te ulgi dla życia gospodarczego, które szykuje p. minister.

A zresztą czy nie wprowadzono nowych podatków? A te wszystkie opłaty na bezrobocie, czy to nie są podatki? Mniejsza o nazwę, z chwilą gdy jest wprowadzona opłata przymusowa, przy której nic się nie daje, to jest podatek, a nie wiem, co się daje temu, od którego się ściągają 50 gr za siedzenie w nocnych lokalach. Co skarb daje? Czy on utrzymuje te lokale? Znow w formie dekretu wprowadzono podatek.

(Dokończenie nastąpi.)

Powiewają czerwone chorągwie

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego”).

Berlin, 3 listopada. W północnych dzielnicach Berlina, w okręgu Wedding, na ulicach Köslinerstrasse, Pankstrasse, Müllerstrasse, Chausseestrasse, Seestrasse, w dzielnicy wschodniej na Frankfurterallee, Thierstrasse, Baltenplatz, koło rzeźni centralnej, poza tem w Siemensstadt i niektórych ulicach Schönebergu powiewają czerwone chorągwie, opatrzone sierpem i młotem. To są główne gniazda komunistyczne. Tutaj, a zwłaszcza na północy co jakiś czas odbywają się krwawe walki między hitlerowcami i komunistami, tu każdy lokal posiada swoje zabarwienie polityczne. Jest rzeczą bardzo niebezpieczną zabijać się na piwo do inaczey politycznej nastrojonego lokalu. Napewno nie wyjdzie się w takim stanie w jakim się weszło, jeżeli wogóle będzie można wyjść na własnych nogach.

Komunizm niemiecki ponosił w ostatnich wyborach dotkliwą klęskę. Część jego zwolenników przeszła do hitlerowców. Dzisiaj kierownictwo partii komunistycznej liczy na odegranie się. — Sprzyja tej nadziei dotkliwa w dalszym ciągu bezrobocie, stosunki mieszkaniowe wcale nieróżowe i często prawdziwa nędza. Wprawdzie radykalny społecznie program Hitlera, jego mistrzowska propaganda, obliczona na szerokie masy i rachuba na szybkie zwycięstwo hitlerowców stanowiły silną konkurencję dla komunistów.

Ale właśnie zawód w tym ostatnim kierunku może spowodować odpyły tych mas dość surowych i niedostatecznie przerobionych. Pragniemy być dobrze zrozumiani. Nie prorokujemy niczego. Wybory obecne są wielką zagadką — o ile się wogóle odbędą. W razie rozszerzenia się bowiem dzisiaj proklamowanego strajku komunikacyjnego i ogłoszenia stanu wyjątkowego, o czym się w Berlinie już mówi, wybory zostałyby odroczone.

Błędem komunistów jest to, że nie posiadają oni ludzi, którzyby tak umieli przemówić do mas, jak przywódcy hitlerowscy. Niezłe mówi poseł Torgler, ale już inni ani się umywają do hitlerowców. W tych dniach, piszący te słowa, miał sposobność przyjrzenia się zbliska jednej z przedwyborczych manifestacji komunistów w „Sportpalaście” i przysłuchania się przemówieniom. Porównanie przemówień wypada na korzyść hitlerowców, natomiast udział był po prostu niezwykle liczny. Wszystkie miejsca stojące, nie mówiąc już o siedzących, były dostojnie zatłoczone tłumami. Charakter zebrania był wybitnie „proletarjacki”; reprezentowane były wyraźnie warstwy t. zw. „najniższe”.

Wszystkie wielkie manifestacje polityczne mają w Niemczech ustalony charakter bez względu na to, czy je urządzają hitlerowcy, „Stahlhelm”, „Reichsbanner”, czy komuniści. Wszędzie muzyka, „wmaszerowanie chorągwi”, wszędzie oddziały bojowe i sanitariusze. Nawiasem powiedziawszy, komunistyczne „Schutzstaffeln” noszą jako mundur — czarne koszule! Na jednej z chorągwi widnieje napis „Häuser-Schutzstaffel Budjenny”.

Stojąc w przejściu, można było dostrzec przyjrząc się maszerującym z chorągiewami oddziałom. Szły, podnosząc na znak powitania zwinętą pięść do wysokości czoła, przyjmowane okrzykami: „Rotfront”. Szły tramwajarzy, robotnicy ze sprzątarni śmieci, z fabryk Siemens i wielu, wielu innych. Niezwykle licznie reprezentowane były — co zasługuje na uwagę — organizacje komunistyczne z B. V. G. (Berliner Verkehrs-Gesellschaft — Berlińskie Towarzystwo Komunikacji), t. zn. tramwaje, autobusy i kolej podziemna. Byli także robotnicy telegraficzni, wszystkie zaś gru-

py zorganizowane według przedsiębiorstw, w których pracują.

Szły również młodzi „pionierzy”, chłopcy i dziewczęta, między niemi jedno kilkoletnie bobo, czerwono przepasane, w czapce na głowie z wyszytą na niej dużą czerwoną gwiazdą, wyglądające, jakby się ubrało w jakiś dziecienny mundur sowiecki, otrzymany dla zabawy.

Wiele oddziałów wmaszerowało z własną kapelą na czele. Wogóle kapele i muzyka odgrywają dużą rolę w berlińskich manifestacjach masowych. Jest zawsze kapela główna, która gra dość długi czas przed rozpoczęciem zebrania dla tych, którzy zbierają się rychlej, a żeby otrzymać miejsca, poza tem często wspomniane kapele wkraczających od-

działów. Ułatwia to czekanie i podnosi ogromnie nastrój.

W porównaniu do manifestacji komunistycznych z przed ostatnich wyborów, manifestacje obecne wykazują znaczny przepływ ludzi. Posiadają one zupełnie specyficzny charakter. Nie widać tam zupełnie twarzy „mieszkańskich”, które pojawiają się już dość licznie na zebraniach socjalistycznych. Między falą typowych twarzy i postaci „proletarjackich”, migoce tylko tu i owdzie charakterystyczna twarz inteligenta. Za mną siedzi komunistyczny poeta Erich Weinert, który też potem recytuje wiersz.

W pewnej chwili przyglądam się z zainteresowaniem twarzy przy trybunach. Jest mi dziwnie znajoma. Tak, to nie ulega wątpliwości. Podchodzę i pytam się. To rzeczywiście on, kolega z gimnazjum poznańskiego, który siedział obok mnie przez kilka lat dosłownie na tej samej ławie. Nie widziałem go od czasów matury. Jest dzisiaj widocznie dygnitarzem w partii komunistycznej w Berlinie. Są czasem dziwne i niespodziewane spotkania.

Przed godziną jedenastą pojawia się Thaelmann, który powraca z Paryża, chwalać się, że granicę francuską przebył nielegalnie. Wszyscy wstają. Oklaski i okrzyki „Rotfront” („czerwony front”) hasło, którem witają się komuniści. Thaelmann przemawia. Treść przemówień nie odbiega od zwykłych komunistycznych zdań agitacyjnych.

Dzisiaj wybuchł strajk w B. V. G., podtrzymywany zarówno przez komunistów, jak i hitlerowców przeciwko rządowi Papena. Rozmawiam z wartownikiem strajkujących przy jednym z dworców kolei podziemnej. Informuje mnie o możliwości rozszerzenia strajku na kolej miejską i dalej. Mogłyby z tego być duże konsekwencje.

JERZY DROBNIK.

Nowe prawo o stowarzyszeniach

I. Postanowienia ogólne — Zawiązywanie stowarzyszeń — Udział w nich

Prawo o stowarzyszeniach reguluje prawny byt stowarzyszeń jako dobrowolnych trwałych zrzeszeń o celach niezarobkowych. Stowarzyszenia w rozumieniu prawa o stowarzyszeniach są tylko zrzeszenia o t. zw. celach idealnych, nie mogą więc mieć celów zarobkowych względnie służyć prowadzeniu przedsiębiorstwa gospodarczego. Ograniczenie tego rodzaju istniało dotychczas wyłącznie dla stowarzyszeń zarejestrowanych po myśl § 21 kodeksu cywilnego, a nie dotyczyło ono innych stowarzyszeń.

Zrzeszenie musi mieć charakter trwałości, co jednak nie znaczy, że stowarzyszenie musi być już zgóry związane na czas nieokreślony. Utworzenie stowarzyszenia na pewien określony termin albo na czas osiągnięcia pewnego celu, który sobie stowarzyszenie postawiło, jak np. towarzystwo założone dla wybudowania pomnika, nie pozbawia jeszcze stowarzyszenia cech trwałości w rozumieniu prawa o stowarzyszeniach. Pozbawione cech trwałości jest natomiast np. stowarzyszenie, związane dla przygotowania pewnych oznaczonych wyborów do publicznych korporacji, jakie u nas były znane jako stowarzyszenia wyborcze według § 4 niemieckiej ustawy o stowarzyszeniach.

Stowarzyszenie musi być oparte na zasadzie dobrowolności udziału członków w stowarzyszeniu, a przymus przynależenia do pewnego zrzeszenia, możliwy tylko na podstawie prawa publicznego, jak np. w przymusowych strażach pożarnych, wyklucza dane zrzeszenia z rzędu stowarzyszeń w rozumieniu prawa o stowarzyszeniach.

Nie można jednak zakładać stowarzyszeń w wszelkich celach niezarobkowych, gdyż prawo o stowarzyszeniach ustala pewne granice, zezwalające na łączenie się tylko w takich stowarzyszeniach, których cele, ustrój i działalność nie sprzeciwiają się prawu i nie zagrażają bezpieczeństwu, spokojowi lub porządkowi publicznemu. Są to daleko idące ograniczenia nieznanne w dotychczasowej ustawie o stowarzyszeniach, która ten sam cel zamierzała osiągnąć przez upoważnienie do rozwiązania takiego stowarzyszenia, którego cele statutowe lub cele ujawniające się w działalności stowarzyszenia sprzeciwiały się ustawom karnym.

Przy tworzeniu stowarzyszeń wprowadza prawo o stowarzyszeniach niektóre nowe zasady, których dotychczas u nas nie było. Nie można więc tworzyć takich stowarzyszeń, w których istnieje zasada bezwzględnej posłuszeństwa

członków władzom stowarzyszenia, przyczem prawo o stowarzyszeniach wychodzi jakoby z założenia, że bezwzględne posłuszeństwo członków przekracza ramy uprawnień dobrowolności, na której się winna opierać łączność w stowarzyszeniach.

Dalej zakazuje prawo łączenia w stowarzyszeniu celów wychowania fizycznego, gimnastycznych lub społecznych z celami politycznymi. Ponieważ zakaz ten dotyczy wyłącznie tego rodzaju stowarzyszeń, wynikałoby z tego, że łączenie w stowarzyszeniach innych celów z celami politycznymi ma być dozwolone, a więc stowarzyszenie o celach gospodarczych lub charytatywnych może również mieć cele polityczne.

Co jednak należy zrozumieć jako „cele polityczne”, prawo o stowarzyszeniach bliżej nie określa, tak, że właściwą interpretację tego osiągniemy dopiero przez judykaturę administracyjną, przyczem będzie dla działalności stowarzyszeń sportowych bardzo ważne, czy pod celami politycznymi należy również rozumieć cele „społeczno-polityczne”, których według orzecznictwa Najwyższego Trybunału Administracyjnego nie należy uważać za podrodzaj celu politycznego.

Prawo zawiązywania stowarzyszeń przysługuje obywatelom polskim bez różnicy płci, jednakże w charakterze założycieli mogą występować tylko osoby, zdolne do działań prawnych, a takich samych kwalifikacji wymaga prawo o stowarzyszeniach dla osób, wchodzących w skład zarządu stowarzyszenia.

Prawo łączenia się w stowarzyszeniach, jak też zawiązywanie specjalnych stowarzyszeń cudzoziemców przysługuje cudzoziemcom. Jest to prawo, którego obywatelom nie mieli według niemieckiej ustawy o stowarzyszeniach, która prawo stowarzyszenia się, jako podstawowe prawo obywatelskie, przyznała tylko obywatelom kraju. Kwestji stowarzyszeń cudzoziemców, jak również udziału ich w stowarzyszeniach i ich władzach nie załatwia prawo o stowarzyszeniach ostatecznie, pozostawiając w tym względzie możliwość wprowadzenia odmiennych zasad na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów, wyda-

nego na wniosek ministrów spraw wewnętrznych i spraw zagranicznych.

Prawo udziału w stowarzyszeniach (członkostwo) przysługuje zasadniczo osobom w wieku od lat 18. Osobom od 14 do 18 roku życia wolno należeć do stowarzyszeń tylko za zgodą swych prawnych opiekunów; nie mogą one jednak brać udziału w głosowaniu uchwał i nie korzystają z uprawnień wyborczych. Młodzież szkolna, z wyjątkiem młodzieży szkół wyższych, nie może należeć do stowarzyszeń bez względu na wiek.

Członkostwo w stowarzyszeniu opiera się na zasadzie dobrowolności. Nie wolno nikogo zmusić do tego, aby wziął lub nie wziął udziału w stowarzyszeniu. Nie wolno także ograniczać możliwości wystąpienia ze stowarzyszenia. Przeważnie temu postanowienia statutów i regulaminów oraz uchwały i zobowiązania są niedopuszczalne i nieważne. Przy stowarzyszeniach, które posiadają osobowość prawną (stowarzyszenia zarejestrowane i stowarzyszenia wyższej użyteczności), wolność wystąpienia nie wyklucza jednak ustanowienia w statucie obowiązku zapłaty składek członkowskich za czas do końca roku gospodarczego.

Specjalne przepisy normują częściowo członkostwo wojskowych w służbie czynnej oraz funkcjonariuszów państwowych. Wojskowi w służbie czynnej mogą należeć do stowarzyszeń tylko za zezwoleniem władz wojskowych na warunkach określonych przez ministra spraw wojskowych, nie mogą oni przetem być poddani ani balotażowi ani sędow koleżeńskiem w jakiegokolwiek formie. Jeżeli więc statut stowarzyszenia przewiduje przy przyjęciu członka balotaż albo sady koleżeńskie, to powinien w stosunku do osób wojskowych w służbie czynnej wyraźnie ustalić wyjątek.

Przy funkcjonariuszach państwowych zaprowadzono pewne ograniczenia oceny postępowania w związku z działalnością służbową. Żadne stowarzyszenie nie ma prawa czynić przedmiotem rozważania swych sądów koleżeńskich, albo przedmiotem swych uchwał względnie w inny sposób piętnować działalność służbową funkcjonariusza państwowego, będącego członkiem stowarzyszenia, zanim właściwe do oceny tej działalności władze przełożone funkcjonariusza względnie instytucje dyscyplinarne lub sady karne nie potępiły działalności tej przez wymierzenie kary. Ponieważ ograniczenie powyższe odnosi się tylko do działalności służbowej funkcjonariusza, może ono dotyczyć funkcjonariuszów państwa w stanie nieczynnym lub w stanie spoczynku tylko w odniesieniu do ich działalności służbowej jeszcze z czasów służby czynnej.

Szczegółowe ograniczenia prawa należenia do stowarzyszeń niektórych kategorii osób określają przepisy specjalne. Takie ograniczenia istnieją np. dla funkcjonariuszów policji państwowej.

Dekret o aplikantach i asesorach sądowych

Wśród powodów dekretów, które ukazały się w ostatnich dniach na łamach „Dziennika Ustaw”, na szczególną uwagę — poza dekretem o stowarzyszeniach, dekretem o sytuacji służbowej profesorów wyższych uczelni oraz szeregiem dekretów gospodarczych — zasługuje „rozporządzenie ministra sprawiedliwości z dnia 25 października 1932 r. o aplikantach i asesorach sądowych”.

Rozporządzenie składa się z 10 następujących rozdziałów: 1) postanowienia ogólne; 2) objęcie stanowiska; 3) zmiana i zrzeczenie się stanowiska; 4) obowiązki i prawa aplikantów; 5) przebieg aplikacji; 6) egzamin sędziowski; 7) odpowiedzialność służbowa; 8) asesorsowie sądowi; 9) aplikanci prokuratury generalnej Rzplitej Polskiej; 10) przepisy przejściowe i końcowe.

Odnosnie do asesorów par. 59 postanawia m. i. że minister sprawiedliwości może według swego uznania przeznaczyć asesora sądowego w stan spoczynku, jeżeli asesor w ciągu dwóch lat od mianowania na to stanowisko nie otrzyma nominacji na stanowisko sędziowskie lub prokuratorskie.

Treść dekretu omówiły wkrótce w osobnym artykule.

Stronnictwo Narodowe

Kolo Stare Miasto

Walne zebranie odbędzie się w piątek, 4 b. m o godz. 20-tej w lokalu Pohlowej. Referat wygłosi p. Stanisław Jeske. O liczne i punktualne przybycie proszą

ZARZĄD.

Papen o dążeniach i polityce Niemiec

Co powiedział kanclerz w wywiadzie z paryskim dziennikarzem — Najważniejsza w chwili obecnej jest dla Rzeszy sprawa równouprawnienia w zakresie zbrojeń.

Paryż, 4. 11. (Tel. wł.) Dzisiejszy „Excelsior” zamieszcza rozmowę swego berlińskiego korespondenta z Papenem. Na wstępie kanclerz wyraził nadzieję, że będzie mógł sprostać swemu zadaniu politycznemu, w przeciwnym bowiem razie nie pozostałby ani godziny dłużej w rządzie.

Omawiając sprawę równouprawnienia zbrojeń, kanclerz stwierdził, że kwestja ta ma dla Niemiec znacznie głębsze znaczenie i jest obecnie ważniejsza, niż skreślenie długów reparacyjnych. Najpierw — jego zdaniem — Rzesza ma uprawnione żądanie do materialnego bezpieczeństwa. Poza tem kwestja ta posiada dla Rzeszy znaczenie moralne i wchodzi w grę godność osobista.

Na zapytanie korespondenta czy kanclerz liczy się z możliwością wybuchu wojny Papen oświadczył, że gdyby w 1914 r. nie uprawiano przesadnej tajnej dyplomacji nie byłoby może doszło do wojny światowej. Sam oświadczył, że jest zwolennikiem jak najdalej idącej bezpośredniej, szczerzej i swobodnej wymiany zdań w takich wypadkach.

Na zwróconą uwagę co do wzrastającej nieufności pomiędzy Francją i Rzeszą kanclerz oświadczył, że w takich warunkach nie da się prowadzić szczerzej polityki. On sam omówił z Herriotem szczegółowo możliwości porozumienia francusko - niemieckiego. Papen nie chciał bliżej sprecyzować szczegółów na tem temat.

W dalszym ciągu kanclerz stwierdził, że jeśli chodzi o nowy francuski plan rozbrojenia i bezpieczeństwa ogólnego, to nie może narazie zająć stanowiska, póki nie będzie mu ten plan znany oficjalnie. Błędem jest jednak mniemanie, że sprawę pogody politycznej w Europie ocenia się na podstawie stosunków pomiędzy Berlinem i Paryżem.

W końcu kanclerz podkreślił jeszcze raz, że jeżeli chodzi o politykę zagraniczną, to całe Niemcy są zgodne

z obecnym jej kierunkiem, czego nie można lekceważyć i co zagranica musi zrozumieć. Obecne ustosunkowanie się narodu niemieckiego wynika je-

dynie z podjęcia taktyki obronnej a nie z powodu dążeń agresywnych. Naród niemiecki chce jako wolny być narówni z innymi wolnymi narodami.

Sytuacja strajkowa w Berlinie zaostrza się

Dyrekcja grozi wydaleniem bez wypowiedzenia — Represyjne zarządzania policji — Aresztowania wśród komunistów

Berlin, 4. 11. (PAT.) Wobec odzucenia przez organizację zawodową robotników tramwajowych, autobusowych i pracowników kolei podziemnej orzeczenia, wydanego przez komisję rozjemczą, dyrekcja towarzystw komunikacyjnych miejskich odwołała się do rozjemcy urzędowego, który nadał orzeczeniu moc obowiązującą. Równocześnie dyrekcja ogłosiła komunikat, wzywający strajkujących do niezwłocznego podjęcia pracy pod groźbą wydalenia bez wypowiedzenia.

Prezydium policji wydało jeszcze wczoraj wieczorem szereg ostrych zarządzeń represyjnych przeciw kierownictwu strajku. Przeszło 100 osób z „patroli komitetu strajkowego” przytrzymało na ulicach celem wylegitymowania. Władze uznały akcję strajkową za nielegalną. Policja zlikwidowała zebranie przywódców t. zw. „rewolucyjnych zawodowców i ob-

sadzila główną kwaterę komitetu strajkowego, Drukarnię komunistyczną, mieszczącą się w „Domu Liebknechta”, policja zamknęła i opieczentowała, oba główne organa komunistyczne: „Rote Fahne” i „Welt am Abend” zawieszono na okres 8 dni. Kierownictwo partji narodowo-socj. wydało odezwę, w której oficjalnie solidaryzuje się z akcją strajkujących i atakuje rząd Papena.

Berlin, 4. 11. (Tel. wł.) Dziś w nocy na dworc centralnym kolei elektrycznej w Schoenebergu doszło do starć pomiędzy strajkującymi a policją. W czasie tych starć zabito jednego hitlerowca, a drugi odniósł ciężkie obrażenia. Dwie dalsze osoby są lżej ranne. Starcia wywołała agresywna postawa hitlerowców, którzy obrzucili policję kamieniami, poczem zaatakowaną użyli broni palnej.

Strajkujący atakują policję

Berlin, 4. 11. (Tel. wł.) Władze częściowo uruchomiły doraźną służbę komunikacyjną, co jednak wywołało parokrotnie zajścia uliczne. W niektórych miejscach strajkujący pozrywali przewody elektryczne i uszkodzili tor oraz zwrotnice. Ponadto obrzucano kamieniami policję, która chroniła pracujących robotników i kondukto-

Szereg krwawych starć

rów przed napaściami. Parę razy policja, zaatakowana przez tłum strajkujących, musiała użyć broni palnej, skutkiem czego wiele osób odniosło obrażenia. Poważniejsze starcia wydarzyły się w Schoenebergu oraz na sąsiednich głównych ulicach i placach.

Przepowiednia pogody na sobotę:

Po nocy łagodnej w ciągu dnia pogoda bez zmian, naogół pogodnie częściowo pochmurno słabe wiatry południowe.

Przepowiednia pogody na sobotę:

Po nocy łagodnej w ciągu dnia pogoda bez zmian, naogół pogodnie częściowo pochmurno słabe wiatry południowe.

TARGOWISKO MIEJSKIE

Poznań, 4. 11. 1932 r.

Urzędowe Sprawozdanie Targowe Komisji Notowania Cen

Spędzono: wołów 4, buhajów 10, krów 12, świń 277, prosiąt 164, cieląt 156, owiec 4, razem 627 zwierząt.

Wielkopolska Izba Rolnicza podaje: Świnie bekonowe I kl. 66—70, II. kl. 62—66.

Urzędowa ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 4. 11. 1932 r.

Warunki: Handel hurtowy parytet Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy w obliczeniu ćwierć-litrowego gęstościomierza: 1) żyta poznańskiego 70,6 kg. (120,1 ft. w hol.), 2) żyta pomorskiego 69,35 kg. (118,2 ft. w hol.), 3) pszenicy pozn. i pomorskiej 72,95 kg. (124 ft. w hol.), 4) owsa poznańskiego i pomorskiego 43,55 kg. (74,1 ft. w hol.).

Ceny transakcyjne

Zyto 90 tonn par Poznań 13,25

Ceny orientacyjne

Zyto . . . . . 14,80—15,00
 Usposobienie spokojne. . . . .
 Pszenica . . . . . 23,00—24,00
 Usposobienie spokojne. . . . .
 Jęczmień browarowy . . . . . 16,00—17,50
 Usposobienie spokojne. . . . .
 Jęczmień 68—69 kg. . . . . 14,00—14,75
 Jęczmień 64—66 kg. . . . . 13,50—14,00
 Usposobienie spokojne. . . . .
 Owies . . . . . 14,25—14,50
 Usposobienie spokojne. . . . .
 Mąka żytnia 65% wł. work. . . . . 23,50—24,50
 Usposobienie spokojne. . . . .
 Mąka pszenna 65% wł. work. . . . . 36,50—38,50
 Usposobienie spokojne. . . . .
 Otręby żytnie . . . . . 8,75—9,00
 Otręby pszenne . . . . . 9,00—10,00
 Otręby pszenne (grube) . . . . . 10,00—11,00
 Rzepak . . . . . 38,00—39,00
 Rzepik . . . . . 35,00—40,00
 Gorczyca . . . . . 39,00—45,00
 Groch Victoria . . . . . 21,00—24,00
 Groch Folgera . . . . . 30,00—33,00
 Koniczyna czerwona . . . . . 120,00—140,00
 Koniczyna biała . . . . . 120,00—160,00
 Ziemiaki jadalne . . . . . 2,20—2,50
 Ziemiaki fabr za kilo % . . . . . 0,00—0,12 1/2
 Mak niebieski . . . . . 100,00—110,00
 Ogólne usposobienie spokojne.

Transakcje na odmiennych warunkach: żyta 300 tonn, pszenicy 75 tonn, jęczmienia 155 tonn, owsa 10 tonn, otrąb żytn. 20 tonn.

Pr 6 478-62.397

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8.8915 zł.; w Gdańsku na Warszawie 8.92 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, płacił dziś za 100 mk. niem. w dewizach 211.50 zł., gotówką 210.00 zł., za 100 guld. gd. w dewizach 173.41 do 173.67 zł., gotówką 173.07 zł.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 4. 11. 1932 r.

Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była utrzymana.

Z pożyczek państwowych płacono za 5% poz. konwers. 40.—%, za 4% Premjówki dol. 48.— oraz za 3% poz. bud. 35.

Z pożyczek komunalnych obracano 8% oblig. m. Poznania z r. 1927 po 92.—%.

W papierach lokacyjnych P. Z. K. zauważono brak materiału w 8% listach dolarowych mianowicie poszukiwano 8% listy dol. stare po zwykłym kursie 55% oraz 8% listy dol. amort. — bez notowania — po 57.—, zaś 6% listy żytnie obracano w tranzakcjach po 11—10%.

Akcje bankowe wzgl. przemysłowe bez notowania.

Ceduła Urzędowa Giełdy Poznańskiej. Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominalu)
 5% Pożyczka konwersyjna 40% P.
 8% oblig. miasta Poznania z 1927 r. 92% +
 8% dolarowe listy Pozn. Ziem. Kredytowe-go 55% P.

(Kurs w złotych)

4% pożyczka premjowa dolarowa, serja III — 48 P.

6% listy żytnie Pozn. Ziem. Kredytowego 11—10,75 +

3% pożyczka budowlana, serja I = 35 P.

Tendencja utrzymana.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 4. 11. 1932 r.

Dewizy:

	trans.	sprzed.	kup.
Holandja	358,90	359,80	358,00
Londyn	29,35	29,50	29,20
Nowy Jork czek	8,911	8,931	8,891
Nowy Jork kabel	8,916	8,936	8,896
Paryż	95,05	95,14	94,96
Praga	26,40	26,46	26,34
S-wajcarja	172,00	172,43	171,57
Berlin	211,80		

Tendencja przeważnie słabsza

Papiery wartościowe i obligacje:

4% poz. inw. szt. ser. 104,00
 5% poz. konw. 40,00
 4% poz. dolarowa . . . . . 49,50—49,60
 6% poz. dol. . . . . 56,00—55,75
 7% poz. stabil. . . . . 56,00—54,75
 w odcinkach po 100 59,50

Tendencja acokolwiek słabsza

Akcje w złotych:

Bank Polski . . . . . 84,75—84,50

Tendencja utrzymana.

PLODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1.000 kg. reszta za 100 kg.

Berlin, 4. 11. 1932 r.

Pszenica marchijska . . . . . 196,00—198,00
 Tendencja słaba.
 Zyto march. . . . . 155,00—157,00
 Tendencja natychm. załad. spokojna, późniejsza dostawa słaba.
 Zyto z okolic Warty, Noteci i pomorskie 72—73 kg. cif Berlin sp. . . . . 164,00—
 Tendencja natychm. załad. spokojna, późniejsza dostawa słaba.
 Jęczmień browarowy . . . . . 170,00—180,00
 Tendencja spokojniejsza.
 Jęczmień pastewny i przemysłowy . . . . . 162,00—169,00
 Tendencja spokojniejsza.
 Owies march. . . . . 133,00—133,00
 Tendencja utrzymana.
 Mąka pszenna . . . . . 24,00—27,25
 Tendencja słabsza.
 Mąka żytnia . . . . . 20,00—25,50
 Tendencja słabsza.
 Otręby pszenne . . . . . 9,00—9,50
 Tendencja spokojna.
 Otręby żytnie . . . . . 8,25—8,50
 Tendencja spokojna.
 Groch Victoria . . . . . 22,00—26,00
 Groch drobnij jadalny . . . . . 20,00—23,00
 Groch pastewny . . . . . 14,00—16,00
 Kuchy lniane 10,00
 Kuchy z orzecha ziemnego 10,80
 Kuchy mielone (maczka) 11,20
 Śróty Soja ekstrahowany 46% loco Hamburg 10,20
 Śróty Soja ekstrahowany 46% loco Szczecin 10,80
 Ogólna tendencja spokojna.

Pośmiertny awans

Warszawa, 4. 11. (Tel. wł.) — Na liście dorocznych awansów, która ukaze się 1 stycznia 1933 r., znajduje się nazwisko s. p. Franciszka Żwirki, awansowanego na kapitana ze starszeństwa z dnia 10 września. (w)

Zmiany w sądownictwie

Warszawa, 4. 11. (Tel. wł.) — Wiceprezes Sądu Okręgowego Hermanowski, który przewodniczył w sądzie brzeskim, został przeniesiony na sta-

Dochodzenie — umorzono

Warszawa, 4. 11. (Tel. wł.) — Jedno z pism donosi, że dochodzenie karne przeciwko b. posłowi N. P. R., Karolowi Popielowi, zostało ostatecznie umorzono. Popiel przebywał w Brześciu, ale nie został pociągnięty do odpowiedzialności narówni z innymi więźniami. (w)

Trzy rozprawy przeciw szpiegom

Procesy w Wilnie, Gdyni i w Warszawie — W Wilnie sąd doraźny skazał dwóch na karę śmierci

Wilno, 4. 11. (PAT.) Wczoraj odbyła się w sądzie okr. w trybie doraźnym rozprawa przeciw 4 oskarżonym o szpiegostwo, którzy od roku 1931 do połowy października br. prowadzili działalność szpiegowską na rzecz jednego z państw ościennych. Są to: Stanisław Markowski — stolarz, Dymitr Saj — rolnik, Ryszard Markowski — stolarz i Piotr Rusak — rolnik. Wszyscy wymienieni prowadzili akcję szkodliwą dla państwa i dopiero po dłuższym czasie zostali wykryci i ujęci przez policję.

Sprawa toczyła się przy drzwiach zamkniętych. W wyniku całodziennego posiedzenia sąd wydał wyrok, mocą którego skazano St. Markowskiego i Dymitra Saja na karę śmierci, Ryszarda Markowskiego i Piotra Rusaka na bezterminowe więzienie. Skazani na śmierć złożyli prośbę do P. Prez. Rzplitej o ulaskawienie. P. Prezydent nie skorzystał z prawa łaski.

Gdynia, 4. 11. (Tel. wł.) W wyniku rozprawy, przeprowadzonej tu przy drzwiach zamkniętych, przeciw

Emilowi Pacholowi, Franciszkowi Stachyrze i Marjanowi Szurmińskiemu, oskarżonym o uprawianie w Gdyni i Gdańsku wywiadu o stanie i uzbrojeniu polskiej floty wojennej na rzecz Rosji sowieckiej, ogłoszono następujący wyrok:

Emil vel Efosima uznano winnym zbrodni szpiegostwa i skazano z art. 5 rozporządzenia Prezydenta z 16 lutego 1928 r. na 8 lat więzienia oraz utratę praw obywatelskich przez 10 lat, oskarżonego Stachyrę z art. 1 tego samego rozporządzenia na 3 lata aresztu z zaliczeniem pobytu w więzieniu śledczym, a oskarżonego Marjana Szurmińskiego uniewinniono. S. B.

Warszawa, 4. 11. (PAT.) Wczoraj zakończył się proces przeciw nijakiemu Rowińskiemu, który sam oskarżył się przed władzami prokuratorскими o to, że jest szpiegiem.

Rozprawa toczyła się przy drzwiach zamkniętych. Wieczorem zapadł wyrok, skazujący Rowińskiego na 13 lat więzienia, z pozbawieniem praw.

Przesilenie rządowe w Jugosławji

Białogród, 4. 11. (PAT.) Rada ministrów na posiedzeniu, które zakończyło się w godzinach wieczornych, postanowiła złożyć na ręce króla dymisję gabinetu. Król przyjął dymisję rządu.

Białogród, 4. 11. (PAT.) Prezes

ustępującego gabinetu, Srskić, oświadczył przedstawicielom prasy, że dymisja rządu pozostaje w związku z ostateczną organizacją Jugosłowiańskiej Radykalnej Chłopskiej Demokracji oraz nową organizacją przedstawicielstwa narodowego.

Możliwość zatargu między Francją i Włochami? Stronnictwo Narodowe w woj. łódzkim

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“).

Rzym, 2 listopada. Przed kilku dniami „L'Ere nouvelle”, organ stojący, jak wiadomo, blisko obecnego szefa rządu francuskiego, poruszył w dwu w rządzie numerach kwestję polityczno-wojskową niebylejakiej wagi, bo możliwości konfliktu zbrojnego między Francją a Włochami.

Artykuły „L'Ere nouvelle” pozostają między innymi w związku z manewrami floty włoskiej, które się odbyły tego lata, a których tematem taktycznym, jak pisała wówczas prasa francuska i europejska, było przeszkodzenie transportów wojsk francuskich z Afryki do Francji. Po manewrach włoskich odbyły się w parę tygodni później francuskie manewry lądowe i powietrzne. Te ostatnie zwłaszcza miały dostarczyć dowództwu francuskiemu wiele materiału doświadczalnego.

Treść wywodów francuskiego pisma jest następująca: Dowództwo francuskie zostało zniewołone przedsięwzięciem szeregu środków zapobiegawczych, ale większość z nich okazała się jeszcze niewystarczająca. „L'Ere nouvelle” ma tu na myśli zarządzenia, dotyczące zabezp. granicy alpejskiej od strony Włoch. Alieści, zdaniem tego pisma, na wypadek wojny między obu krajami jeszcze większe niebezpieczeństwo grozi flocie francuskiej, która mogłaby zostać unicestwiona przez atak włoskiej floty powietrznej. Ostatnie manewry powietrzne, które się odbyły w Prowancji, miały potwierdzić w całej pełni, że atak powietrzny włoski, którego podstawą byłaby Specja, osiągnąłby niechybny skutek, niwecząc flotę francuską, stacjonującą w Tulonie jeszcze przed rozpoczęciem akcji morskiej. W ten sposób flota włoska zapanowałaby nad Morzem Śródziemnym, niedopuszczając do transportów francuskich z Afryki. W konkluzji „L'Ere nouvelle” domaga się od odpowiedzialnych władz przedsięwzięcia energicznych i natychmiastowych zarządzeń, a między innymi zmiany dotychczasowych podstaw morskich na bardziej zabezpieczone przed niespodziewanym i nagłym atakiem.

Artykuły powyższe zrobiły tu rzecz prosta, niemałe wrażenie nie tylko z uwagi na poruszony temat, ale także z uwagi na półoficjalny charakter pisma, które je ogłosiło.

„Giornale d'Italia”, stwierdziwszy, że „dotąd żaden dziennik włoski nie wziął pod uwagę na zimno tej bezsensownej ewentualności” (zatargu fran-

cusko-włoskiego) pisze, iż pomysły tego rodzaju są typowe dla będącej dziś u steru lewicy francuskiej i świadczą o jej istotnych poglądach na stosunki francusko-włoskie. W końcu oświadcza, że wywody „L'Ere nouvelle”, jak wogóle prasy francuskiej mają na celu usprawiedliwienie francuskiej polityki zbrojeń, a w szczególności, po ufortyfikowaniu granic i podniesieniu stanu lotnictwa, dalszy rozwój marynarki wojennej oraz rozszerzenie i wzmocnienie francuskich podstaw morskich. Taka nowa podstawa morska o charakterze już nie obronnym ale, zdaniem „Giornale d'Italia”, wybitnie zaczepnym, bo groziłaby przecięciem wielkiej komunikacji włoskiej przez Gibraltar, byłaby baza w Oranie, w zachodnim Algierze, gdzie już są w toku roboty portowe o charakterze militarnym.

Skąd wzięły się te alarmy? Francuzi zamieszkali we Włoszech utrzymują, że nigdy nie dawały się tak często słyszeć pogroźki pod adresem Francji i Francuzów, jak obecnie. Nie chodzi tu tylko o manifestacje wrogie Francji w kołach faszystowskich, z którymi zwłaszcza można się spotkać wśród młodzieży, ale co gorsza o celową propagandę w masach włoskich pod hasłem odebrania Francji bogatych kolonii, których ona już przy obecnej statystyce ludności rzekomo nie potrzebuje. Poza tem wskazują Francuzi na cały stosunek Włoch do Niemiec w ostatnich latach, a zwłaszcza do Niemiec Hitlera.

Osobiście nie jesteśmy takimi pesymistami, gdy chodzi o stosunki francusko-włoskie. Przeciwnie sądziliśmy i sądzimy, że porozumienie między obu krajami powinno być nie tylko jednym z kamieni węgielnych polityki europejskiej, ale, że ono jest możliwe i, że do niego z czasem dojść musi. Wojna między Francją a Włochami byłaby nie tylko zbrodnią, ale stałaby się grobem cywilizacji łacińskiej. Nikt o tem lepiej nie jest przeświadczony, jak człowiek, w którym dziś niewątpliwie skupia się genjusz rasy włoskiej t. j. Mussolini.

Dobrze się więc stało, że Mussolini, jako zresztą można było przewidzieć, zdementował podejrzenia pewnych odłamów opinii francuskiej pod adresem swej polityki i stwierdził w mowie wygłoszonej w Turynie, że Italia pod jego kierownictwem prowadzi politykę pokojową, zaś masoneria nie przestaje oceniać faszyzmu jak tylko z punktu widzenia wojny doktrynalnej. S. M.

Zwolnienie p. Sołtysiaka

„Słowo Pomorskie” donosi:

Po wypuszczeniu na wolność na mocy postanowienia sędziego śledczego redaktorów W. Madejskiego i E. Piszczka, z kolei i p. Franciszek Sołtysiak, sekretarz wojewódzki Stronnictwa Narodowego na Pomorzu, został w środę, 2 bm. zwolniony z toruńskiego więzienia sądowego.

P. Sołtysiak przebywał w nim jako areszcie śledczym od soboty 22-go października, a więc przez 11 dni.

Echa zjazdu legionistów

Od prezesa oddziału Związku Legionistów w Zakopanem p. Adama Dobrodzickiego, majora rezerwy, otrzymujemy następujące pismo:

„Gazeta Warszawska” nr. 331 z dnia 29. 10. 32 w przedruku z „Kurjera Poznańskiego” podaje wiadomość, jakoby na tegorocznym walnym zjeździe legionistów w Gdyni oddział Związku w Zakopanem prowadził wiceprezes oddziału, karany sądownie za kradzież, stawiając na tej podstawie publicznie pytanie, jak należy rozumieć tego rodzaju reprezentację.

„Wobec powyższego zmuszony jestem podać, że na zjeździe w Gdyni oddział w Zakopanem, zgodnie z przepisami, ja prowadziłem jako prezes Związku. Ponieważ nie ciąży na mnie żadna kondemnata, reprezentację Związku swobodnie przyjąłem, obecnie zaś oczekuję sprostowania podanej wiadomości.

Prezes oddziału

(—) Adam Dobrodzicki
major rezerwy.”

A więc oddział zakopiański Związku Legionistów prowadzony był na zjeździe w Gdyni przez prezesa oddziału p. Dobrodzickiego. Informacje nasze z Zakopanego dotyczą p. Stanisła-

wa Lasia, któregośmy dotąd po nazwisku nie wymieniali. Prosimy Związek Legionistów o wyjaśnienie, czy nieprawdziwy jest zarzut naszego informatora, że p. Stanisław Łas został skazany na sześć miesięcy więzienia, a mimo to pozostał członkiem Związku Legionistów i brał czynny udział w gdyńskim zjeździe legionistów, na którym p. Sławek mówił o honorze.

Zjazd pracowników samorządowych zachodniej Polski

W dniu 6 bm, o godz. 11 odbędzie się w sali sejmikowej starostwa krajowego w Poznaniu, Aleje Marcinkowskiego nr. 29, zjazd przedstawicieli organizacji pracowników samorządowych zachodnich województw dla zajęcia stanowiska wzgl. wysunięcia też do projektów ustaw samorządowych

Porządek obrad obejmuje m. in. następujące referaty:

a) Udział pracowników samorządowych w ogólnej akcji świata pracowniczego.

b) Postulaty pracowników samorządowych w odniesieniu do nowego ustawodawstwa samorządowego.

c) Aktualne zagadnienia zawodowe pracowników samorządowych.

Ze względu na ważność spraw, które będą przedmiotem obrad zjazdu, prosi komitet organizacyjny wszystkie organizacje wzgl. ugrupowania pracowników samorządowych w województwach poznańskim, pomorskim i śląskim, które dla braku adresów nie otrzymały specjalnych zaproszeń, o wydelegowanie na zjazd jaknajliczniej swych przedstawicieli, o ile możliwości, całe komplety zarządów, wydziałów pp.

Bliższych informacji udziela sekretarz Związku Organizacji Pracowników Samorządu Wojewódzkiego w Poznaniu, Aleje Marcinkowskiego 29 (starostwo krajowe) telefon 33 88.

Zjazd rady wojewódzkiej — Liczne zebrania i wiece

W ub. niedzielę odbyło się w Łodzi posiedzenie rady wojewódzkiej Stron. Narodowego na okręg łódzki. Przy nader licznych zjeździe uczestników, reprezentujących poszczególne organizacje powiatowe i miejskie województwa, poseł Karol Wierczak wygłosił referat o sytuacji politycznej i gospodarczej, poczem wywiązała się rzeczowa dyskusja, stwierdzająca jednomyślność zebranych i podkreślająca ich pełne zaufanie do klubu parlamentarnego Stron. Narodowego i jego polityki opozycyjnej. Na wniosek p. Pajkowskiego uchwalono zwrócić się ponadto do posłów i senatorów Stronictwa Narodowego z wezwaniem do jak najkategoryczniejszego przeciwstawienia się zamachom na odpoczynek niedzielny.

Po dyskusji przystąpiono do wyboru zarządu wojewódzkiego. Na prezesa jednogłośnie wybrano posła na Sejm ziemi piotrkowskiej p. Makulskiego. Zebranie zakończono odśpiewaniem „Roty”.

Po południu odbyło się walne zebranie członków miejskiego koła łódzkiego. Obecnych było kilkaset osób. Po referacie posła Wierczaka, na temat ogólnej sytuacji politycznej i gospodarczej, przystąpiono do wyborów zarządu. Prezesem został adw. Kazimierz Kowalski. I to zebranie zakończono w podniosłym nastroju, odśpiewując „Rotę”.

Na prowincji woj. łódzkiego odbył się szereg tłumnych wieców i zebrań Stron. Narodowego.

Dnia 1 października b. r. odbyło się zebranie obozu narod. w Aleksandrowie Łęczyckim, na którym o ideologii narodowej przemawiał p. Leon Grzegorzak.

Dnia 2 października b. r. odbyło się zebranie Stronnictwa Narodowego w Beldowie; o sprawach organizacyjnych mówił p. Leon Grzegorzak.

Dnia 4 października b. r. odbyło się zebranie w Łodzi (Bałuty), o sprawach programowych przemawiał p. Grzegorzak.

Dnia 7 października b. r. odbyło się liczne zebranie narodowe w Ozorkowie, na którym referat o działalności obozu narodowego wygłosił p. Grzegorzak.

Dnia 9 października b. r. odbyły się dwa liczne zebrania w Zgierzu, na których przemawiali posłowie Józef Makulski i Aleksander Dzierżawski oraz p. Leon Grzegorzak.

Dnia 12 października odbyło się zebranie Stronnictwa Narodowego w Pabjanicach, na którym przemawiał o programie Stronnictwa Narodowego p. Grzegorzak.

Dnia 15 października b. r. odbyło się liczne zebranie Stronnictwa Narodowego, na którym o sprawach gospodarczych przemawiał p. poseł Mikołaj Osada.

Dnia 16 października b. r. odbyło się przy bardzo licznych udziałach włościan zebranie Stronnictwa Narodowego w Charbicach Górnych (pow. łódzki), na którym przemawiali pp. poseł Dzierżawski, Wanda Suszyńska i Leon Grzegorzak.

Stronnictwo Narodowe w Wieluniu

Dnia 18 ub. m. odbyło się zebranie Stronnictwa Narodowego w Wieluniu. Zebranie zagałę i przewodniczył mu ks. prałat Wincenty Przygodzki, który po zagajeniu udzielił głosu posłowi okręgu, p. adw. Zygmuntovi Jaźwińskiemu z Kalisza. Mówca scharakteryzował obecne położenie polityczne i gospodarcze kraju, zachęcając zebranych do wyjątej pracy na niwie narodowej. Następnie w krótkich słowach przemówił dotychczasowy prezes Stronnictwa p. adw. Stanisław Kuzior zwracając uwagę na organizowanie wsi.

W dalszym ciągu zebrania dokonano wyboru zarządu koła Stron. Nar. Prezesem honorowym wybrano zasłużonego działacza społeczno-narodowego ks. prałata Wincentego Przygodzkiego. Prezesem czynnym wybrano zasłużonego działacza narodowego i długoletniego prezydenta miasta Wielunia p. K. Oraczewskiego.

Na dwa dni przed zebraniem, 16 ub. m. został uruchomiony w Wieluniu sekretariat Stronnictwa Narodowego w domu p. St. Kubackiego przy ul. Krakowskie Przedmieście. Przewożąc się wszystkich członków i sympatyków o zwracanie się w sprawach organizacyjnych do tego sekretariatu, czynnego codziennie prócz niedziel i świąt od godz. 9 rano do 3 po poł. Rolę sekretarza pełni p. Władysław Kasprowicz, sekretarz zarządu Stronnictwa na powiat wieluniński.

Jednocześnie podaje się do wiadomości, że w lokalu sekretariatu mieści się agentura wydawnictw narodowych: „Kurjera Poznańskiego”, „Orędownika Wielkopolskiego”, „Wielkopolanina” i „Ilustracji Polskiej”.

Afera kokainowa przed sądem apelacyjnym

W uzupełnieniu wczorajszego naszego sprawozdania z procesu w głosnej aferze kokainowej, nadmieniamy, że sąd po godzinnej naradzie postanowił odrzucić wnioski oskarżonych aptekarzy o wykluczenie jawności. Wobec tego jeden z obrońców postawił drugi wniosek zmierzający do umorzenia sprawy, powołując się na amnestję. Ponieważ prokurator w zasadzie temu wnioskowi nie sprzeciwiał się, przeto sąd sprawę umorzył i aptekarze opuścili ławę oskarżonych.

Następnie jako świadkowie przesuwają się przez salę ofiary strasznego nalogu.

Jeden z nich mówi, iż „leczył” się u dr. Gęsikowskiego, od którego wprost otrzymywał morfinę i płacił za nią towarami. Później jednak żona nieszczęśliwego chodziła do apteki i tam po telefonicznym porozumieniu się z dr. G. otrzymywała żadaną ilość narkotyku.

Potem świadek dawki zmniejszał, czulem bowiem pustki w kieszeniach.

Tu zabiera głos dr. Gęsikowski i stara się zbić wywody zeznającego, mówiąc, że leczył jego rodzinę, przybywając nieraz nawet w nocy i za te wizyty

jeszcze mu się coś należy. Na to świadek odpowiada, iż wszystko uregulował towarami.

Dalszy świadek p. Ż. „leczył” się u dr. G. w ciągu 5 lat. Początkowo za dawkę płacił 5 zł, a później 7,50 zł. Oskarżony G. miał go namawiać, by zmniejszał dawki, względnie, by przeprowadził kurację w zakładzie. Świadek był tam, lecz nie wierzył w skuteczność takiego leczenia. Jako dowód wskazał innych narkomanów, którzy przebywali w zakładach rok, dwa i dłużej, a obecnie w dalszym ciągu się narkotyzują.

Św. Florjan T. pytany, czy obecnie jeszcze oddaje się zgubnemu nalogowi, odmawia zeznań. Gdy prokurator dał mu do zrozumienia, że jest obowiązany zeznawać, wówczas zaznaczył, że Gęsikowskiego więcej nie odwiedza.

Przesłuchano jeszcze cały szereg świadków. Potwierdzali oni, że szukali trucizny u dr. G. Ktoś, nie posiadając pieniędzy na narkotyki, oddał obrączkę, by tylko otrzymać morfinę.

Dziś w dalszym ciągu odbywa się badanie świadków. (z)

Napad rabunkowy na Dębcu

Ubiegłej nocy nieznanymi złościami włamali się do mieszkania 73-letniej Otylii Redeckiej przy ul. Wspólnej 16. Włamywacze zbudzili staruszkę a jeden z nich uderzył p. Redecką tyłcem tasaka i zażądał pod groźbą zabicia wydania pieniędzy. Bandyci otrzymali klucze i zabrali z kufra znajdujące się tam 2500 zł w gotówce, poczem zbiegli.

Przerażona napadem staruszka zawiadomiła o zajściu przechodniów dopiero w godzinach porannych. Opatrzyli ją pogłowie ratunkowe. (kl)

„Rozejm polityczny”

Berlin, 4. 11. (PAT.) W okresie dwóch tygodni po wyborach zabroniono odbywania wszelkich zebrań politycznych nawet w lokalach zamkniętych. Zarządzenie to wyszło na podstawie dekretu prezydenta Rzeszy. Obejmuje ono okres od 6 listopada do 19 listopada.

Ten nowy „rozejm polityczny” uzasadniony jest względami na konieczność uspokojenia się umysłów, wzbudzonych agitacją przedwyborczą oraz dania wypoczynku przemęczonej polcji.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

O konwersję zaległości podatkowych

Kryzys jest okresem likwidacji. Likwidują się z jednej strony przedsiębiorstwa, które nie wytrzymały przesilenia, z drugiej zaś strony, w drodze układu dobrowolnego wzgl. przymusowego, likwidują się zaległości firm, pragnących podjąć od nowa działalność, mimo nadwężenia podstaw. W takim właśnie położeniu znajduje się ogromna większość przedsiębiorstw krajowych: szukają drogi wyjścia z matni, w jakiej wskutek kryzysu się znalazły, układają się z wierzycielami, redukują swe długi o x procent, rozkładają płatność zredukowanych długów na tyle a tyle miesięcy względnie lat i — odetchnąwszy nieco — zabierają się do nowej działalności.

Jest jeden wierzyciel, z którym trudno się ułożyć: jest nim skarbu państwa. Wierzyciel to poważny. Zaległości podatkowe, jak mówią jedni, sięgają 1 miliard 200 milj. zł., a jak zapewniali drudzy, nawet 1 miliard i 800 milionów złotych. Olbrzymia suma zaległości podatkowych ciąży nad życiem gospodarczym, niczem miecz Damoklesa, rzucając cię niepewności na i tak już smutną rzeczywistość polską.

Nie ulega wątpliwości, że likwidacja zaległości podatków leży zarówno w interesie płatników, jak i skarbu państwa. I jedna i druga strona wiedziałyby wreszcie, z czym należy się liczyć, t. j. ile i kiedy należy z tego tytułu zapłacić, a ile należy skreślić.

Należy wyrazić zdziwienie, że p. minister skarbu w szerszej mierze do tej chwili nie wykorzystał ustawy z dn. 10 marca 1932 r., która upoważniła go do wydania rozporządzeń, określających ulgowe warunki co do spłaty podatków oraz do zamiany zobowiązań podatkowych w jedno zobowiązanie wobec skarbu państwa, czyli t. zw. konwersji. Na podstawie cytowanej ustawy wydano wprawdzie kilka rozporządzeń pro-rolniczych oraz rozporządzenie z dnia 9. kwietnia r. b. o ulgach w spłacie podatku obrotowego. Poza tem jednak p. minister skarbu z uprawnienia ustawowego nie skorzystał, pozbawiając w szczególności koła miejskie ulg, jakie w konwersji by wypłynęły.

Obecnie sfery gospodarcze radzą nad ruszeniem omawianej sprawy z martwego punktu. Różne wysunięto koncepcje. Najwłaściwszem bodaj wydaje się dążenie ku anulowaniu wszelkich odsetek, kar za zwłokę i kosztów egzekucyjnych, narosłych do dnia 1 kwietnia r. b. i konwersji pozostałych kwot wymierzonych podatków (łącznie z dodatkami samorządowymi) w jedno zobowiązanie wobec skarbu państwa, przy równoczesnym umorzeniu pewnej procentowej części tego zobowiązania, odnoszącej się do lat 1924 do 1927. Ostatecznie ustalone zobowiązanie płatnika musiałoby być rozłożone na szereg niewielkich rat (np. kwartalnych), płatnych przez 10 lat, przy uwzględnieniu bonifikat za wcześniejszą regulację.

Takie załatwienie powinno zadowolić i jedną i drugą stronę. Dla obopólnego dobra pożądane jest rychłe dokonanie konwersji zaległości podatkowych.

Z ZAGRANICY

(z) **Likwidacja polityki kontyngentów w Belgii.** Rząd belgijski zrezygnował ostatecznie z realizowania polityki kontyngentów. Obecnie uzgadniane jest stanowisko pomiędzy min. spraw zagranicznych a min. gospodarstwa. Naogół utrzymuje się przekonanie, że uchwały rządu w sprawie kontyngentów, które nie uzyskały sankcji prawnej, nie będą stosowane. W związku z tem wylania się możliwość zwiększenia eksportu konfekcji polskiej do Belgii.

(z) **Upadłości bankowe w U. S. A.** W ciągu października zamknięto w Stanach Zjednoczonych ogółem 67 banków, wobec 65 w wrześniu r. b., 85 w sierpniu r. b., oraz 102 w lipcu br. Jak widać z powyższego, rynek pieniężny Ameryki wciąż jeszcze nie jest usanowany. W ostatnich miesiącach daje się zauważyć na tym odcinku dość znaczna poprawa, co w pewnej mierze przypisać należy akcji interwencyjnej Reconstruction Finance Corporation. Poprawienie sytuacji bankowej uwydatnia się szczególnie silnie, jeżeli porówna się ją z okresem roku poprzedniego. W październiku ub. r. zamknięto bowiem w U. S. A. 512 banków, a w ciągu pierwszych 10 miesięcy u. r. 1753 (1100 w roku bieżącym).

KRONIKA GOSPODARCZA

Kalendarzyk podatkowy

Min. skarbu przypomina płatnikom podatków bezpośrednich, że w miesiącu listopadzie 1932 r. płatne są następujące podatki:

do 15 listopada r. b. państwowy podatek przemysłowy od obrotu osiągniętego w październiku r. b. przez przedsiębiorstwa handlowe I i II kategorii i przedsiębiorstwa przemysłowe od I do V kategorii prowadzące prawidłowe księgi handlowe oraz przez przedsiębiorstwa sprawozdawcze. W tymże samym terminie uiszczają producenci żarówek elektrycznych opłatę od żarówek elektrycznych w wysokości 20 gr. od żarówki sprzedanej na rynku wewnętrznym w październiku r. b.

podatek dochodowy od uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę — w terminie do dni 7 r. b. dokonaniu potrącenia podatku;

w ciągu listopada r. b. nabywanie świadectw przemysłowych i kart rejestracyjnych na rok 1933;

do 15 listopada r. b. zaliczka miesięczna na poczet nadzwyczajnego podatku od dochodu, osiągniętego przez notariuszy (rejentów), pisarzy hipotecznych, komorników w miesiącu październiku r. b.;

do 30 listopada r. b. wpłata państwowego podatku od nieruchomości za III kwartał r. b. tudzież podatku od lokali i od placów niezabudowanych za IV kwartał r. b.;

do 15 listopada r. b. II rata państwowego podatku gruntowego za rok 1932;

do 30 listopada r. b. opłaty od schowków (safesów) pobrane przez przedsiębiorstwa dające w najem schowki w miesiącu październiku r. b.

Nadto płatne są, w listopadzie r. b. zaległości odroczone na raty z terminem płatności w listopadzie r. b. tudzież podatki na które płatnicy otrzymali nakazy płatnicze również z terminem płatności w tym miesiącu.

Z KRAJU

(k) **Z bilansu Banku Polskiego: wzrost obiegu banknotów — lekkie obniżenie pokrycia kruszcowo-dewizowego.** Ostatnia dekada października przyniosła dalszy wzrost zapasu złota o 650 tysięcy zł. do kwoty 493,5 milj. zł., zaś pieniądze i należności zagranicznych zaliczonych do pokry-

cia o 644 tys. zł., czyli do sumy 36,4 milj. zł. Ogólne pokrycie kruszcowo-walutowe wzrosło więc o 1,3 milj. zł. Pieniądze i należności zagraniczne niezaliczone do pokrycia zmniejszyły się o 5,9 milj. zł., wynosząc 103,2 milj. zł. Portfel wekslowy pomimo ulatwienia miesiaca wzrósł nieznacznie gdyż tylko o 13,1 milj. zł. i wynosi 602,8 milj. zł. Również wzrosły pożyczki zastawowe i wynoszą 111,2 milj. zł., a więc o 3,3 milj. zł. więcej niż w poprzedniej dekadzie. Dług skarbu państwa pozostał bez zmiany. Inne aktywa wzrosły o 12,3 milj. zł., podnosząc się do kwoty 183,6 milj. zł. — W pasywach znacznie obniżyły się natychmiast płatne zobowiązania wynosząc na ultimo października 130,4 milj. zł., wobec 180,0 milj. zł. na 20 października. Obieg biletów bankowych wobec zwiększenia się portfela wekslowego i pożyczek zastawowych przy jednocześnie obniżeniu się natychmiast płatnych zobowiązań wzrósł o 68,8 milj. i wynosi 1.062,5 milj. zł. Wobec stosunkowo znacznego wzrostu obiegu biletów bankowych pokrycie kruszcowo-dewizowego obiegu i natychmiast płatnych zobowiązań obniżyło się z 45,04 proc. w dniu 20 października do 44,42 proc. na ultimo miesiąca, przekraczając normę statutową o 4,42 proc. Jednocześnie pokrycie wyłącznie złotem obniżyło się z 41,99 proc. do 41,37 proc., czyli wynosi o 11,37 ponad normę statutową, pokrycie zaś złotem samego tylko obiegu z 49,60 proc. do 46,45 proc.

(k) **Projekt ustawy o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością.** Związek Izb zgłosił do ministerstwa przemysłu i handlu i min. sprawiedliwości opinię w sprawie projektu ustawy o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością. Wypowiadając się zasadniczo za projektem. Związek podkreślił jednak nadmierną jego rozbułdowanie, co wywołać może w praktyce trudności przy tworzeniu tego rodzaju spółek. Omawiając szczegółowo postanowienia projektu. Związek Izb wypowiedział się za obniżeniem

minimalnej wysokości udziału w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z 500 do 100 zł. Zwrócono nadto uwagę na konieczność obniżenia sankcyj karnych przewidzianych za naruszenie szeregu postanowień ustawy, wychodząc z założenia, iż walka z niewypłacalnością drogą stosowania nadmiernych rygorów karnych nie osiąga celu, budząc łatwo zrozumiałą niechęć do tworzenia tego rodzaju spółek.

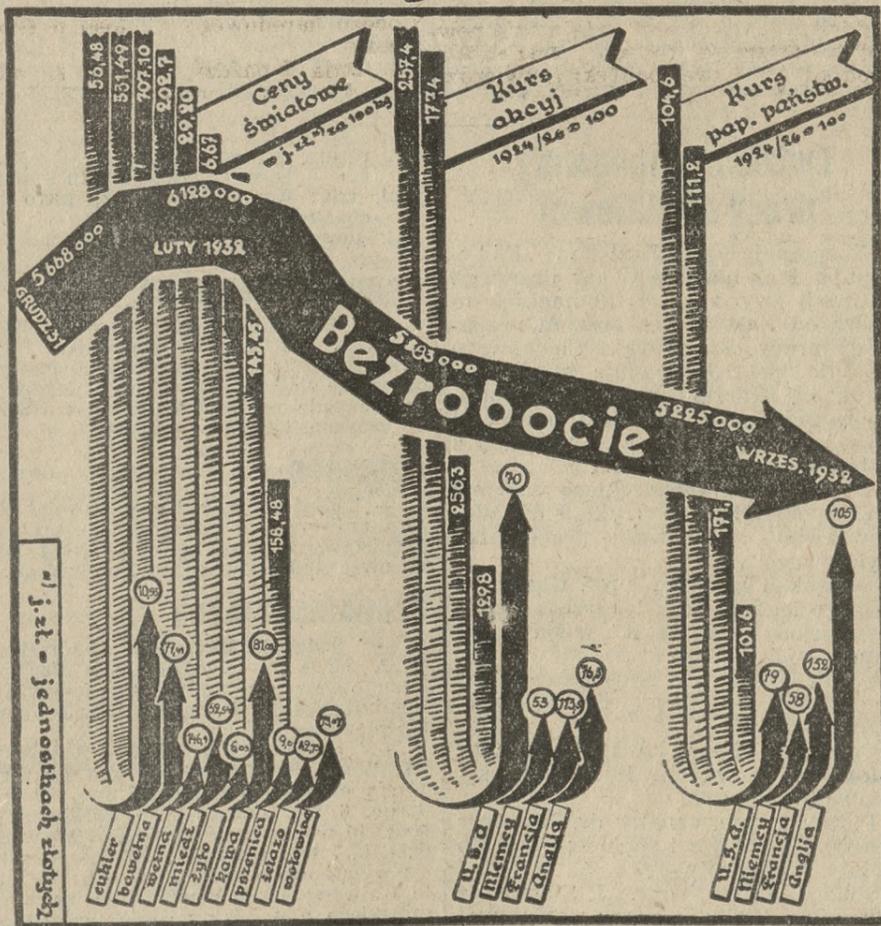
(k) **Państwowa ocena masła i serów.** Na podstawie rozporządzenia ministra rolnictwa z dnia 21 lutego 1931. odbędzie się we Wrześni w szkole mleczarskiej Wielkopolskiej Izby Rolniczej okręgowej, państwowa ocena masła i serów. W ocenie będą mogły brać udział wszelkiego typu mleczarnie i serownie województwa poznańskiego i pomorskiego, czynne przynajmniej od 1 czerwca 1932 i mające przeciętny przerób dzienny mleka najmniej 300 litrów. Mleczarnie i serownie, chcące brać udział w ocenie, muszą przelać zgłoszenie do Komitetu państwowych ocen masła i serów we Wrześni, ul. Gnieźnieńska, do dnia 20 listopada b. r., podając dokładny swój adres oraz urząd telegraficzny.

(k) **Przesyłki pocztowe na Łotwę.** Jak informuje Państwowy Instytut Eksportowy, odbiór na Łotwie przesyłek pocztowych za zaliczeniem jest niedozwolony przez uzyskanie pozwolenia dewizowego. Również wysyłanie pieniędzy przekazami za pośrednictwem urzędów pocztowych jest możliwe jedynie po uprzednim uzyskaniu zezwolenia dewizowego.

Z RYNKÓW NABIAŁU

Ubiegły tydzień sprawozdawczy od 28. 10. — 3. 11. 1932 minął naogół spokojnie przy niezmiennych cenach, które wynosiły w zasadzie 3 za kg. Dopiero pod koniec tygodnia sprawozdawczego dało się zauważyć zwiększone zainteresowanie kilku lokalnych rynków, które w wyjątkowych wypadkach podwyższyły cenę do zł. 3,20 za kg.

Czyżby zwrot?

W dzisiejszym numerze publikujemy pierwszy z trzech interesujących wykresów, które w sposób plastyczny uzmysławiają nam lekką poprawę, jaka zaznaczyła się pod koniec sierpnia i w początkach września r. b. na najważniejszych rynkach światowych. Wprawdzie poprawa ta nie rozwinęła się w silny i zdecydowany ruch zwykłowy, a nawet ustąpiła po krótkim czasie ponownemu osłabieniu, jednak naogół, zwłaszcza na rynku papierów wartościowych, a również i w kształtowaniu się cen towarowych, widoczne jest przekroczenie najniższego punktu z okresu wiosny i wczesnego lata r. b.

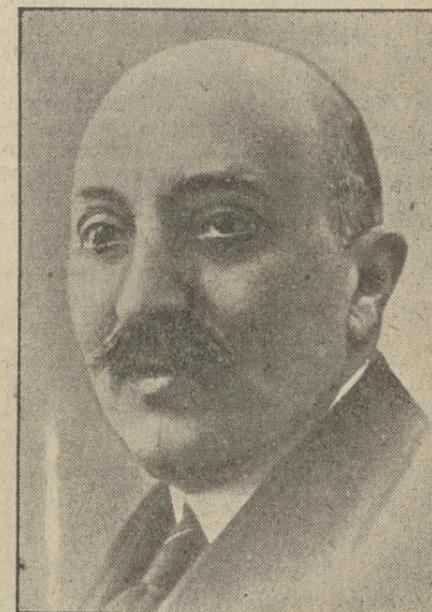
Z podanych tu diagramów można by wnosić, iż w okresie tym osiągnięto t. zw. dno kryzysu i, że teraz linie

rozwoju gospodarczego powinny pisać się w górę, o ile oczywiście nie wnieśli się w ten naturalny proces nieobliczalny czynnik polityczny, który już tylokrotnie krzyżował powrót do zdrowia gospodarki poszczególnych państw. Wszak na kształtowanie się sytuacji ekonomicznej świata doniosły wpływ wywierają takie kwestje, jak wybory prezydenckie w Stanach Zjednoczonych, ruchawki polityczne w Niemczech itp. inne zjawiska pozagospodarczej natury.

Zaznaczyć należy, że dane dotyczące bezrobocia na powyższym wykresie, odnoszą się do Niemiec, typowego kraju dotkniętego kryzysem. Dwa następne wykresy zamieścimy w dalszych numerach naszego pisma.

Alessandri, b. prezydent Chile, odniósł ponownie zwycięstwo w walce wyborczej o prezydenturę Chile.

Tsaldaris, przywódca rojalistów greckich, tworzy nowy gabinet grecki.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Propaganda przemysłu krajowego jako hasło dnia

Godna uznania inicjatywa Związku Obrony Przemysłu Polskiego — Tydzień propagandy na szeroką skalę odbędzie się w dniach od 4-go do 13-go grudnia 1932 roku

Jak już z okazji sprawozdania o walnym zebraniu Związku Obrony Przemysłu Polskiego wspomnieliśmy, w czasie od 4 do 11 grudnia odbędzie się „Tydzień Propagandy Przemysłu Polskiego”. O celach i zadaniach wspomnianego tygodnia, mówi już sama nazwa. W czasie tym, poprzedzającym okres wzmocnionych zakupów świątecznych i noworocznych, zamierza się w sposób przekonujący przypomnieć szerszym rzeszom społeczeństwa obowiązek popierania przemysłu krajowego, z którego rozwojem i bytem związany jest tak ściśle dobrobyt szerokich warstw ludności. W ciągu „Tygodnia”, który na imprezę tego rodzaju szczególnie dobrze się nadaje z uwagi na dwie niedziele i święto Niepokalanego Poczęcia N. M. P., przewidziane jest przeprowadzenie jak najszerzej akcji propagandowej na rzecz krajowej wytwórczości na terenie województwa poznańskiego i pomorskiego. Akcja ta ma na celu pobudzenie patriotyzmu gospodarczego w naszym społeczeństwie i zmierza do wykazania, że wyroby krajowe wielokrotnie nie ustępują w niczym zagranicznym, natomiast w licznych wypadkach znacznie przewyższają reklamowany niesłusznie i niepotrzebnie towar zagraniczny.

Środki

W ciągu „Tygodnia” propagandę przemysłu krajowego przeprowadzać się będzie różnymi środkami. Przewidziane jest urządzenie pochodów, akademij, odczytów w stowarzyszeniach, szkołach, teatrach, kinach oraz przez radio. Sfery przemysłowe winny się szczególnie sprawą „Tygodnia” zainteresować.

Organizacja

Organizacją „Tygodnia Propagandy Przemysłu Polskiego” zajmuje się sekretariat Związku Obrony Przemysłu Polskiego w Poznaniu przy ul. Rzeczypospolitej 1, (tel. 25-25). Tam też należy kierować zgłoszenia.

Program

Program „Tygodnia” został już w szczegółach ustalony. „Tydzień” rozpocznie się w niedzielę, 4 grudnia b. r. nabożeństwem, które odbędzie się o godzinie 9,30 w kościele św. Wojciecha z udziałem delegacji towarzystw i organizacji społecznych. Następnie ulicami miasta przejdzie korowód samochodów i wozów udekorowanych hasłami propagującymi przemysł krajowy. Pojazdy zbierają się na placu Sądowym, skąd o godzinie 10,30 wyruszą poprzedzany orkiestra pochod towarzystw, organizacji społecznych i młodzieży szkolnej z transparentami. W ciągu dnia przewidziana jest propaganda przy pomocy ulotek. Między innymi rozrzuca je w znacznej ilości samoloty. Szczególniejszym zainteresowaniem publiczności cieszyć się powinna wystawa konkursowa fabrykatów krajowych w oknach magazynów i składów, których właściciele w szlachetnej rywalizacji ubiegają się będą o nagrody Związku Obrony Przemysłu Polskiego. W ciągu całego tygodnia odbywać się będą odczyty i pogadanki w szkołach powszechnych i średnich i w stowarzyszeniach. Również prasa wspomagać będzie niewątpliwie pięknie zapoczątkowane dzieło.

Zatrucie dziecka

W niezwykle tragiczny sposób zmarło dziecko sierżanta 3 pułku lotniczego p. Czesława Flauna. W dniu 1 bm. żona kolegi /sierżanta Flauna Stanisława Wierzykowska (ul. Dąbrowskiego 63) kupiła proszek na robaki zwierzęce. Proszek ten dostało małe czwiercenne dziecko. Skutek spożycia niewłaściwego lekarstwa był straszny. Małeństwo zmarło. W sprawie tej wdrożyła śledztwo żandarmeria wojskowa i władze śledcze policji.

Wśród młodzieży wzbudzi wielkie zainteresowanie praca konkursowa na pytanie: „Dlaczego należy kupować wyroby krajowe?”. Najtrafniejsze, a zarazem najkrótsze odpowiedzi nagrodzone będą książkami lub bonami na wyroby krajowe. Ponadto przewiduje się cykl odczytów o umiejętnej sprzedaży wyrobów krajowych w stowarzyszeniach młodzieży kupieckiej, oraz krótkie lotne przemówienie w teatrach i kinach.

W święto Matki Boskiej

W święto Matki Boskiej w dniu 8 grudnia, przewiduje się manifestacyjny pochód młodzieży akademickiej, na zakończenie którego w jednej z większych sal wygłoszony będzie referat. W południe odbędzie się akademja w kinoteatrze „Słońce”, a równocześnie

Przed poświęceniem

nowego gmachu W. S. H.

Poświęcenie nastąpi w sobotę, 12 listopada w południe

Okazały gmach Wyższej Szkoły Handlowej w Poznaniu przy Walech Zygmunta Starego 2/3 został już całkowicie ukończony. Piękna budowa prezentuje się znakomicie, tak, że stwierdzić można bez przesady, że Poznaniowi przybył wielce okazały gmach.

Podkreślić wypada, że miasto dołożyło starań około oświetlenia tego budynku, w godzinach wieczornych bowiem oświetla się nowy gmach reflektorami. Dobór światła w dość ciemnej dotychczas ulicy uważać należy za bardzo szczęśliwy. „Publiczność, przechodząca tą drogą, troskę miasta o oświetlenie gmachu, do którego udają się liczni studenci, przyje-

Tydzień propagandy pracy oświatowej

Korporacja Akademicka „Filomatia Posnaniensis” dażąc do realizacji swych hasel filomackich urządziła od 7 do 12 bm. tydzień propagandy pracy oświatowej. Celem tego tygodnia jest rozszerzenie zainteresowania się znaczeniem pracy oświatowej w Polsce. W tym celu odbywać się będą przez cały tydzień wykłady z następującym programem:

Poniedziałek 7 bm. Słowo wstępne — Com. Mielżyński. Wykład dr. Wachowskiego „Osobowość pracownika oświatowego”.

Wtorek 8 bm. dr. prof. Gantkowski „Kto i gdzie poza lekarzem może i winien udzielać pouczeń w sprawach higieny codziennego życia”.

Sroda 9 bm. dr. Niesiołowski „O intensywnej i ekstensywnej pracy oświatowej”.

Czwartek 10 bm. ks. H. Ludwiczak „Istota Uniwersytetów Ludowych systemu Grundtwiga”.

Piątek 11 bm. senator dr. Meissner „Stosunek państwa i społeczeństwa do oświaty pozaszkolnej”.

Sobota 12 bm. dyr. J. Stemler z Warszawy „Zadania pracy oświatowej w Polsce”.

Wykłady odbywać się będą w sali 18 Coll. Minus (Waty Wazów 26 — Uniwersytet). Wstęp bezpłatny. Do wolne datki przynajmniej Korporacja w całości na cele Towarzystwa Czytelni Ludowych.

KALENDARZYK

Piątek, 4 listopada 1932.

Słońce: wschód 6,54; — zachód 16,18; — długość dnia 9 godz 24 min.

Księżyc: wschód 13,37; — zachód 21,33; — przed pierwszą kwadrą.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Stacji Meteorologicznej przy U. P.: Piątek, godz. 7 rano: Temperatura powietrza wysoka + 11 st. C., pochmurno, wiatr południowo-zachodni, ciśnienie atmosferyczne wysokie 758 mm. — W ubiegłej dobie tempe-

odczyt przez radio. Ponadto wspomnianego dnia odbędzie się korowody samochodowe z kilkunastoma lotnymi przemówieniami, propagandowe przemówienia lotne w kinach i teatrach, oraz koncerty orkiestr na głównych placach miasta.

Zakończenie

Tydzień propagandy zakończy się w niedzielę, dnia 11 grudnia zorganizowanym przeglądem mód wyłącznie z materiałów krajowych. Będzie to praktyczne unacznienie użytkownia wytwórczości przemysłu krajowego.

Prowadzona już przez szereg lat propaganda przemysłu krajowego winna w szerokich kołach społeczeństwa napotkać na przychylnie przyjęcie. (kl.)

ła z wielkim zadowoleniem. Obecnie do nowego budynku przeniesiono już wszystkie wydziały W. S. H. dzięki czemu wykłady odbywać się będą w jednym środowisku. Przed niedawnym czasem uruchomiono w W. S. H. kuchnię akademicką.

Uroczyste poświęcenie nowego gmachu W. S. H. odbędzie się w sobotę, dnia 12 listopada rb. w południe. Poświęcenia dokona J. Em. ks. kardynał Prymas. Po poświęceniu budynku odbędzie się inauguracja nowego roku akademickiego na W. S. H.

Z okazji tych uroczystości Bratnia Pomoc Studentów W. S. H. w Poznaniu urządzi w dniu 12 bm. w auli nowego gmachu bal reprezentacyjny. (kl)

ratura najwyższa + 12 st. C., najniższa + 10 st. C. Ilość opadu 9 mm. Kal. rzk.: Karol Boromeusz; jutro Zacharyasz Pr.

Kal. słow.: Mściwoj; jutro Sławomir Bł.

KRONIKA KOŚCIELNA

— * **Całodzienna adoracja.** W piątek, 4 bm. w kościele pod wezwaniem Najświętszego Serca Jezusa na Jeźcach całodziennie wystawienie Najśw. Sakramentu. O godz 19 odśpiewanie ostatnich 2 Godzinek o Sercu Jezusowym, kazanie i procesja.

OSOBISTE

— * **Minister w. i. o. p.** powołał rektora uniwersytetu poznańskiego, prof. dr. Stanisława Pawłowskiego w skład Państwowej Rady Oświecenia Publicznego.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— * **Sodalicia Marjańska Akademickich U. P.** Msza św. odbędzie się w niedzielę, 6 bm. o godz. 8 w kaplicy sodalicyjnej (ul. Dominikańska). Po nabożeństwie zebrać się plenarne.

— * **Sodalicia Pań Zawodu Kupieckiego.** W sobotę, 5 bm. popoł. w kaplicy św. Józefa okazja do spowiedzi św. W niedzielę, 6 bm. nabożeństwo miesięczne o godz. 10 w kaplicy św. Józefa. W poniedziałek, 7 bm. zebranie plenarne odbędzie się wyjątkowo o godz. 20 w sali Biblioteki Uniwersyteckiej z wykładem ks. Krzyżmińskiego n. t. „Jak osiągnąć umiejętność obcowania z Bogiem”.

— * **Zebranie deponentów Poznańskiego Banku Ziemiaków** odbędzie się dziś, w piątek, 4 bm. o godz. 18 w Restauracji Cechowej przy ul. Sew. Mielżyńskiego. Na porządku obrad: sprawozdanie wybranej komisji w sprawie układu zapobiegawczego.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— * **Przeniesienie biur Aeroklubu.** — Aeroklub Poznański donosi, że przeniósł swe lokale biurowe do dyrekcji kolej w Poznaniu, Waty Zygmunta Starego 4, pokój 233.

— * **Koło Muzyczno-Sceniczne „Dzwon”** urządzi w niedzielę, 6 bm. w sali p. Jaszki przy ul. Kraszewskiego 16, konkurs deklamacyjny. Po konkursie przedstawienie p. t. „Błądek opętany” oraz zabawa. Początek o godz. 17,50.

— * **Polskie Tow. Krajoznawcze** urządzi w niedzielę, 6 bm. dwie wycieczki. —

Przy dolegliwościach żołądkowo-kiszczowych, braku apetytu, atonji kiszek, wzdęciach, zgadze, odbijaniach, ogólnym podrażnieniu, bólach głowy migrenowych, zastosowanie 1—2 szklanek naturalnej wody gorzkiej „Franciszka-Józefa” wywołuje doskonale wypróżnienie przewodu pokarmowego. Żądać w aptekach i drogerji. ng 6227

Jedna pod kierownictwem p. dr. T. Smoluchowskiego udaje się do Pobiedzisk, skąd marsz do stacji kolejowej Gułtowy. W terenie lasy i jeziora. Pieszej drogi około 25 km. Wyjazd z Poznania o godz. 7,40, powrót do Poznania o godz. 16,93 lub 19,29. Druga wycieczka, pod kierownictwem sekretarza oddziału, udaje się do Leszna i Kościana. Wyjazd z Poznania o godz. 8, powrót do Poznania o godz. 18,45.

— * **Związek Akuszerów — Koło Poznań.** Zebranie plenarne odbędzie się w poniedziałek, 7 bm. o godz. 17 w Krajowej Klinice dla Kobiet przy ul. Polnej 17. — Egzamin z kursu przeciwgazowego dla kucharzek, które jeszcze go nie zdawały, odbędzie się we wtorek, 8 bm. o godz. 17 w szkole powszechnej, św. Marcina 35.

— * **Nauczycielska wycieczka krajoznawcza.** W czasie wakacji Bożego Narodzenia od 24 do 31 grudnia wzgl od 27 grudnia o 2 stycznia urządzi Poznański Zarząd Okręgowy Stowarzyszenia Chrześc. Nar. Nauczycielstwa szkół powsz. pod doświadczeniem kierownictwem kol. H. Śniegockiego 7-dniową wycieczkę krajoznawczą do Zakopanego — Krakowa. Koszta podróży, noclegi, wyżywienie wynoszą ca 75 zł. Zgłoszenia należy przesyłać do 20 bm. na ręce p. H. Śniegockiego, Poznań, Ostrówek 18 wraz z zaliczką zł 20, wpłaconą na konto czekowe nr 212 859.

— * **Ku czci 60 rocznicy śmierci St. Mońszki** urządzi Koło Śpiewackie w Starolece w niedzielę, 6 bm. na sali „Polonia” koncert z współudziałem orkiestry mandolinistów „Concordia” z Poznania. Początek o godz. 16.

WIECZORY, KONCERTY

— * **Koncert na rzecz fundacji ku czci śp. por. Żwirki i inż. Wigury.** Znana orkiestra mandolinistów przy Zw. Zaw. Drukarzy w Poznaniu urządzi ze współudziałem p. Sławy Gogojewiczowej, artystki opery poznańskiej, w niedzielę, 6 bm. o godzinie 12 w sali kina „Metropolis” koncert, którego czysty dochód przeznaczają na rzecz powyższego komitetu. Przeprowadzą biletów w firmie E. Bamber, ul. Półwiejska 38.

KRONIKA MIEJSKOWA

— * **Cena bułek zwykłych w Poznaniu** została z dniem 4 bm. obniżona na 4 grosze. Pobieranie wyższej ceny podlega karze. Wyżej wymieniona cena obowiązuje również sklepy spożywcze.

— * **Koło Absolwentów Miejskiej Szkoły Handlowej** odbyło swe roczne walne zebranie. Po ukończeniu swych obowiązków zarządu sprawozdania. Ustępującemu zarządowi wyrażono pełne uznanie i jednogłośnie udzielono pokwitowania. Do nowego zarządu zostali wybrani pp.: W. Jewasiński — prezes, Hel Wiśniewska — sekretarka, C. Jezierski — skarbnik, H. Michalak, Fl. Kryzka i S. Żarnowski — członkowie. (z.)

KRONIKA WYPADKÓW

— * **Dwoje głuchoniemych pod samochodem.** Na ul. Paderewskiego w Bydgoszczy dorożka samochodowa, kierowana przez szofera Stanisława Doberschtza najechała głuchoniemych Leona Szukmana (ul. Dąbrowskiego) i Zofję Marmurówiczkę (ul. Chopina 21) Szukman oprócz ciężkich obrażeń wewnętrznych doznał złamania lewej nogi powyżej kolana, wskutek czego kierowca samochodu przewiózł go do szpitala Marmurówiczkowa odniosła lżejsze okaleczenia. (kl.)

— * **Samochód najechał tramwajarza.** W Bydgoszczy na ul. Gdańskiej szofer mistrza rzeźnickiego Bonina, najechał zajętego pracą na szynach pracownika tramwajów Antoniego Matuszewskiego. Poranionego przewiózł pogotowie ratunkowe do szpitala miejskiego. (kl.)

— * **Pod kołami samochodu.** Na św. Marcynie samochód P. Z. 48 961 najechał przechodzącą przez jezdnię p. Ludwikę Adamską z zawodu kucharke, zamieszkałą na św. Marcynie 52-53. Ciężko kontuzjowaną przewiózł kierowca samochodu do szpitala miejskiego. P. Adamska odniosła oprócz ciężkich obrażeń ogólnych złamanie prawego obojczyka i ciężkie stłuczenie podudzia. (kl.)

— * **Złodziej pozostawił wózek.** P. Feliks Porażyński (ul. Grottera 5) przychwycił na gorącym uczynku kradzieży cegiel nieznanego mu osobnika, który wyrwał się i zbiegł, pozostawiający na miejscu wózek, naładowany cegłą. (kl.)

KRONIKA POLICYJNA

— * **Czy to rower?** W komisariacie I policji znajduje się rower damski marki „Puch”, pochodzący z kradzieży. Właścicielka roweru może się zgłosić w komisariacie. (kl.)

Nasi korespondenci donoszą

Z Poznańskiego

— **Czempiń.** (Pokaz gazowy.) W ub tygodniu odbył się u nas pokaz gazowy na dworcu kolejowym. Wieczorem na sali p. Szukalskiego wyświetlono przeźroczka na tle propagandy przeciwgazowej.

— (Z parafji.) W niedzielę obchodzono w parafji uroczystość Chrystusa Króla. — Delegacje wszystkich towarzystw podażyły ze sztandarami na mszę św. Przed kościołem zbierano składki na Akcję Katolicką. Popołudniu odbyła się na sali p. Szukalskiego uroczysta akademja, którą zagał ks. dziekan Ruszczyński. Obszerny referat „Walka z bezwstydem i pornografią” wygłosił p. dr. Skarżyński. Różne śpiewy, deklamacje i utwór sceniczny p. „Zelatorka Dzieła Misyjnego” wykonały dzieci szkolne pod reżyserją ks. wikariusza.

— (Z Magistratu.) Tutejszy burmistrz p. Szpopper wyjechał na 6-tygodniowe ćwiczenia wojskowe. Zastępuje go p. Brzeski, kierownik „Rolnika”.

— **Gniezno.** (Teatr.) W czwartek 3 bm. na sali Hotelu Europejskiego poznański „Teatr Mały” wystąpi z przedstawieniem sztuki „Dusza od Boga” (komedia w 4 aktach). Ten sam zespół wystąpi dn. 5 bm. w Czarniejewie, 6 bm. w Witkowie i 7 bm. w Trzemesznie. (br.)

— **Kostrzyn.** (Dzień Katolicki.) W niedzielę urządził miejscowy komitet Akcji Katolickiej „Dzień Katolicki”. Uroczystość ta wypadła imponująco. Rano wymaszerowały z boiska „Sokoła” przy dźwiękach orkiestry wszystkie miejscowe towarzystwa na nabożeństwo, na którym podniosło kazanie wygłosił ks. prob. Fischbach. W czasie nabożeństwa śpiewało miejscowe Koło śpiewackie. Potem odbyła się uroczysta akademja. Zagał ją p. dr. Meissner. W czasie akademji Koło Śpiew. wykonało dwie pieśni Nowowiejskiego. P. Haupa mówił o szkodliwości prasy pornograficznej oraz wskazał na szkodliwość „Tajnego Detektyna”. W czasie akademji zarządził p. dr. Meissner minutową przerwę dla uczczenia poświęconego w tej chwili pomnika Najświętszego Serca Jezusowego w Poznaniu. Wieczorem na sali „Sokoła” wystawiło SMP. sztukę teatralną p. t. „Na pochyłości”.

— **Inowrocław.** (Pod kołami samochodu.) Moszek Finkelstein z Warszawy, ul. Ogrodowa 3, zanadto nieco rozglądał się po ulicach i domach, natomiast nie zważał na dość ożywiony ruch samochodowy na ul. Królowej Jadwigi. Z tego powodu dostał się pod jeden z samochodów, przyczem doznał kontuzji całego ciała. — Kierowca samochodu zbiegł, jednakże zdołano odczytać numer odnośnego pojazdu. Był to samochód osobowy P. Z 46571.

— (Oszustwa przy sprzedaży papierosów.) Ostatnio zanotowano szereg niezwykłe sprytnych przestępstw przy sprzeda-

ży papierosów, a szczególnie przy paczkach „Plaskie” i „Aromatic”. Stwierdzono mianowicie, że w paczkach zamiast papierosów odpowiedniej marki, znajdowało trzcinę, słomę, papier itp. Dłuższą obserwacją doprowadzono do wykrycia tych sztuczek. Najczęściej bowiem bezrobotni przychodzili do składu tytoniu, żądając pudełka papierosów. Kładąc pudełko do kieszeni, zamierzali za papierosy zapłacić, a następnie stwierdzali z pewnym zdziwieniem, że pieniędzy nie zabrali. Zwracali więc pudełko sprzedawcy, oświadczając, że przyjdą później. Okazało się jednak, że zwracane przez tych osobników pudełka zawierały wszystko inne, tylko nie papierosy. Byli oni więc zaopatrzeni w pudełka, napełnione trzciną wzgl. słomą i zwracali te pudełka, zamiast pudełka z papierosami (jot.)

— **Kwilec.** (Odnowienie kościoła.) Po objęciu rządów tutejszej parafji przez nowego proboszcza ks. W. Kowalskiego dokonano także restauracji plebanji i przystąpił teraz do całkowitego odnowienia kościoła. Prace wykonywane pod jego energicznym kierownictwem dobiegają już końca. Parafjanie, widząc zabiegliwość swego duszpasterza, chętnie przyczyniają się dobrowolnymi składkami do pokrycia kosztów ulepszenia domu Boga. W kościele zaprowadzono oświetlenie elektryczne.

— **Miejska Górka.** (Z Bractwa Kurkowego.) Zarząd tuż, Bractwa Kurkowego przystąpił do budowy 4 linii strzałow. Urządzenie dotychczasowe było przestarzałe i nie odpowiadało wymogom policyjnym. Roboty ziemne, murarskie i betonowe wykonuje budowniczy p. Jan Gorski z Miejskiej Górki. Na wiosnę ma nastąpić uroczyste poświęcenie i otwarcie strzelnicy. (ms.)

— **Mogilno.** (Z Rady miejskiej.) W sobotę na posiedzeniu Rady miejskiej przyjęto sprawozdanie rachunków z wykonania budżetu na rok 1931-32 i udzielono pokwitowania. Następnie jako członków do sejmiku powiatowego wybrano pp. aptekarza Fr. Nowaka, adwokata Jerzykiewicza i adwokata Rosadę. W sprawie przymusowego przetargu gruntu p. Andrzeja Czarniejewskiego rada miejska uchwaliła magistrat do udziału w przetargu i pobicia ceny kupna do wysokości pożyczki Banku Gospodarstwa Krajowego. Projekt przeniesienia miejsca targowego i jarmarków z Rynku na plac Wolności odrzucono. Opiekunem społecznym wybrano p. Olejniczaka.

— (Ku czci Chrystusa Króla.) Staraniem zarządu Akcji Katolickiej odbyła się w niedzielę w sali Domu Katolickiego uroczysta wieczerza ku czci Chrystusa Króla. Na program złożyły się pieśni Chóru Kościelnego, piękny wykład p. t. „Walka z bezwstydem” (p. dyr. Chojnacki), deklamacje i pieśni Tow. śpiewu „Halka”.

— (Teatr.) W dniu 4 bm. przyjeżdża do nas teatr poznański i grać będzie sztukę p. t. „Dana od Boga”. (m. m.)

— **Mosina.** (Przedstawienie amatorskie.) Tutejsze Tow. gimn. „Sokol” odegra w niedzielę, 6 bm. sztukę „Dziady” Mickiewicza. Przedstawienie cieszyć się będzie niewątpliwie dużym powodzeniem. Początek o godz. 18,30.

— **Ostrzeszów.** (Dzień Katolicki.) — Uroczystości Dnia Katolickiego w Ostrzeszowie wypadły okazale. Do godz. 12 odbywały się uroczyste nabożeństwa w kościele farnym i klasztorze, poczem ruszył pochód, zorganizowany przez Komitet Akcji Katolickiej ulicami miasta na wielką salę „Strzechy”, która pomieściła tłumy ludzi. Wiec zagał prezes Akcji Katolickiej, prof. Biczysko, poczem adw. Cezary Wiza wygłosił referat p. t. „Walka z pornografią i bezwstydem we wszystkich przejawach życia”. Referent szczegółowo omówił pozytywne środki tej walki, które katolickie społeczeństwo winno zastosować — chcąc zachować siłę moralną i ochronić młodzież przed zepsuciem. Za pośrednictwem instalacji radiowej wystąpiła publiczność przemówienia ks. Kar-

dynała-Prymasa przy odsłonięciu pomnika Wdzięczności w Poznaniu, poczem równocześnie z programem w Poznaniu, odmówili zebrani „Wierzę w Boga”. — Wspólnie odśpiewany hymn zakończył tę podniosłą uroczystość. (op.)

— **Piaski.** (Akademja Dnia Katolickiego.) Akademja ku czci Chrystusa Króla na sali p. Strońskiego miała wspaniały przebieg. Zagał ją p. Neumann z Wielkich Strzelec. Odśpiewano kilka pieśni z towarzyszeniem orkiestry. P. Jazdynowa wygłosiła referat n. t. „Bezwstyd i pornografia w druku i obrazku”. Na zakończenie obchodu piękne przemówienie ks. prob. Liczyński. Ludzi przybyło około 700, tak, że sala była przepelniona.

— **Pobiedziska.** (Akcja Katolicka.) — W niedzielę urządziła Akcja Katolicka uroczystość na cześć Chrystusa Króla. Po mszy św. uformował się z towarzystw pochodzących ze sztandarami na salę p. Krugiolki, gdzie odbyła się akademja, podczas której wykonał chór kościelny śpiew chórowy, dalej odbyły się deklamacje, odczyt p. Bertranda i przemówienie prez. p. Liska. Na zakończenie urządzono kwestę na pozostałe koszty budowy pomnika w Poznaniu.

— (Pożar.) W niedzielę wieczorem około godz. 21 powstał pożar na strychu kamienicy przy Rynku 12, gdzie zapaliły się z niewiadomych przyczyn rupiecie. Szkoda oblicza się na około 100 zł. Poszkodowaną jest p. Antonina Talarczyk z Poznania.

— **Rogoźno.** (Akademja.) Z okazji „Dnia Oszczędności” odbyła się w poniedziałek w sali Hotelu Polskiego akademja. Pięknie opracowany referat wygłosił kierownik tuż, Kom. Kasy Oszczędności p. W. Nowak. Publiczność dopisała.

— (Wieczorek Obywatelski.) Tow. Pań Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo urządziła w niedzielę, 20 bm. w sali Hotelu Centralnego wieczorek obywatelski. Czysty dochód przeznaczony jest na biednych miasta.

— (Ku czci śp. por. Żwirki i inż. Wigury.) Staraniem Koła L. O. P. P. przy tuż, seminarjum urządzono wieczorek Referat z przeżyciami na temat lotów naszych bohaterów wygłosił uczeń 5-go kursu p. Napierała.

— (Zebranie Tow. Robotników.) W niedzielę odbyło się zebranie Tow. Robotników Katolickich, pod przewodnictwem prezesa p. Michalaka. Referat na temat XI Dnia Katolickiego wygłosił ks. dziekan Pomorski. Po omówieniu kilku spraw organizacyjnych zebranie zamknięto. (sko.)

— **Sarnowa.** (Z Akcji Katolickiej.) Obchód uroczystości ku czci Chrystusa Króla odbył się w sposób podniosły, przygotowany staraniem przez Komitet z ks. prob. Spychalskim na czele. Podczas ranej mszy św. przystępowali wierni do Stołu Pańskiego. Sumę odprawił ks. prob. Spychalski, a piękne kazanie wygłosił ks. prefekt Juszcak z Rawicza. Popołudniu odbyła się na sali p. Stachowiaka akademja ku czci Chrystusa Króla, którą zagał ks. prob. Spychalski. Program składał się z występów Chóru Kościelnego, referatu p. t. „Walka z pornografią i bezwstydem”, deklamacji treści religijnej.

— (Spółka łowiecka.) Dnia 29 października zawiązała się tu Spółka łowiecka. Zarząd stanowią pp: Malak Waclaw, Józef Nawrocki i Stanisław Głóza. (ms.)

— **Swarzędz.** (Z parafji.) Niedziela minęła w Swarzędzu pod znakiem Dnia Katolickiego. Ks. prob. Koźlik odprawił uroczystą mszę św. po której udały się bractwa i towarzystwa ze sztandarami na dużą salę Hotelu Polskiego. Uroczyste zebranie zagał ks. proboszcz i w przemówieniu swem wskazał na cele Akcji Katolickiej. Do ulepszenia zebrania przyczyniły się występy Koła Śpiewackiego oraz deklamacje członków Stow. Młodych Polek.

— **Szamotuły.** (Kradzieże.) P. Władysławowi Droźniewiczowi w Kaźmierzu skradziono dwa rowery męskie — Rolnikowi Wilhelmowi Jahnsowi w Szczepankowie skradziono większą ilość wędlin, smalcu, jaj i wina. — Z mieszkanka p. Wincentego Gnalickiego zginęły dwa płaszcze, 2 ubrania, pierścien złoty, zegarek, lornetka i kilka koszul, razem wartości 800 zł. — W Dęborzycach p. Józefowi Chodrychowi skradziono odzież i obuwie, wartości 260 zł, zaś p. Antoniemu Silskiemu skradziono świnie, wartości 150 zł i ubito ją na miejscu — Większej kradzieży dokonano u rolnika Pawła Matzkego w Nojewie. Łup złodziej stanowi kilka ubrań, trzy płaszcze damskie, frany, kilka par obuwia i 16 koszul.

— (Święto Chrystusa Króla.) Uroczystość rozpoczęto nabożeństwem w kościele kolegjackim. Podniosłe kazanie wygłosił ks. dziekan Kaźmierski. W południe odbyła się na dużej sali p. Sundmannowej akademja, którą wobec tłumów wiernych zagał p. insp. szkolny Wąsowicz. Piękny referat wygłosił p. prof. Hanyż. Resztę programu uzupełnił śpiew chóru kościelnego. (sc.)

— **Szubin.** (Dzień Chrystusa Króla.) W niedzielę obchodzono uroczystość ku czci Chrystusa Króla. Przebieg jej był bardzo podniosły. Mszę św. odprawił ks. wikariusz Szymański, a piękne kazanie wygłosił ks. wikariusz Knast. Po nabożeństwie ruszył pochód na salę Domu Polskiego, gdzie odbyła się akademja. Chór kościelny odśpiewał kilka pieśni i wygłoszono dwie deklamacje, poczem odczyt wygłosił p. Domiński.

— (Teatr.) Stow. Pań Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo urządziła w niedzielę, 6 bm. na sali Hotelu Centralnego o godz.

8 wieczorem wentę, połączone z przedstawieniem teatralnym i zabawą taneczną.

— **Września.** (Uroczystość katolicka.) W podniosły sposób uczciła parafia wrzesińska staraniem Akcji Katolickiej święto Chrystusa Króla. Na sumę przybyły prawie wszystkie organizacje ze sztandarami. Po mszy św. wyruszył obchodem pochod z orkiestrą 68 p. p. na czele na akademję uroczystą. Słowo wstępne wygłosił p. aptekarz Konieczny. Dyrektor szkoły roliczej p. Fedyk wygłosił odczyt o zwalczaniu pornografii. Odśpiewano kilka pieśni i wygłoszono szereg deklamacji. (y.)

— **Żnin.** (Z Rady miejskiej.) Ostatnie zebranie zagał przewodniczący p. dr. Jacyński. P. Szymański zreferował sprawozdanie rachunkowe z wykonania budżetu za rok 1931-32. Zaległości podatkowe wynoszą około 30 000 zł, a niedobór budżetowy sięga sumy 43 000 zł. Prócz tego w roku budżetowym umorzono już około 6 000 zł zaległości. Stan taki przedstawia trudne położenie tuż, płatników oraz władz miejskich. Burmistrz p. Ratajski wprowadził w urzęd przez podanie ręki nowego radnego p. Al. Nowackiego, oraz przystąpiono do wyboru pierwszego ławnika (w miejsce p. K. Urbańskiego, którego województwo nie zatwierdziło); wybrano p. Kazimierza Malaka. Dalej uchwalono statut taniej janki przy rzeźni miejskiej. (c. g.)

Z Pomorza

— **Tczew.** (Podkład kolejowy na torach.) Maszynista pociągu osobowego nr. 417, kursującego na przestrz. Tczew-Bydgoszcz, który wyjechał wczoraj wieczorem o godz. 23,12 z Tczewa, zauważył na torze w pobliżu mostu niedaleko strzelnicy podkład kolejowy. Ponieważ pociąg nie był jeszcze w pełnym biegu, maszynista zdążył go w porę zatrzymać. Przybyła natychmiast policja, która wszczęła energiczne śledztwo. (ds.)

— **Wieluń.** (Wybór burmistrza i ławników.) Urząd wojewódzki wydał zarządzenie, aby tu dokonano wyborów burmistrza i ławników i to w terminie miesięcznym.

Z Kaliskiego

— **Wieluń.** (Nieszczęśliwy wypadek.) Dnia 29 października podczas ćwiczeń na boisku miejskim ugodzony został w głowę granatem ćwiczebnym zastępca inspektora samorządowego p. Wiśniewski, tak niebezpiecznie, że musiano dokonać operacji czaszki. Stan chorego jest ciężki. (ww.)

KSIEGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Dnia 2 listopada zgłoszono:

Elżbieta Ryłówna, 75 l. Władysława Piątkowska, krawcowa, 76 l. Sergiusz Gagen, uczeń szkoły podoficerów dla młodej, 19 l. Wasyl Łukacz, rolnik, 23 l. Rozalja Głazewska, siostra zakonna, 42 l. Janusz Rogowski, 4 l. 9 mies. 2 dni. Eugeniusz Zilich, urzędnik prywatny, 64 l. Henryk Wartecki, 1 r. 3 mies. 4 dni. Stanisław Kaźmierczak, robotnik, 38 l. Marja Nowak, z domu Frank, 40 l. Józef Szczuka, kamieniarz, 53 l. Józef Kucharczak, 4 l. 7 mies. 16 dni. Kazimierz Palacz, rolnik-wymiernik 58 l. Stefania Małacka, 2 mies. 3 dni. Jan Kazimierz Jackowiak, praktykant biurowy, 18 l. Emilia Hohensee, z domu Manthey, wdowa, 67 l. Jan Lemański, górnik, 76 l. Leokadja Rogozińska, z domu Surzyńska, wdowa, 80 l. Stanisława Siwa, z domu Bylińska, 27 l. Władysław Szlagiewicz, kowal, 80 l.

Dnia 31 października zgłoszono:

Helena Gologórska, z domu Znaniecka, 28 l. Rozalja Szelerska, szwaczka, 59 lat. Magdalena Bielawska, z domu Łaskówna, 42 l. Prakseda Kolanowska, właśc. składu, 76 l. Czesława Bartkowiakówna, 3 l. 4 mies. 26 dni. Anna Smorawińska, urzędniczka Wlkp Izby Roln., 20 l. Paulina Ratajczakowa, z domu Emstówna, 62 l. Emma Lehnertówna, gospodyni, 81 l. Władysława Lachmannowa, z domu Kaczmarkówna, 24 l. Bogdan Borowicz, 9 m. 3 dni. Konstancja Orłowska, z domu Cierpińska, 48 l. Joachim Kochanek, pół godziny. Zuzanna Mańczakówna, 1 r. 2 m. Konstanty Bittner, em. nauczyciel, 70 lat. Eugenja Bura, uczenica szkolna, 7 l. Reinhold König, magazynier, 42 l. Krystyna Śmiechowska, uczenica szkolna, 10 l. Stanisław Marjanowski, uczeń murarski, 31 l.

Tajemnicze zwłoki w stogu

Z Tczewa donosi (td):

Wczoraj popołudniu znaleźli dwaj chłopcy, pasący bydło w pobliżu szwaj Swarozyn—Wacmieriek podczas zabawy w stogu, zwłoki mężczyzny w wieku około 40 lat z robimą czaszka. Na miejsce przybyła komisja śledcza z Tczewa i lekarz powiatowy p. dr. Licznierski. Stwierdzono, że zachodzi tu wypadek morderstwa, przy pomocy ostrego narzędzia, którym rozbito nieszczęśliwemu czaszkę. Ponieważ nie znaleziono przy zwłokach żadnych dokumentów, nazwiska dotychczas zamordowanego nie było można ustalić. Chodzi tu prawdopodobnie o zwykłego włóczęgę, który przez kolegów został obrabowany i zabity. Dalsze dochodzenia są w toku.

Wenta na kościół

św. Michała Archanioła

Stow. Pań Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo parafji św. Michała Archanioła w Poznaniu urządzi 6 listopada r. b. w „Dworze Grunwaldzkim” (dawn. Willa Flora), ul. Grunwaldzka 3, wentę, połączone z występami wybitnych sił artystycznych naszego miasta. Łaskawy współudział przyrzekły panie: laureatka J. Musielewska, J. Komorowska, K. Kaulfussówna, A. Rydlowska. Loterja fantowa. Dobrze zaopatrzony bufet. Czyści dochód przeznaczony na wykończenie Kościoła św. Michała Archanioła w Poznaniu. Początek o godz. 16. Ceny miejsc: dla dorosłych 49 gr., dla młodzieży i dzieci 30 gr. Obywatelstwo naszego miasta o liczne przybycie uprasza zarząd.

Wylosowane obrazy

w Tow. Przyjaciół Sztuk Pięknych

Na walnym zebraniu Tow. Przyj. Sztuk Pięknych, które odbyło się 28 października wylosowano między członków 33 obrazów i rzeźb. Wygrane przypadły na następujące nazwiska:

1. Chorzemski Stanisław z Gołębowa wygrał Marcinkowskiego „Górala”, 2. Bielewicz M. z Gdańska — Wysockiego medal I, 3. Dybizbański Julian — Wysockiego medal II, 4. Dr. Osowski Apolinary — Wysockiego medal III, 5. Cynka Jan — Wysockiego — medal IV, 6. Ks. Kałkowski Erazm z Biedrowa — Wysockiego medal V, 7. Dr. Celichowski Witold — Wysockiego medal VI, 8. Seydzina Marja — Wysockiego medal VII, 9. Dr. Jeszke — Wysockiego medal VIII, 10. Dr. Jakobson Bogdan z Starogardu — Wysockiego medal IX, 11. Kaspzak z Krotoszy — Wysockiego medal X, 12. Leitgeber Roman — Wolniewicz „Królówicz”, 13. Déierling Jan — Augustynowicza „Groszki”, 14. Ks. biskup Laubitz z Gniezna — Graczyńskiego „Podwójże”, 15. Dr. Kreglewski Jan — Bartla „Pejzaz”, 16. Korbiński Stanisław — Bartla „Zabawki”, 17. Pospieczalski Marjan — Bartla

„Dziecko”, 18. Dr. Kolszewski Konrad — Bartla „Wiatrak”, 19. Wolski Stanisław z Lubawy — Osseckiego „Biblj. Polska w Paryżu”, 20. Dr. Trzcinski Julusz z Ostrowa — Osseckiego „Kości. St. Germain w Paryżu”, 21. Dr. Hempowicz Franciszek — Osseckiego „Hotel Lambert w Poryżu”, 22. Zychliński Józef z Gorazdowa — Osseckiego „Grób Słowackiego w Paryżu”, 23. Dr. Sławski Stanisław — Osseckiego „Kości. St. Séverin w Paryżu”, 24. Kujawa Stanisław — Filipkiewicza „Zimę”, 25. Dr. Steinborn z Torunia — Przeradzkiej „Wiatr”, 26. Ks. Czartoryski Olgiard z Baszkowa — Arcta „Kościółek”, 27. Dr. Lackner Leon — Bartłomiejczyka „Dziewczę z kozami”, 28. Ks. Piotrowski Czesław — Skoczyłasa „Pejzaz z Podhala”, 29. Dr. Bródniwicz Kazim. — Dziurzyńskiej - Rosińskiej „Potok”, 30. Ks. Graczyński z Gościeszyna — Mrozińskiego „Pejzaz”, 31. Ks. prał. Prądzyński Józef — Plater - Zyberka „Z parku”, 32. Jezewski Dominik z Warszawy — Wysockiego „Bolesław Chrobry”, 33. Dr. Karwowski Adam — Serwina „Astry”. (Bl.)

Z II serji premij dla abonentów „Kurjera Poznańskiego”

Ameryka — kraina miliardów i Fordów, niebotyków i filmów, kraina wszelkich możliwości i stosunków najbardziej skomplikowanych. O Ameryce wciąż się mówi, do Ameryki wciąż się oddycha, ale Ameryki mimo wszystko wcale się nie zna. A poznanie to jest właściwie konieczne, zwłaszcza wobec dzisiejszego rozwoju i układu stosunków światowych. Takie poznanie stosunków amerykańskich umożliwi nam w całej pełni dzieło pt. „Na drugiej półkuli”, którego autorem jest ks. infułat **Józef Klos**. W dwóch obszernych to-

mach (720 stron druku) zamknął on owoc swych spostrzeżeń wyniesionych podczas podróży po Ameryce w r. 1926. Autor jest przede wszystkim baczny, wnikliwym obserwatorem i głębokim psychologiem. Dzięki temu dał nam pełny wszechstronny obraz Ameryki dzisiejszej ze szczególnem uwzględnieniem życia wychodźców polskich. Spostrzeżenia swoje i wnioski opiera tu znakomity autor na podstawie siedmiu głównych centr życia amerykańskiego, jak New Jork, Chicago, Detroit, Buffalo, Filadelfja, Pensylwanja i Waszyngton, oraz na zwiedzeniu szeregu farm kolonistów polskich. Życie religijne i utarczki kościelno-polityczne, stosunki gospodarcze i warunki zarobkowe, stosunki społeczne i towarzyskie, polityczne i kulturalne, wizerunki wielkich mężów i widoki na przyszłość w całym rozwoju amerykańskim — wszystko to podane w sposób potoczny i z poletem, niezwykle żywo i barwnie, przeplatane raz poraż skrajnym dowcipem i humorem gatunku najprzedniejszego. Jeśli nadto uwzględnimy, że księgę zdobi około stu pięknych ilustracji — wtedy śmiało powiedzieć możemy, że X. prał. Klos dał nam dzieło naprawdę piękne i po raz pierwszy przybliżające Stany Zjednoczone ku polskiemu czytelnikowi.

Dzieło X. prał. Klosa „Na drugiej półkuli” włączyliśmy do II serji naszych premij na m. listopad, by ułatwić abonentom „Kurjera Poznańskiego” nabycie dzieła za pół ceny. Cena jego bowiem wynosi 15, a dla abonentów „Kurjera Poznańskiego” tylko 7.50. Na koszt przesyłki dołączyć należy 80 gr. Powyższa poważnie zniżona cena obowiązuje tylko w m. listopadzie.

Lady Houston, najbogatsza milionerka angielska finansuje lot nad Mont Everest. Najwyższy ten punkt świata nieknięty dotychczas stopą ludzką. Zbadać ma go angielska wyprawa lotnicza, do której przygotowania, dzięki lady Huston, znajdują się w pełnym tempie.

rykański może zaprzęgnąć: place tenisowe, sala gimnastyczna, pływalnia kryta z barem, kawiarnie na tarasach, nie mówiąc o apartamentach i salonach, przeznaczonych do osobistego użytku każdego poszczególnego pasażera. Będzie także kaplica i nawet ogród zimowy. Ma on być obrazem nowoczesnej sztuki francuskiej i dobrego gustu.

Dlaczego zbudowano „Normandie”?

Mogłoby się zdawać dziwnem, że teraz kiedy kryzys dotknął szczególnie ciężko kompanie okrętowe, Francja buduje tak olbrzymi statek Ostrożność nakazywała, by może czekać lepszych czasów. Jednakże wiele ważnych względów spowodowało budowę giganta.

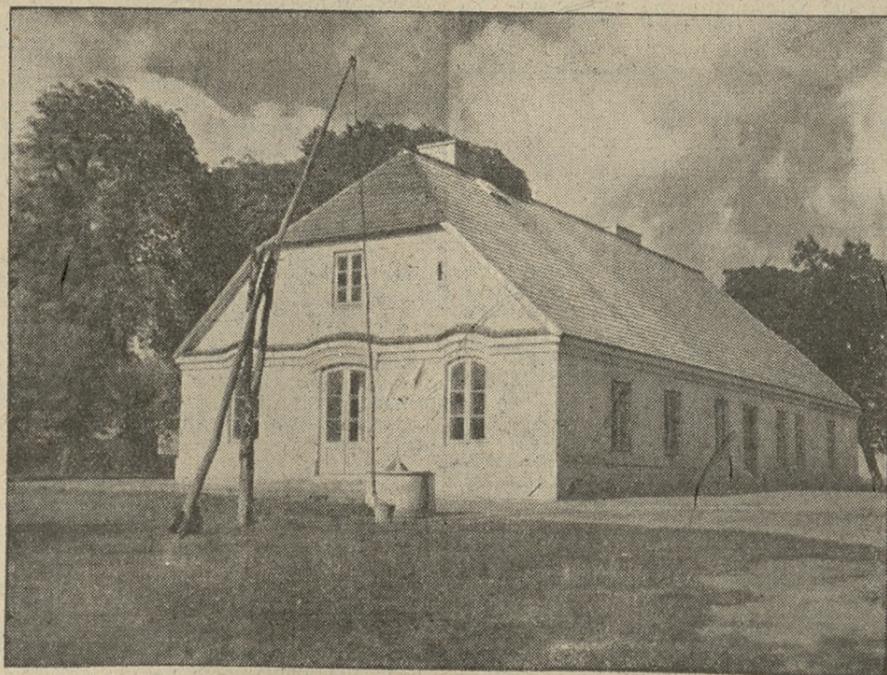
Po pierwsze kwestja prestiżu. Francja ostatnio coraz bardziej traciła należne jej miejsce wśród państw o silnej flocie pasażerskiej. Okręty, dziś będące w ruchu poza „Il de France”, są stare i kwalifikują się jedynie do wycofania. Powtóre istnieje ogólne przeświadczenie, że zanim „Normandie” zostanie wykończony, kryzys minie i ruch pasażerski powróci do dawnego stanu. Po trzecie — im statek jest większy, tem może być szybszy i przyciągać pasażerów swoim komfortem, bezpieczeństwem, luksusem i t. p. Ogólnie biorąc, lepiej się kalkuluje!

Nakoniec istnieje, jak już wspominaliśmy, wiara w przyszłość. W zmianę może już niedługo na lepsze. A więc trzeba być przygotowanym na przyszły ruch i na przyszły „bussines”. (i. n.)

Składane domy

W Niemczech zaczynają wchodzić w użycie domy składane. Dom taki składa się z rusztowania żelaznego, które można rozbić na części oraz z betonowych ścian, dających się łatwo wynajmować. Wszystkie instalacje, jak kanalizacja, elektryczność, gaz, etc. wpuszczane są w fundamenty i posiadają konieczne połączenia.

Wszystkie części składane domu są wyrabiane i dostarczane w stanie gotowym, tak, że należy je tylko zmontować i przymocować śrubami. Przestrzeń wolna między ścianami jest wypełniona materiałem izolowanym. Koszt budowy tych domów składanych jest znacznie niższy, niż domów zwykłego typu.

Dom w Żelazowej Woli, w którym 22 lutego 1810 r. urodził się Fryderyk Chopin. Dom ten odrestaurowano obecnie przez Tow. Miłośników Domu Chopina kosztem 26 000 zł. Istnieje projekt, by w tym domu urządzić małe muzeum, oraz miejsce wypoczynkowe dla sędziwych i chorych muzyków.

Kosztowna rześa aktorki

Oryginalny proces toczył się w tych dniach w Paryżu: pewna aktorka filmowa wystąpiła ze skargą przeciw atelier filmowemu o odszkodowanie za rześę, nadpaloną w czasie zdjęć. Sąd, po zbadaniu lekarzy, którzy stwierdzili, iż rześa składa się z około 100 włosków, uznał, iż suma 100 000 franków, jakiej żąda poszkodowana, jest zbyt wysoka i przyznał aktorze odszkodowanie w wysokości 300 franków, licząc po 3 franki za jeden włos w rześię.

RADJO

Programy radjofoniczne:

Sobota, dnia 5 listopada 1932 r.

Poznań (335 m) godz. 11.40 (Warszawa) godz. 13.05 koncert gramof.; godz. 14.00 giełda pieniężna; godz. 16.40 odczyt z Warszawy; godz. 17.00 audycja dla chorych ze Lwowa; godz. 17.30 odczyt z cyklu o dżenikarstwie; godz. 17.45 gawęda reporterska; godz. 18.00 nabożeństwo z Wilna; godzina 19.30 transmisja z Warszawy; godz. 22.00 sygnał czasu — komunikaty; godzina 22.05 koncert chopinowski z Warszawy; godz. 22.50 muzyka taneczna z cukierni „Polonia”.

Warszawa (1412 m) godz. 11.40 codzienny przegląd prasy polskiej; godz. 12.10 muzyka z płyt; godz. 13.15 poranek szkolny ze Lwowa; godz. 15.40 komunikat gospodarczy; godz. 16.00 słuchowisko z Krakowa; godz. 16.25 piosenki w wyk. Zofji Ternę; godz. 16.40 „Francuska wojna o Polskę — Wilno 1812”, — wygl. dr W. Lipiński; godzina 17.00 audycja dla chorych ze Lwowa; godz. 17.35 „Wiadomości bieżące”; godzina 17.40 odczyt aktualny; godz. 18.00 nabożeństwo z Wilna; godz. 19.30 „Na widnokręgu”; godz. 19.45 prasowy dziennik radjowy; godz. 20.00 muzyka lekka; wyk. Ork. P. R. pod dyr. St. Nawrota, I. Łosiówna (klinga), K. Krukowski (piosenki); godzina 22.05 utwory Chopina w wyk. Heleny Ottawowej; godz. 22.40 feljton pt. „Z nastrojów teatralnych” — wygl. p. H. Nagórna; godz. 23.00 muzyka taneczna z danc „Oaza”.

Programy zagraniczne: Koenigswusterhausen (1635 m) 20.00 koncert, 21.00 komedia, 22.40 muzyka taneczna; **Budapeszt** (550 m) 20.45 wieczór Kalmana z udziałem kompozytora, 22.45 muzyka taneczna; **Wiedeń** (516 m) 20.00 „Marja Stuart” tragedia Schillera, 22.45 muzyka lekka; **Praga** (489 m) 21.00 koncert ork. wojskowej; **Rzym** (441 m) 20.45 koncert.

Koncert organowy

Po dłuższej przerwie wystąpi w sobotę 5 bm. od godz. 13.30 do 14 przed mikrofonem R. P. z koncertem na organach kina „Słońce” p. L. C. Szeliga. W programie utwory Schuberta, Kalmana, Abrahama i Lehara w opracowaniu wykonawcy na organach kinowe.

Niedziela, dnia 6 listopada 1932 r.

Poznań (335 m) godz. 10.00 nabożeństwo z Wilna; godz. 12.05 odczyty rolnicze; godz. 12.45 wykład dla gospodyń; godz. 13.05 koncert gramofonowy; godz. 16.00 program dla młodzieży z Warszawy; godz. 16.25 płyty gramofonowe; godz. 16.45 tr z Warszawy; godz. 18.00 koncert poświęcony muzyce polskiej; cz. I: wyk.: chór męski „Echo” pod bat. prof. F. Nowowiejskiego; cz. II: Pieśni Jana Skrzydlowskiego (odsp. p. St. Roy, art. op. tenor); godz. 19.25 słuchowisko z Warszawy; godz. 19.58 sygnał czasu; godz. 20.00 koncert z Warszawy; godz. 21.30 koncert skrzypcowy z Warszawy; godz. 22.00 sygnał czasu — komunikaty; godz. 22.15 płyty gramofonowe; godz. 22.30 tr. lekcji tańca; godz. 23.00 muzyka taneczna z Warszawy.

Warszawa (1412 m) godz. 10.00 tr. nabożeństwa z Wilna; godz. 12.15 poranek symfoniczny z Filharmon. Warszawskiej pod dyrykcją K. Wilkomińskiego; w przerwie „Rola światła w życiu młodzieży” — p. St. Tazbir; godz. 14.05 „Tydzień rolniczy — jako wyraz dążeń organizacyjnych rolnictwa”; godz. 14.25 muzyka — pieśni Moniuszki odśpiewa p. Michałowski; godz. 14.40 „Jaką robotę przygotować na długie wieczory zimowe” — prof. St. Biedrzycki; godz. 15.00 muzyka; godz. 16.00 program dla młodzieży; godz. 16.25 płyty gramofonowe; godz. 16.45 „Kacik językowy” — prof. St. Słoński; godz. 17.00 recital fortepianowy Edwarda Steinbergera; godz. 18.00 muzyka lekka z cukierni Złotokłosa; godzina 19.25 słuchowisko pt. „O Zwierciadło muzykancie” p/g. Kaz. Przerwy Tetmajera; godz. 20.00 koncert muzyki fińskiej pod dyr. Mikołaja van der Palsa; w przerwie wiadomości sportowe; godz. 22.00 muzyka taneczna

Programy zagraniczne: Koenigswusterhausen (1635 m) 6.35 koncert poranny, 9.00 koncert, 13.00 koncert, 14.30 koncert kameralny, 16.00 muzyka lekka, 19.00 koncert i wyniki wyborcze; **Budapeszt** (550 m) 17.50 muzyka lekka, 19.15 tragedia, 22.00 muzyka cygańska; **Wiedeń** (516 m) 11.30 koncert symfoniczny, 19.35 koncert z Berlina; **Praga** (489 m) 15.00 „Lakme” op. Delibesa i t. z teatru narodowego, 19.00 muzyka i t. z 20.00 słuchowisko, 21.00 koncert; **Beromünster** (459 m) 20.05 koncert; **Rzym** (441 m) 20.45 „Aida” op. Verdi’ego.

Przy imieninach, zaręczynach ślubach i jubileuszowych i innych uroczystościach używajcie tylko telegrafów T. C. L.

Największy statek pasażerski świata

Francuski olbrzym „Normandie” o 75 000 tonn pojemności

W ostatnich latach ekonomiści usiłują przekonać świat, że w niedługim czasie żegluga pasażerska na bliższym dystansie, jak również okręty transoceaniczne zastąpione zostaną przez samoloty i sterowce. Trudno jest przesądzać dalszą przyszłość. Narazie możemy tylko stwierdzić, że kompanie okrętowe, którym przepowiadają pewny upadek, nie poddają się. Nietwórczo nie tracą one terenu, ale jeszcze wierzą w przyszłość. Najlepszym dowodem żywotności kompanji żeglugi morskiej jest niedawne spuszczenie na wodę włoskiego olbrzyma „Rexa” o 50 000 tonn wyporności i kilka dni temu, giganta francuskiego „Normandie” o nienotowanej dotychczas pojemności 75 000 tonn, a więc nawet o 2 000 tonn większego od projektowanego olbrzyma angielskiej linii Cunarda.

„Normandie”, zbudowany w dokach Saint Nazaire i spuszczonej na wodę w zeszłą sobotę w obecności prezydenta Francji, nie będzie prawdopodobnie oddany do służby przed dwoma latami, tyle bowiem czasu zajmie jego ostateczne wykończenie. Jest on cudem techniki i nowoczesnego budownictwa morskiego. Jego ogrom, niezwykłe techniczne wynalazki pierwszy raz w nim zastosowane, jak również luksus urządzeń wewnętrznych, nie da się porównać z żadnym z istniejących okrętów.

Oszalamlające cyfry

Charakterystyka „Normandie” oszalała nas swymi wymiarami. Długość giganta wynosi 313,75 metrów, gdy np. Wieża Eiffla w Paryżu wysoka jest na tylko... 300 metrów. Szerokość maksymalna — 36,40 metrów, wysokość 28 i 30 metrów, zależnie w którym miejscu; zagłębiał się on będzie w wodę na 11,16 metrów. Ze względu na to musiano specjalnie poszpeciować i przygotowywać porty, tak w Hawrze jak i w New Yorku, pomiędzy którymi olbrzym będzie krążył. Rezerwoary jego będą mogły zabrać 9 600 m kub. mazu. Ciężar ogólny statku po wykończeniu będzie więc wynosił 75 000 tonn; porównując z wieżą Eiffla, która waży 10 000 tonn, otrzymujemy dopiero obraz jego wagi.

Sam ster „Normandie” ma 18 m. wysokości, a gdyby ułożyć obok siebie wszystkie nity, które służyły do jego budowy, to osiągnęlibyśmy wstążkę, która, żeby pociąg pospieszny mógł przelecieć od końca do końca, musiałby zużyć na to około 10 godzin. Wstążka miałaby 650 kilometrów długości, a nitów w niej byłoby 11 milionów. Dla porównania dodamy, że w wieży Eiffla jest tylko 2 miliony nitów.

Plany okrętu robiło 25 inżynierów i 250 kreślarzy podczas pięciu lat. Zrobiono ogółem 7 000 wykresów, a papier zużyty na nie reprezentuje 50 000 m. kw. przestrzeni.

Ale też i szybkość jego będzie 30 węzłów (35 kilometrów na godz.), podczas gdy najszybszy obecnie okręt niemiecki „Bremer” osiąga najwyższą 28 węzłów. Pozwoli mu to przejechać z Hawru do New Yorku w sto godzin.

Wszystko porusza elektryczność

Piękny ten statek nie tylko odznaczał się będzie swym ogromem, ale również swoją techniką. Wszystko, co „sztuka” inżynierska ostatnio wynalazła, będzie tam zastosowane. Specjalne urządzenia przeciwpożarowe; radjotelegraf i radjotelefon czynne będą cały czas przejazdu bez przerw; 56 łodzi ratunkowych będzie można opuścić na wodę tylko za pociągnięciem specjalnych lewarków. Dwie największe z łodzi ratunkowych zaopatrzone są w potężne motory i całkowite urządzenia radjowe nadawcze i odbiorcze.

Statek poruszany będzie elektrycznością. Cztery turbiny, normalnego typu miejskiego, wprowadzane w ruch maszyną parową, przedstawiać będą niebawem siłę 160 000 koni mech. Zresztą wszystko prawie na tym okręcie porusza będzie elektryczność, tak windy, których będzie 12, jak również i kuchnia.

Słowem będzie to cudo prawdziwego dumy genjuszu technicznego francuskiego.

Luksusowe urządzenie

Urządzenia komfortu wewnętrznego nie pozostaną w tyle za jego konstrukcją techniczną. „Normandie”, który potrafi zabrać 930 pasażerów I klasy, 680 — II i 560 — III, będzie posiadał wszystko, czego tylko najbardziej wyrafinowany milioner ame-

TEATRY

Teatr Wielki Dziś premiera „Dolly”

„Dolly”, którą Teatr Wielki wystawia dziś po raz pierwszy w Poznaniu, to jedna z najweselszych operetek współczesnego repertuaru. Niezrównany komizm, groteskowe sytuacje, najzabawniejsze typy i typki, a przede wszystkim melodyjna i skoczna muzyka, oto zalety nowego amerykańskiego przeboju, którym wszędzie zachwycała się publiczność. W rolach głównych uroczą gwiazdą scen. warszawskich Irena Carnero, najświetniejszy komik polski mistrz humoru Wł. Bratkiewicz. Rewelacją przekomicznej „Dolly” — to najnowsze tańce tegorocznego karnawału m. in. „Biguine - danse” przebież nad przebojami. Tańce układu primabaleriny H. Grosówny. Orkiestra pod batutą Bol. Tyllji. W niedzielę, po raz drugi „Dolly”. Reżyser J. Sendecki.

SPORT

Gry sportowe

W parku rydzynskim odbył się czwórbój między gimn. z Kościłana a gimnazjum im. Sulkowskich. Poszczególne wyniki przedstawiają się następująco: szczypiorniak 7:0, koszykówka 26:8, siatkówka 30:15, palant 18:13 na korzyść Rydzyny.

Hokej na lodzie

Tegoroczne mistrzostwa świata w Pradze w dniach od 18 do 26 lutego 1933 r. zapowiadają się b. ciekawie. Obok bowiem dwóch drużyn kanadyjskich, które zapowiedziały swój przyjazd („Montreal - Klub” i „Edmonton - Superiors”) istnieje jeszcze możliwość przybycia zespołu Stanów Zjednoczonych, co przyczyniłoby się niewątpliwie do podniesienia poziomu spotkań.

Walne zebranie sekcji hokeja na lodzie AZS — Poznań odbędzie się w sobotę w sekretarjacie AZS, Zamek, Wartownia.

Lekka atletyka

Roczne walne zebranie podokręgu ostrowskiego POZLA odbędzie się 6 bm. w Ostrowie Wlkp. z następującym porządkiem obrad: zagajenie, stwierdzenie mandatów, uchwalenie wniosków w sprawie zmian statutu podokręgu, sprawozdania członków zarządu, dyskusja, udzielenie absolutorjum ustępującemu zarządowi, wybór nowych władz, wnioski, wolne głosy i zamknięcie. Z zarządu POZLA udają się na powyższe zebranie prezes p. Ryszczyski oraz wiceprezes p. Stróżyk. Równocześnie odbędzie się w tym dniu egzamin na sędziów lekkoatletycznych, który przeprowadzą członkowie zarządu głównego.

K. S. „Warta” donosi, że treningi lekkoatletyczne dla panów odbywają się we wtorki i piątki, dla gier sportowych w środy w hali ośrodka każdorazowo od 19 do 21. Zaprawa gimnastyczna dla pań od 11 listopada co piątki i środy w sali gimnastycznej szkoły powszechnej przy ul. Słowackiego.

Motocyklizm

Poznańskie Tow. Cyklistów i Motorzystów zwołuje na dzień 7 listopada rb. o godzinie 20 w związku z ustąpieniem dotychczasowego prezesa nadzwyczajne walne zebranie w sali p. Jarockiej, ul. Masztalarska 8.

Pięściarstwo

Sobotnie zawody eliminacyjne, które odbędą się w hali reprezentacyjnej PWK o godz. 20 wywołały w tutejszych kołach sportowych wielkie zainteresowanie. PZB doceniając ważność rewanżowego spotkania z Niemcami, którzy swoją drużyną bar-

dzo skrupulatnie przygotowują zorganizował jak wiadomo w Poznaniu trzytygodniowy obóz treningowy pod fachowym kierownictwem p. por. Laskowskiego. Miernikami naszych sił będą wyznaczone zawody eliminacyjne, które zgrupują czołowych asów pięściarskich. Skład par już podawaliśmy. Przedprzedaż biletów odbywa się w firm. „Camera” przy ul. Fr. Ratajczaka oraz w dniu zawodów od godziny 17. Miejsca siedzące numerowane.

Piłka nożna

„Podgórze” i „Legja”. Niedzielne zawody pomiędzy powyższymi drużynami rozstrzygną, czy Poznań będzie posiadać drugi zespół ligowy. Mistrz okręgu krakowskiego jest niezwykle silnym przeciwnikiem, czego dowodem wyeliminowanie w półfinale groźnej „Polonii” przemyskiej. Prasa po ostatnich meczach z „Polonią” z uznaniem wyraża się o umiejętnościach zespołu z „Grodu Podwawelskiego”, wyróżniając doskonałą grę techniczną. Przypominamy, że przedprzedaż biletów po cenach zniżonych — odbywa się w fir. „Camera”, firmie „Start” przy św. Marcynie i w składzie cygar p. W. Majewskiego przy Rynku Wildeckim.

K. S. „Sparta”. W dniu 6 bm. odbędą się ostatnie rozgrywki o puchar K. S. Spartę. Spotykają się na jej boisku o godz. 11 „Sparta” i „Pentatlon” i o godz. 14.30 „Skra” i „Sokół” Jeżyce.

Pływanie

Poznańskie Towarzystwo Pływackie. W sobotę, 5 bm. o godz. 19.30 na salce Kasyna w Domu Rzemieślniczym, ul. Fr. Ratajczaka, nadzwyczajne walne zebranie z referatem p. Heljasza p. t. „Co widziałem na Olimpiadzie w Los Angeles”.

Wioślarstwo

Roczne walne zebranie Poznańskiego Klubu Wioślarów odbyło się pod przewodnictwem p. Gawrońskiego. Klub w ciągu ubiegłego sezonu główną uwagę zwracał na turystykę. Czynnymi było 47 członków, które uwiosłowały ogółem 16.500 km. Z poród członków najczynniejszą była p. Sobczakówna z 2225 km., dalej p. Zakowska 1062 i p. Kotlińska 1057 km. Wobec udzielenia absolutorjum przystąpiono do wyborów, które dały następujący wynik pp.: prezes — dr. Spandowska, wiceprezes — Bemnowska, sekr. — Moschalewiczówna i Przysiecka, skarbn. — Rzdakiewiczówna, naczelni. — Wachowiakówna, gosp. — Dźwikowska.

Życie organizacyjne

AZS - Poznań zwołuje nadzwyczajne walne zebranie w lokalu własnym Zamek Wartownia 5 bm. o godz. 19. Zarząd apeluje do wszystkich członków o punktualne i liczne stawienie się.

RUCH W TOWARZYSTWACH

Stow. Młodzieży Obywatelskiej parafji archikatedralnej w Poznaniu. Zebranie plenarne odbędzie się w piątek, 4 bm. o godz. 20 na sali Domu Katolickiego na Śródcie.

Czeladź Kowalska Zjednoczenia Pracowników Rzem. Zebranie odbędzie się w sobotę, 5 bm. o godz. 20 w lokalu Bursy rzemieślniczej (dawnej Kasyno w Domu Rzemieślniczym przy ul. Fr. Ratajczaka, wejście Wały Zygmunta Augusta).

Komitet Towarzystw dzielnic jeżyckiej urzędza w sobotę, 5 bm. w sali Ogrodu Zoologicznego zabawę jesienną, z której czysty zysk przeznacza się na budujący się pomnik dla poległych parafjan. — Początek o godz. 20. Wszystkich członków zrzeszonych towarzystw i gości zaprasza Zarząd.

Elektromonterzy Zjednoczenia Pracowników Rzem. Zebranie sekcji elektromonterskiej odbędzie się w sobotę, 5 bm. o godz. 19 w Domu Rzemieślniczym, pokój nr. 9, wejście Wały Zygmunta Starego 9 (parter).

KRONIKA TOWARZYSKA

Tow. Przemysłowców Jeżyce podaje do wiadomości, że w dniu 5 listopada br., odbędzie się zabawa, urządzona staraniem Komitetu Towarzystw Dzielnicowych, na cele budowy pomnika, na sali Ogrodu Zoologicznego. Program bardzo urozmaicony. Początek o godz. 20-tej. O jak najliczniejszy udział członków uprasza Zarząd. zg 16 582/3

Oddz. Pływ. T. S. Unja. Wieczorek taneczny dla członków odbędzie się w niedzielę, o godz. 20 u p. Jarockiej, przy ul. Masztalarskiej. zg 16 580/1

Zw. Tow. Pom. Fryz. Z. Z. R. P. Filja Poznań urzędza w niedzielę dnia 6 b.m. o godz. 19.30 zabawę jesienną w salach p. Jarockiej, przy ul. Masztalarskiej 8 a, zaprasza wszystkich kolegów oraz sympatyków Zarząd. zg 16 578/9

„Bratnia Pomoc” Liceum Handlowego Izby Przemysłowo-Handlowej przypomina wszystkim, absolwentom oraz sympatykom, którzy otrzymali zaproszenia, o Wielkim dorocznym Wieczorze Tanecznym, który odbędzie się w dużej sali Domu Rzemieślniczego, w sobotę dnia 5 listopada br., o godz. 21.00. Ostatnie zaproszenia imienne wydaje jeszcze Liceum w sobotę od 12.30 do 13.30. zg 16 584/5

Klub sportowy „San” w Poznaniu urzędza w sobotę, dnia 5 bm. zabawę taneczną w lokalu pana Dusika, ul. Marszałka Focha 62. Początek o godz. 20-tej. zg 16 588

Zrzeszenie Związków Zawodowych Automobilistów Z. Z. R. P. zwołuje w sobotę, 5 bm. o godz. 20 do sali p. Jaszyska ul. Kraszewskiego 16, miesięczne zebranie.

Tow. Marynarzy Rezerwy. Zebranie odbędzie się 5 bm. o godz. 20 w lokalu p. Jarockiej przy ul. Masztalarskiej 8. O liczne przybycie prosi Zarząd.

Koło Seniorów Stow. Młodzieży Obywatelskiej par. archikatedralnej w Poznaniu. Zebranie plenarne w sobotę, 5 bm. o godz. 20 w sali Domu Katolickiego na Śródcie. Wykład i strzelanie.

Związek Chrześc. Kupców Podróżujących i Przedstawicieli Handlowych R. P. w Poznaniu. Zebranie miesięczne odbędzie się w sobotę, 5 bm. o godz. 19.30 w lokalu p. Sobieszczyka, ul. 27 Grudnia 19.

Czeladź Garncarska Zjedn. Pracowników Rzem. Zebranie odbędzie się w niedzielę, 6 bm. o godz. 11 w lokalu p. Jarockiej, ul. Masztalarska 7.

Baczność Inwalidzi cywilni. Zebranie 6 bm. o godz. 16 w lokalu p. Chmielewskiego, ul. Marsz. Focha 85.

Związek Wermistrzów Polskich w Poznaniu. Zebranie plenarne, przypadające na 6 bm. nie odbędzie się, a odbędzie się dopiero w niedzielę, 13 bm. o godz. 11 w lokalu zebrań przy ul. Wroneckiej 13.

Stow. byłych pracowników Zakładów Wojskowych zwołuje na 6 bm. zebranie na salce p. Bigosa, ul. Zwierzyniecka narożnik ul. Kraszewskiego, tych wszystkich, którzy pracowali od r. 1908 i przedtem, celem omówienia bardzo ważnej sprawy.

I. Pozn. Zjedn. Amat. Towarzystw Hodowli Kanarków Poznań. Zebranie odbędzie się w niedzielę, 6 bm. o godz. 10 w lokalu p. Świtalskiego, ul. Podgórna 13.

Klub Mandolinistów „Sempre vivo”. W niedzielę, 6 bm. odbędzie się o godz. 17 herbatka towarzyska w lokalu klubowym „Cukiernia Słowiańska”, ul. Marsz. Focha 70.

Zw. Inw. Cywilnych, Wdów i Sierot. Zebranie odbędzie się w niedzielę, 6 bm. o godz. 15 na sali p. Koniecznego, ul. Masztalarska 2. Referat wygłosi p. Łukomski.

Tow. Powst. i Wojaków im. Bolesława Chrobrego Poznań — Stare Miasto. — Plenarne zebranie odbędzie się w poniedziałek, 7 bm. o godz. 19.30 na salce Domu Kat. na Śródcie. Udział wszystkich członków pożądan.

Koncert

Dnia 5 listopada, o godz. 20-tej w małej sali Domu Rzemieślniczego, ul. Ratajczaka z udziałem pań absolwentek konserwatorium poznańskiego Ireny Wekerówny (fortepian) Haliny Strońskiej (śpiew) i Witolda Szwera (skrzypce). Akompanjament panny Gawrońskiej. Czysty dochód przeznaczony na wsparcie dla bezrobotnej inteligencji Bilety w cenie 2.— zł, 1.50 zł i 1.— zł. Przedprzedaż biletów ul. Ratajczaka 11 a w podwórzu, 6 wejście na prawo, parter. Przy kasie sprzedaż biletów od godz. 18. zg 16 540

Kat. Tow. Robotników przy Farze. Plenarne zebranie odbędzie się w niedzielę, 13 bm. o godz. 15 na sali OO. Jezuitów. Msza św. za zmarłych członków Towarzystwa odbędzie się tegoż dnia o godz. 8 w kościele farnym. — W kasie pogrzebowej jest do płacenia 92 serja 7 wypadek.

Korespondencja z Czytelnikami naszymi

J. S. G. My tej spółdzielni również nie znamy. Nie przypuszczamy, żeby obecnie posiadała znaczniejszy kapitał. Zapewne zamierza dopiero zebrać kapitał z wpisowego i udziałów ludzi, poszukujących pożyczek. Można też przypuszczać, że kierownicy spółdzielni będą sobie płacić swe pensje z tych wpływów. (OK.)

Obserwator Czempiń. Z listów anonimowych, chociażby oczywiście siuszy, nie możemy. (OK.)

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: Edward Suszyński 2 zł. — Stanisław W. 5 zł. Izabela Popławska 3 zł. — S. K. z podziękowaniem za otrzymane łaski z prośbą o dalszą opiekę nad domem, 10 zł. — G. Wujec z podziękowaniem za szczęśliwą operację 5 zł. — Marcin Zok, Bocieniec, z prośbą o długie życie i szczęśliwą śmierć, 6 zł. — W. i M. R. z Sopot 5 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 2030,87 zł.

Na rodzinę uczciwego bezrobotnego: Lubry 1 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 11 zł.

Na tablicę pamiątkową śp. Anieli Tułodzieckiej: Janowska ku uczczeniu pamięci śp. Anieli Tułodzieckiej 5 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 175 zł.

Na biednych na „Wesołym Miasteczku”, pozostających pod opieką poznańskiego okręgu „Caritas”: Leonja Sienicka zamiast kwiatów na grób męża, 12,50 zł.

Na Tow. „Caritas”: Zamiast kwiatów na trumnę śp. inż. Kazimierza Bonata ofiarują pracownicy biurowi Stow. dozoru kotłów w Poznaniu 25 zł.

Dnia 2 bm. wypłaćliśmy złożone w naszej administracji składki:

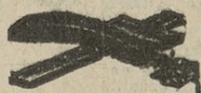
Na Tow. „Caritas” 70 zł p. Janikównie. Na budowę pomnika Serca Jezusowego 20 mk. niem. w złocie i 2 mk. niem. w srebrze p. Adamczewskiemu.

Na biednych „Wesołego Miasteczka” 78 zł p. Janikównie.

Za ogłoszenia i reklamy odpowiada administracja w osobie Antoniego Leśniewicza w Poznaniu.

EMKA

już nie potrzebuje reklamy —
bo dobroć towaru jej wszyscy znamy!
Prz 6 663/4-42.136/135

W czwartek, dnia 3 listopada 1932 r. zmarł, opatrzony św. Sakramentami, w 34 roku życia, po długiej i ciężkiej chorobie, nasz ukochany syn i brat, ś. p.

Stanisław Kutzner

syn Mieczysława i ś. p. Jadwigi z Matczyńskich
agronom

Nabożeństwo żałobne odbędzie się w sobotę, dnia 5 listopada br., o godz. 11 rano w kościele św. Michała przy ul. Stolarskiej, na które Krewnych i Znajomych zapraszają

w ciężkim smutku pogrążeni

ojciec, rodzina i narzeczona.

Pogrzeb odbędzie się we wtorek w Warszawie.

zg 16 587

Dnia 3 listopada rb., rozstała się z tym światem, po krótkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., nasza najdroższa matka, siostra, teściowa, babcia i ciocia, ś. p.

z Trzywdar-Rakowskich

Franciszka Lange

przeżywszy lat 76. Eksportacja zwłok odbędzie się w niedzielę, dnia 6 listopada rb., o godz. 3 po południu, z domu żałoby, ul. Grobla 6 m. 26, na cmentarz farny, przy ul. Bukowskiej.

W ciężkim smutku pogrążone
dzieci, siostra, zięć, synowe, wnuki
i rodzeństwo.

zg 16 577

W dniu 3 listopada rb., zasnęła w Bogu, po krótkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., nasza najdroższa, ukochana, nigdy niezapomniana matka, teściowa i babcia, ś. p.

Julia z Fellmannów Mielcarkowa

przeżywszy lat 76. Pogrzeb odbędzie się w Miłosławiu w niedzielę, 6 bm., o godzinie 16.

W smutku pogrążona
rodzina.

Miłosław, Poznań

zg 16 574

Przewielebnemu Ks. Proboszczowi Czeszewskiemu, Ks. Proboszczowi Laskowskiemu, Ks. Dyrektorowi Stanisławskiemu i Duchowieństwu, JWPanu Dyrektorowi Dr. Kaz. Celichowskiemu, Dyrekcji Wielkopolskiej Izby Rolniczej, JWPanu Pułkownikowi i Korpusowi Oficerskiemu 7 pacu. Urzędnikom Stacji Doświadczalnej i Izby Rolniczej, JWPani Por. J. Wilczyńskiej, Krewnym, Koleżankom i Znajomym za wieńce i kwiaty oraz okazane nam współczucie z powodu śmierci naszej ukochanej, ś. p.

Anulki

składamy nasze

najserdeczniejsze podziękowanie.

zg 16576

Marja Smorawińska z rodziną.

Kafle do pieców

pierwszej jakości, gładkie i ozdobne w wszystkich kolorach:

glazurowane płyty ściennie i licówki do wykładania ścian, kotłów i pieców;

Kamionkowe płyty posadzkowe

krajowego i zagranicznego wyrobu;

tynek szlachetny w różnych kolorach i odzieniach i wszelkie inne

materiały budow.

ma w wielkim wyborze stale na składzie

Gustaw Glaetzner, Centrala Materiałów Budowlanych i Dachówek, Poznań, ul. Jasna 19 — Tel. 65-80 i 63-28. Składnica: ulica Kraszewskiego 10. P. 6 594-43.92

Specjalności firmy

KAWA Wyborna № 21 Świąteczna

HERBATA Aromatyczna № 40 Mieszanka Cejlońska

KAKAO Wydajne № 1 Młachowski

BASIA № 600 Namiastek 20% KAWY PRAWOZ

St. Młachowski POZNAŃ ul. Fr. Ratajczaka 40. Tel. 1604.

P. 6 570-43.135

Lekarza

szkolnego i do leczenia ubogich poszukuje mniejsze miasto w Poznańskim. Zgłoszenia pod dg 1620 do Kurjera Pozn.

Kupimy

2 mało używane samochody ciężarowe do 2 1/2 ton: 1) platforma, 2) podwozie.

Oferty Państwowa Wytwórnia Prochu, Pionki. dg 1622

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

Akcjonariuszów Spółki Akcyjnej Herzfeld & Victorius w Grudziądzu odbędzie się we wtorek, dnia 29 listopada 1932 r., o godzinie 11-iej przed południem, na sali posiedzeń Związku Hut w Warszawie, Mazowiecka 5.

- Porządek obrad:
1. Sprawozdanie Zarządu za rok 1931/32 oraz przedłożenie bilansu i rachunku strat i zysków.
  2. Sprawozdanie Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej.
  3. Zatwierdzenie bilansu na 30 czerwca 1932 r. i rachunku strat i zysków za rok obrotowy 1931/32.
  4. Uchwała dot. zużycia funduszu zapasowego i części rezerwy specjalnej na pokrycie strat.
  5. Udzielenie absolutorjum Radzie Nadzorczej i Zarządowi za rok obrotowy 1931/32.
  6. Ustalenie składu Rady Nadzorczej na rok 1932/33.
  7. Powzięcie uchwały w sprawie dywidendy za rok obrotowy 1929/30.
  8. Wnioski zgłoszone w sposób prawem przewidziany.

Właściciele akcji imiennych mają prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli są zapisani do księgi akcyjnej na 7 dni przed odbyciem Walnego Zgromadzenia. Akcje na okaziciela dają prawo do uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia złożone zostaną w biurze Spółki w Grudziądzu i nie będą odebrane przed ukończeniem tegoż. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia (kwity depozytowe) na dowód złożenia akcji w Banku Związku Spółek Zarobkowych (Centrali i oddziałach) albo też u notariusza polskiego. W zaświadczeniach (kwitach depozytowych) należy wymienić liczbę, numery oraz rodzaj akcji i stwierdzić, że akcje nie będą z depozytu wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Grudziądz, dnia 2 listopada 1932 r. dg 1621
HERZFELD & VICTORIUS, Spółka Akcyjna
Z a r z ą d.

Cukiernia — Piekarnia „Ludwiżanka“

pl. Świętokrzyski 2 telefon 30-66 poleca swoje pierwszorzędne wyroby pod kierownictwem znanego byłego wł. cukierni „Warszawianka“, p. Fr. Rączyńskiego.

Dziś w sobotę w lokalu na I. piętrze specjalność: kiszki kminkowe, flaki po warszawsku, piwa okocimskie.

Z poważaniem
Ludwik Bręczewski.

dg 1626

KEPHALGINA PROSZKI PRZECIW NERWOBOLOM GŁOWY

PODŁUG DR. WYBUWAJĄCYCH PROF. ADAMA CZYZEWCZA, WYROBU APTEKI POLSKIEJ POKATYŃSKIEGO, LWÓW, PL. BERNARDYŃSKI 1

OSTRZEGA SIĘ PRZED NAŚLADOWNICZAMI!

Uwaga:

Przetarg szampauna mający się odbyć w dniu 5. 11. br., o godz. 10-tej, przy ul. Grunwaldzkiej nr. 18 odwołuje się.
Garstka, komornik sądowy w Poznaniu.

CZASY CIĘŻKIE dlatego kupuj czekolady bardzo dobre a tanie

z firmy P. 6 661-41.21

WALERJA PATYK

Aleje Marcinkowskiego 6 Oddział przy ulicy 27 Grudnia nr. 3.

Posadzkę parkietową

wyborowej jakości, absolutnie suchą z fachowym układaniem pod gwarancją dostarcza Pw 18 609-55.310

Reprezentant na Poznań **E. Kampe** Fabryka parkietu Inż. G. Chojnacki, Sp. z o. p. Reda, Pomorze Strzelecka 19.

Nagłówkowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo, l, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 100 słów, w tem 5 nagłówkowych.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych: 1-lamowy milimetr 50 groszy

Znak oferty (naprzykład: n 2395, z 21205, d 1811 i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 11.

1 SPRZEDAŻE

Losy

I. klasy najszcześniejsze. poleca kolektura Kędziory, Poznań. Siaroca 5/6, narożnik Nowej. zdg 32 065

Puszczykówo

parcele budowlane obok dworca tania sprzedam. Ratajczaka 38, mieszkanie 2. zdg 43 453

Korzystnie sprzedam kompletne urządzenie elektrycznej palarni kawy ca. 25 g. Oferty Kurjer Poznański zdg 43 679

Jadłodajnię

dobrze prosperująca sprzedam — powód wyjazdu. Oferty Kurjer Poznański zdg 43 690

Króliki

futerkowe prawdziwej rasy Chinchilla do oddania. Kuracj. poczta Pobjedziska. zdg 43 669

Czelo-

koncertowe 50 zł. krzesła do jadalni nowe. Plac Sapieżyński 11, mieszkanie 12. zdg 43 670

„Antyki“

meble używane, wielki wybór, ceny najniższe. Flasiński Woźna 9. P. 6662-57.424

Maszynę

do prania, skrzypce futerałem sprzedam tania. Św. Wojciech 30 m. 2. zdg 43 759

Rower

tania. Słowackiego 48, mieszkanie 6. zdg 43 769

Samochód

ciężarówkę 1 1/2 ton. spieszenie sprzedam. Obejrzeć: Górną Wilda 44 od 2-4. zdg 43 774

Futro

duże pieszczaniki korzystnie. Maciejewska Wały Zygmunta Augusta 2, m. 13. zdg 43 811

Pianino

czarne nowe sprzedam tania. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 43 788

Radjoparaty

czwórki zmienny baterijny amodoaparatus zmienny. Poczta 7, m. 7. zdg 43 790

Skład

kolonialny, delikatesów, olbrzymi zapas towaru, trzypokojowe mieszkanie, niska dzierżawa, najruchliwsza ulica Poznania, sprzedam 20 000 złotych. Oferty Kurjer Poznański zdg 43 708

Kolonjalke

sprzedam tania. Kościelna 54. zdg 43 787

Gospodarstwo

150 mórg, żywy, mantwy inwentarz, żniwa kompletne, tania sprzedam. Wpłaty 20 000. Oferty Kurjer Poznański zdg 43 710

Meble

tania poleca z własnej fabryki Szczeciński, wystawa mebli, Tama Garbanska 3. zdg 43 722

Aparaty elektryczne

do froterowania podłogi, dobrym stanie okazynie. Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. P. 6672-44.55

Maszyna damska

wpuszczana, okrągłe czółenka, jak nowa okazynie. Poznański Dom Komisowy, Dominikańska nr. 3. P. 6673-44.56

Śniegowce

kalosze, damskie, meskie, dziecięce, wielki wybór okazynie. Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. P. 6674-44.57

Pierścionki, zegarki, biżuterje

okazynie przyjmuję również w komis. Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. P. 6671-44.54

Błurko amerykańskie

jak nowe okazynie. Poznański Dom Komisowy, Dominikańska nr. 3. P. 6673-44.53

Lustro antyczne

dobrze utrzymane, okazynie. Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. P. 6669-44.52

250

morgowy majątek sprzedam lub zamienię na kamienie prywatne 5 km od miasta, blisko młyna, woda, łąka, drzewo opałowe przy szosie. Oferty Kurjer Poznański zdg 40 907

Antykwarecznie

na korzystnie. Kupno — Sprzedaż Marcinkowskiego 28. P. 4 748 40 54

Meble

własnej wytwórni, z pierwszorzędnych materiałów, kupuje się tania i dobrze Magazyn Mebli. Fr. Andrzejewski, Poznań — Wrocławska 4, przy Starym Rynku P. 6 567-44.1

Jadalka

orzechowa, dobrym stanie. Żydowska 4, Kłoczkowski. zdg 43 807

Skład białawotów

w powiększonym powiatowym mieście w najlepszym położeniu na 4 pokojowym mieszkaniem na sprzedaż. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 42 738

Meble W. Paetz

Wrocławska 15 Poznań, telefon 19-44. Przyjmuje zamówienia. — Upominki inkrustowane na gwiazdke. zdg 42 749

Parcela budowlana

3.531 m² kl. III b, zabudowy, przy ul. Szamarzewskiego 49, katalstralnie na 2 parcele podzielone, okazynie tania na sprzedaż. Inf. Gruszczyński, Przemysłowa 22, tel. 73-01. zdg 42 831

Pokój

meski pierwszorzędny tania sprzedam. Piotra Wawrzyńska 12, mieszkanie 15. zdg 43 099

Sheping 350 m/m hub Sztanca do dziur w dobrym stanie okazynie tania sprzedam „Montan“. Ostrów Wilk. Raszkońska 26. dg 62

Willa

w Jarocinie nowa piętrowa 8 ubikacji chlew ogród 14 000, wpłaty 12 000. Otreba Jarocin, Kalińskiego 2. zdg 42 944

Dom

dwupiętrowy, rzeźnictwo, kompletne nowoczesne urządzenie we Wrześni zaraz na sprzedaż z powodu zmiany stosunków rodzinnych. Dom wybudowany 1905, położony w centrum miasta, rzeźnictwo zaliczają się do pierwszorzędnych. Oferty Agencja Kurjera Poznańskiego, Września, ng 5 980

Teki

skórzane 4.25; torebki damskie i papirosy laski paski portmonetki, manicury, walizy. Ceny kryzysowe 50% niższe. Własna pracownia. W. Czysz Szkolna 11, naprzeciw Szpitala. P. 6 331-43.46

Dźwigary

budowlane, cement — papiery, trzcinie, gwoździe okucia do okien i drzwi, siatki i kompl. parkany po cenach korzystnych. M. Matuśzewski i Ska skład żelaza. Św. Marcina 27, telefon 4045 dg 1524

Gabinet

lekarski kompletnie urządzone dla wenerologa do oddania. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 43 104

Kanapy

lustra rozmaite meble sprzedam. Trzeciego Maja 2, mieszkanie 4. zdg 43 486

Sprzedam

mowa wille. Jezyce, trzy mieszkanie czynszowe; cena przystępna przy wpłacie 30—40 000 zł. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 43 482

Pianino

czarne, bardzo dobre. Skarbowska 8, mieszkanie 7. zdg 43 543

Na sprzedaż

kanapa z obudowaniem, bardzo dobrze utrzymana, stół, biurko, szafy, umywalka, łóżko, porcelana, obrazy itd. w sobotę od 10—12. Ul. Wrocławska 23/29, I. piętro. zdg 43 501

Sprzedam

bujak 10, stółik do kart 15, zegar ścienny 35, szafonierka 40, biurko 50, szafka żaluzjowa 60, Dąbrowskiego 69, mieszkanie 7. zdg 43 529

Pianino

prima sprzedam. Kilińskiego 10, m. 7. 4-6. zdg 43 520

Pierze

tegoroczne giesie niedarte 3 kg sprzedam. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 43 570

Rzadkie drzeworyty

z powstania 1863 r. okazynie na sprzedaż. Oferty Kurjer Poznański zdg 43 563

Elektrolux

tania. Grunwaldzka 11, m. 6. zdg 43 579

Etola

sealowa kołnierzy biały angory tania. Grunwaldzka 11, m. 6. zdg 43 590

Pianino

sprzedam. Wierzbicice 6, m. 6. zdg 43 599

Futra

karakulowe, żrebaki, piżmowce, spody — skunksowe kołnierze. — Wierzbicice 13 parter. zdg 43 593

Sprzedam

mamez lub zamienię na powozik jednonokny. Zgłoszenia Bakos. Poznań Staroleka, św. Antoniego 8. zdg 43 715/4

Łóżko

białe żelazne, stółik nocny, kanapa do spania, krzesło przed biurko tania na sprzedaż. Zacisze 2, mieszkanie 4, narożnik Jasnej. zdg 43 603

Skład

spożywczy z mieszkaniem lub bez sprzedam. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 43 557

Skład

kolonialny z urządzeniem i towarem, przyległym mieszkaniem, magiel, przy ruchliwej ulicy — Wilda, z powodu wyjazdu natychmiast korzystnie sprzedam. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 43 638

Fortepian

jadalnia i sypialka do sprzedania korzystnie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 43 635

Restauracje

z mieszkaniem sprzedam spieszenie. Cena 2 000. Strzałkowski, Ostrówek 10. zdg 43 155

Kapelusze damskie

po cenach najniższych poleca P. Szczawińska S-ka, Wodna 1. — Przyjmujemy asygnaty „Kredytu“. P. 6 600/01-44.234

Wózek

4 kołowy, 6 ctr, nośny sprzedam tania Zakrzewski, Jeżycka 46, II zdg 43 652

Wyszynk

butelkowa sprzedaż wyrobów wódczanych, położona w ruchliwym miejscu, dobrze prosperująca z powodu choroby natychmiast do sprzedania. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 43 632

Zamienię lub sprzedam folwark 180 mórg (Pomorze) 36 mórg parcel (Ludwikowo) list hipoteczny (23 000) wszystko razem zamienię na kamieniec Poznaniu lub powiatowym mieście, względnie pojedynczo sprzedam. Nowak. Poznań, Kramarska 15, telefon 16-89. zdg 43 629

Sprzedam

tania piasecz damski, łóżeczko, Matejki 6, mieszkanie 13. zdg 43 675

Łóżko

białe, żelazne, leżanka, kanapa, stół rozkładany tania. Mostowa 37, m. 9. zdg 43 660

Maszynę

damska 90, — sprzedam Warsz. Kraszewskiego 5. zdg 43 737/8

Wózek

4 kołowy. Długa 9, m. 8. zdg 43 612

55 mórg

ziemia, zabudowania pierwszorzędne. Miasto gimnazjalne. Cena 15 000. Kozłowicz, Poznań, Stary Rynek 44, fryzjerna. ng 3 983

Kupię

aparatus do elektryzowania. Oferty Kurjer Poznański zdg 43 559

Skład owoców

kupię przy ruchliwej ulicy. Oferty z podaniem ceny Kurjer Pozn. zdg 43 569

Do

powiększeń lub projekcji aparat kupię. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 43 566

Kupię

dom w Poznaniu wpłaty 20 tys. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer Poznański zdg 43 560

Dziurkarke

do bielizny kupię okazynie. — Oferty Kurjer Poznański zdg 43 578

Szafę

6 KAMIENICE

Kamienica
nowoczesna centrum, cena 65 000, wpłaty ugodą. Rutkowski, Grobla 29. zdg 43 278

Kamienice
możliwie ogródkiem kupie, wpłacam 50 000 Oferty Kurjer Poznański zdg 43 492

Administracja
domu przyjmie sekretarza sądowa Oferty Kurjer Poznański zdg 43 561

Kamienice
na Łazarzu nowowbudowana cena 80 000, przy wpłacie 55 000 - sprzeda Centrala Handlowa Poznań sw. Marcina 14. zdg 43 557

Kupie
kamienice nowoczesna o mieszkaniach do 5 pokoi możliwie z wolnym mieszkaniem w cenie do ca. 150 000 zł Oferty uprasza się pod nr. 218 do Kurjera Poznańskiego ng 6063

Folwark
pięćsetmorgowy przemysłowy korzystnie sprzedam lub zamienie kamienicę. Sikorska, Chelmońskiego 10. zdg 43 594

Kamienica
2 składy centrum Poznań 80 tys. wpłaty 50 000 złotych. Bloch Długa 5. zdg 43 610

Kamienice
nowa kamienica, dochód 13 600 sprzedam 105 tys. wpłaty 40 000. Malecki Rybaki 20 a. zdg 43 633

Wille
kilkupokojowa stylowa podmiejska elektryczność, duży ogród, wpłaty 12-15 000 amortyzacja. Oferty Kurjer Poznański zdg 43 782

7 PIENIĄDZ

300
6 miesięcy poszukuje urzędnik, dobry procent pewna gwarancja. Oferty Kurjer Poznański zdg 43 562

Ogrodnik - bartnik
samotny 10 lat praktyki z dobrymi świadectwami i poleceniami szuka posady zaraz lub później. Łaskawa oferty Kurjer Poznański zdg 43 596

Poszukuje
wspólnika samotnego do otwarcia i prowadzenia w wyrobów tytoniowych Koneksje posiadają lub takowa wydzierżawia Oferty Kurjer Poznański zdg 43 616

Poszukuje
300 zł na 2 miesiące gwarancja. Oferty Kurjer Poznański zdg 43 700

Zbiór monet
medali sprzedam. Matejki 55 m. 5. zdg 43 658

20-30 tysięcy złotych
kapitał obrotowy kilku ratach potrzebny dla instytucji kredytowej zabezpieczenie ewent. hipoteczne. Oferty Kurjer Poznański zdg 43 813

1-1 500 zł
za wypożyczenie dam pokój w śródmieściu. Oferty Kurjer Poznański zdg 43 703

3 000
poszukuje samodzielny rzemieślnik do wykończenia państwowej dostawy pewna gwarancja procent. Oferty Kurjer Poznański zdg 43 715

8 DO WYNAJĘCIA

6 pokojowe
blisko Parku Wilsona I. piętro, słoneczne, dobre, centralne ogrzewanie, komfort, odnowione, zaraz od gospodarza. Oferty Kurjer Poznański zdg 42 736

Dwupokojowe mieszkanie
kuchnia, wszelkie wygody, czynsz niewygodowany samotnym lub bezdzietnym w wynajmie gospodarza. Aleja Szelagowska 7. zdg 39 601

Dwupokojowe
duże słoneczne, kuchnia, komórkę, czynsz 50, kosztów renowacji. Grunwaldzka 31 I m. 2. zdg 43 264

Czteropokojowe
parterowe z łazienką. Matejki 5. Wskaże mieszk. 14. zdg 42 889

2
pokoje do wynajęcia. Dzierżawa zgóry. Ul. Podchorążych 5. Górczyn. zdg 43 487

1-2
pokój kuchnia, dzierżawa zgóry, zaraz. Górczyn ul. Daleka 3. zdg 43 556

4 pokojowe
mieszkanie komfortowe z połową ogrodu do wynajęcia. Informacje Dudziak Śniadeckich 7 III. zdg 43 473

3 pokoje
kuchnia zaraz wydzierżawi gospodarz. Komorne 1/2 roku zgóry 1 800 zł. Pocztowa 20 portier. zdg 43 471

Inowrocław - Zdrój
4-8 pokojowe mieszkanie słoneczne według najnowszych urządzeń technicznych, nadające się na pensjonat tuż przy Zakładzie Zdrojowym do wynajęcia. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 43 552

3
pokój kuchnia od gospodarza, miesięczna dzierżawa. Ozerniecka 8 (Osiedle). zdg 43 553

7 pokojowe

komfortem Działyńskich 3. zdg 43 434

Mieszkanie
pokój do wynajęcia. Blizne ul. Gnieźnieńska 5. zdg 43 503

Pokój
kuchnia ogród. Bosa 26 a. zdg 43 511

Dwa
pokoje, kuchnia w suterenu, wila (okna nad ziemią) spokojnemu lokatorowi wynajmie od zaraz gospodarz. - Czynsz za rok zgóry 960 zł Oferty Kurjer Poznański zdg 43 637

Trzypokojowe
przy ul. Matejki, willa II piętro (manzaradowe) - centralne ogrzewanie, czynsz za rok zgóry 1 700 zł, bardzo spokojnemu lokatorowi wynajmie od zaraz gospodarz. Oferty Kurjer Poznański zdg 43 636

Mieszkania
jedno, dwa, trzypokojowe za dzierżawę wskaże Łukaszczyca 6. m. 14. zdg 43 633

2 mieszkania
po 2 pokoje z kuchnią zaraz wynajmie. Poznań Główna Śniadnia 12 b Stankowski zdg 43 434/35

2 pokojowe
kuchnia II. ptr. oficyna 75 mies. rok zgóry. Pocztowa 23 od gospodarza. zdg 43 687

Mieszkania
każdej wielkości wskaże „Polonia”. Kantaka 5. zdg 43 697

Mieszkanie
2 wzn. 3 pokojowe słoneczne, kuchnia, łazienka światło elektryczne, blisko tramwaju od 1 grudnia. Palacza 39 czynsz rok zgóry zdg 43 699

4 pokoje
blisko Starego Rynku natychmiast odstąpi. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 43 664

Mieszkanie
izba mieszkalna wyrody, bezdzietnym od gospodarza. Aleja Szelagowska 13. zdg 43 661

Dwa
3 pokojowe. Kramarska 9. m. 1. zdg 43 651

Pokój
kuchnia alkierz, piwnica przy stacji Luboń do wynajęcia od 15 listopada. J. Michałek Luboń, ul. Gen. Konarskiego nr. 1. zdg 43 650

Pięćpokojowe
czteropokojowe centrum dzierżawa miesięczna wskaże Szewska 11. m. 9. zdg 43 800

Mieszkanie
pokój z kuchnią Teczowa 8 gospodarz. Pośrednicę wykluczeni. zdg 43 810

3 pokoje
kuchnia, wydzierżawie, czynsz 14 zgóry 1 500, Pocztowa 20 portier. zdg 43 817

6 lub 4
pokój komfortowych od grudnia. Oferty Kurjer Poznański zdg 43 427

Mieszkanie
dwupokojowe, słoneczne, elektryczność, gaz, wygody, zaraz wolne. Dzierżawa, ul. Focha, Bukowski, Górna Włda 114. zdg 43 711

9 SZUKA MIESZK.

6-4
pokoi komfortowych od grudnia. Oferty Kurjer Poznański zdg 43 427

Trzypokojowe
wygodami, czynsz zgóry poszukuje. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 43 531

Poszukuje
2 lub 3 pokojowe mieszkanie z kuchnią. Oferty podaniem ceny Kurjer Poznański zdg 43 544

2-3
pokoi z kuchnią śródmieście od gospodarza płatnik punktualny. Warunki Kurjer Poznański zdg 43 553

3-2
pokoi poszukuje urzędnik punktualny, ewent. Osiedle. Oferty Kurjer Poznański zdg 43 526

Poszukuje
pokoiu próżnego, najchętniej od gospodarza na Łazarzu. Oferty Kurjer Poznański zdg 43 496

Poszukuje
pokoiu z kuchnią od gospodarza, okolica Łazarza. Oferty Kurjer Poznański zdg 43 497

Pokoju
lub pokoiu kuchnia poszukuje od gospodarza czynsz zgóry Oferty Kurjer Poznański zdg 43 521

Pokoju
kuchni poszukuje dzierżawa do 6 miesięcy zgóry wprost od gospodarza Pośrednicę wykluczeni. Oferty Kurjer Poznański zdg 43 584

Prokurent
banku rządowego posada stała, poszukuje od gospodarza zaraz lub później 3 pokojowego wygodami blisko śródmieścia, czynsz zgóry według umowy. Oferty Kurjer Poznański zdg 43 622

Komu
z gospodarzy zależy na solidnym lokatorze i pewnym platiniku. - Urzędnik państwowy (nowożeńiec) poszukuje 2 pokojowego komfortowego z czynszem miesięcznym. Oferty Kurjer Poznański zdg 43 743

Czteropokojowego

mieszkania poszukuje. Czynsz zgóry zapłace. Oferty Kurjer Poznański zdg 43 720

Poszukuje
pokoiu kuchni i próżnego pokoiu Oferty Kurjer Poznański zdg 43 693

Małżeństwo
poszukuje próżnego pokoiu, dzierżawa pewna. Oferty Kurjer Poznański zdg 43 649

2-3
pokoi szuka pewny lokator. Telefon 40 76. zdg 43 700

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Plac Wolności
dwupokojowe III piętro front, komfort zamienie za zgodą gospodarza na 2-3 pokojowe okolicy Łazarz-Jejczyce Oferty Kurjer Poznański zdg 43 111

11 POKOJE UMEBL.

Matejki 60
m. 1, dwuosobowy, wszelkimi wygodami, także obiadem lub całkowitem utrzymaniem zaraz. zdg 43 296

1 lub 2 panów
przyjme na pokój umeblowany, blisko dworca i poczty. Ulica Gasiorowskich 10 II ptr. m. 8. zdg 43 396

Ogrodowa
12. m. 3. Pokoje, utrzymywanie. zdg 42 874

Księdzu
lub solidnemu panu wynajmie pokój elegancki, słoneczny z światłem elektrycznym na I. piętrze. Wysoka 11 I mieszkanie 27. zdg 43 208

Dwuosobowy
ogrzewaniem elektrycznością. - Chelmońskiego 4 mieszkanie 4. zdg 41 384

Pokój
tylko lepszemu panu. Działyńskich 3 mieszkanie 6. zdg 43 483

Pokój
wspólny panu zaraz lub 15. Strzelecka 11 mieszk. 20 I. zdg 43 470

Pokój
z fortepianem. Patrona Jackowskiego 40 m. 3. zdg 53 540

Dwa pokoje
ładnie umeblowane w śródmieściu telefon, łazienka światło elektr., z urządzeniem kuchni odnajmie najchętniej małżeństwo. Skarbowska 5 m. 6. zdg 43 507

Pokój
dwuosobowy. Śniadeckich 23. m. 1. zdg 43 567

Dwuosobowy
Podgórną 13 m. 9. zdg 43 591

Pokój
kuchnia lub używanie. Oferty Kurjer Poznański zdg 43 519

2 pokoje
kuchnia zaraz wprost od gospodarza. Górnki 20. zdg 43 601

Komfortowy
elektryczność, centralne ogrzewanie, łazienka z toiletem bez Drużbackiej 7. m. 3 (Łazarz). zdg 43 639

Jedno-
dwuosobowy frontowy. Stroma 26 m. 7. zdg 43 610

Korzystnie
jednoosobowy lub dwuosobowy. - Matejki 1. m. 4. zdg 43 613

Z klątki
próżny umeblowany z maszyną do szycia od zaraz lub później elektryczność, wygody. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 43 605

Frontowy
2 inteligentnym panom. Długa 3. m. 4. zdg 43 602

Matejki 60
mieszkanie 1 dwuosobowy, wszelkimi wygodami także obiadem lub całkowitem utrzymaniem zaraz. zdg 43 296

Pokój
jedno- lub dwuosobowy, elektr. zaraz. Wielkie Garbary 36 mieszkanie 22. zdg 41 636

Próżny
pokój parterowy słoneczny, dla bezdzietnego małżeństwa zaraz do wynajęcia od gospodarza. Połudźka 5 (Osiedle) zdg 43 795/6

Komfortowy
2 solidnym, inteligentnym od 15. w kulturalnym domu wolań - 3 Maja 3. mieszkanie 15. zdg 43 644

Pokój
na 2 osoby. Focha 27. m. 34. zdg 43 643

1-2
frontowy. Grobla 19. mieszkanie 12. zdg 43 744

Dwuosobowy
Aleje Marcinkowskiego 3 b. m. 17. zdg 43 736

Komfortowy
Wierzbicice 15. m. 4. zdg 43 736

Niekrepujący
dla pana studenta Zrdowska 33 zdg 43 701

Małżeństwu
używanem kuchni Przemysłowa 40. Zygmunowicz. zdg 43 676

Zaraz
Grobla 19 I. prawo. zdg 43 677

Kraszewskiego
10 mieszkanie 10. zdg 43 708

Czysty

elektryczność centralna. Prusa 17 - 7. zdg 43 691

Centrum
obszerny komfortowy inteligentni utrzymywanie - bez Skarbowsa 22. parter. zdg 43 655

Pokój
niekrepujący. Pokary 10. m. 3. zdg 43 648

Zaraz
frontowy. Bukowska 53 m. 2. zdg 43 764

Łakowa
4 a. II. prawo panom. zdg 43 763

Tanio
zaraz. Kantaka 8. m. 7. zdg 43 764

Słowackiego
30 - 0 pokoje solidnym. zdg 43 767

Gabinet
i sypialnie elektryczność telefon od zaraz. Słowackiego, wejście Prusa 2 m. 10. zdg 43 770

Pokój
umeblowany. Jeżycka 46 m. 1. zdg 43 773

Dwuosobowy
elegancki I. Mostowa 14 Zielonacka. zdg 43 804

Dwupokojowe
komfortowe. Słoneczna 10. zdg 43 207

Pokój
intelig. Młyńska 13 I. 3. zdg 43 712

12 SZUKA POKOJU

Pokoju
umeblowanego z utrzymaniem - elektryczność poszukuje urzędnik państwowy Zgłoszenia warunków Kurjer Poznański zdg 43 030

Małżeństwo
niekrepujące używaniem kuchni śródmieście. Cena Kurjer Poznański zdg 43 548

Małżeństwo
córka ośmienniu poszukuje pokoju wygodami zaraz centrum pościel własna. Oferty Kurjer Poznański zdg 43 550

Pokoju
20 zł pościel okolicy Libelta. - Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 43 552

Nieduży
z pościela śródmieście do 30 zł, niekrepujące od 15. poszukiwany. Oferty Kurjer Poznański zdg 43 539

Pokoju
małego szuka uczeń tokarski (Jezyce) 25 zł od 15. Oferty Kurjer Poznański zdg 43 506

Próżny
kuchnia lub używanie. Oferty Kurjer Poznański zdg 43 519

Student
poszukuje pokoju niekrepującego. Oferty z ceną i opisem Kurjer Poznański zdg 43 524

Pokoju
próżnego poszukuje samotna osoba od 15. 11. Oferty Kurjer Poznański zdg 43 533

Pan
niekrepującego pokoju, własna pościel, do 35. - śródmieście - Oferty Kurjer Poznański zdg 43 640

Przywoity
czysty, ciepły pokój z planinem 15. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 43 634

Młode
małżeństwo poszukuje pokoju u meblowanego Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 43 623

Urzędniczka
pokoiu niekrepującego śródmieście wejście, możliwość z klątki schodowej. Oferty Kurjer Poznański zdg 43 604

Próżnej
kuchni na małe laboratorium poszukuje. Cena Kurjer Poznański zdg 43 742

Mały
tani z fortepianem, Łazarz - względnie Jeżyce. Oferty Kurjer Poznański zdg 43 745

Próżnego
pokoiu kuchnia z gazowa poszukuje zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 43 749

Pokoju
jednoosobowego estetycznego - elektryczność szuka za student Oferty Kurjer Poznański zdg 43 692

Poszukuje
dwóch jasnych pokoi, centrum na salon mój zaraz. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 43 605

Pokoju
niekrepującego w śródmieściu poszukuje od 15. 11. cena 20. Oferty Kurjer Poznański zdg 43 801

Pokój
niekrepujący bez pościeli do 20 zł poszukuje pani. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 4011.

13 LOKALE

Adwokat
poszukuje zaraz 2 pokoi na biura nie wyżej I piętra centrum. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 43 315.

Lokale
na cele przemysłowe handlowe, na zamówienie oraz wszelkie biurowe lub składnice. Główna 11. do wynajęcia. Wskaże stróżka Hirnoch. zdg 43 600

Ubikacje

parterowe warsztat. Bosa 26 a. zdg 43 510

Piwnicy
50 m kw. poszukuje zaraz w jednej lub dwóch ubikacjach. Oferty Kurjer Poznański zdg 43 623

Składnicy
jasna i sucha do mebli poszukuje śródmieściu Oferty Kurjer Poznański zdg 43 621

Ubikacji
ciepłej, małej na laboratorium poszukuje. Elektryczność wodociąg. Cena Kurjer Poznański zdg 43 743

Sklepy
suchy warsztat, składnice. Zydowska 33. zdg 43 702

Składnice
na opał lub inna branżę, stałnie. szopy na Wildzie wydzierżawie. Oferty Kurjer Poznański zdg 43 700

14 DZIERŻAWY

Kupie
lub zadzierżawie skład żelaza w mieście powiatowym gdzie jest gimnazjum Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 42 945

Poszukuje
dzierżawy falwarku 180-250 mórg pod miastem gotówki do 7 000 - Spieszne zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 43 489

Skład
z mieszkaniem do wynajęcia od 1 grudnia Zabikowo Pomiatowskiego 4. zdg 43 408

Dwa
dobrze prosperujące sklepy spółdzielcze z koncesjami w miejscowościach klimatycznych na warunkach bardzo korzystnych zaraz do wydzierżawienia Wiadomość: Biuro Kubińskiego Zakopane. ng 6232

Warsztat
wydzierżawie. Górna Włda 43. I piętro zdg 43 125/6

Gościna z kolonjalką
gminnego, dominjalnego lub prywatnego bez konkurencji poszukuje celem dzierżawy. - Oferty szczegółowe do Kurjera Poznańskiego zdg 43 729

Piekarni
poszukuje zaraz celem dzierżawy. Stuligrosz Trzemeszno. nr 6 240

16. OSOBISTE

Chiromant Ryszard
Morawski - Kalwini
Poznań Hotel Monopol, pokój 10. Pozostaje tylko na krótki czas; odsłania naukowo zgodnie rzeczywistości o czym zaświadczyć mogą poważne osobiste sfer naukowych literackich publicystycznych - nietylko wydarzenia jego przeszłości ale przepowiada przyszłość odgaduje najszybsze wyniki zamiary ze znakomitą dokładnością udziela wskazówek nierzadkich kwestjach życiowych. Dyskretnie niekrepujące przyjęcia od 9 do 21 zdg 39 136

Świadków
wypadku samochodowego dnia 26 listopada 1929 r. w godz. 20-21. narodził sw. Marcina i Al. Marcinkowskiego prosi uprzejmie szofer o adres, który ma z tego powodu rozprawę sądową Józef Schölzchen Zbąszyń 17 Stycznia 72. zdg 42 707

Lalo!
Oczekuje Ciebie w sobotę napew. no. Wieczór Tanczy Bratniej Pomocy Liceum Handlowego - Dom Rzemieślniczy Jerzy. zdg 43 757

19 GDZIE MIESZKA

Ktoby
wiedział o miejscu pobytu lub śmierci Franciszki Bienkowskiej, zechce zawiadomić Michała Bienkowskiego. Wilno Hoża 3. nr 5 906

21 ZGUBY

Uczeń sierota
zgubił dnia 2 bm idąc od ulicy Półwiejskiej 40, po stronie kościoła wangelickiego pl. Świętokrzyskim Szkoła Starym Rynek

Kursy Handlowe
Tadeusza Preissa teraz Skarbo-
wa 11. zdg 43 493

Student
udziela łaciny tanio. Oferty Kur-
jer Poznański zdg 43 726

Student
udzieli uczniom szkół średnich,
wydziałowych korepetycji. Wa-
rumki. Oferty do Kurjera Pozn.
zdg 43 762

Która
z mań udzieli lekcji francuskiego
i niemieckiego w okolicy Rybaki
7. m. 7. zdg 43 780

Niemieckiego
udzielał gruntownie. Oferty Ku-
rjer Poznański zdg 43 805

**Angielskiego
Francuskiego**
Kursy praktyczne Prof. Zarem-
biny. Płynna mowa po 3 miesia-
cach. Dwa razy tygodniowo. 8.
miesiącznie. — Stowarzyszeniem.
urzednikom znaczna zniżka. No-
we kursy od 15. Przemcańska 6.
Telefon 66-85. zdg 1 623

25 MUZYKA

Lekcji
gry na fortepianie udziela dyplomo-
wana nauczycielka muzyki. —
Aleje Marcinkowskiego 1. III. p.
Dom Król. Jadwigi. zdg 42 741

Lekcji
gry na fortepianie udzielam grun-
townie i sumiennie również forte-
piano wolno do ćwiczeń. Wysoka
11 I. mieszkanie 27. zdg 43 209

Potrzebne
dobrze zgrane trio ze śpiewem. —
Oferty z podaniem gaży przy-
muję. Hotel „Pod Lwem”. Ino-
wrocław.

Lekcje
na skrzypcach początkującym u-
dziela. Wielkie Garbary 25 a. m.
7. zdg 43 531

Trio
koncertowe-dancingowe
z podaniem referencji, fotografii
warunków, instrumentów potrzeb-
nych zaraz lub 15. 11. Czesław Sa-
biniewicz Kepno (Wielkopolska).
Rynek 33. zdg 43 812

26 ROZRYWKA

Miły
pobyt poleca Paryżanką Półwie-
ska 30. Koncert. zdg 43 588

TEATRY

Teatr Polski: Dziś „Niedoj-
rzały owoc”.
Sobota, 5. 11. — „Ktobaźd”.
Niedziela, 6. 11. 3 popoł. —
„Wiele hałasu o nic”.
Niedziela, 6. 11. 8 wiecz. —
„Niedojrzały owoc”.
Poniedziałek, 7. 11. — „Kto-
bądźd”.

Teatr Wielki (Opera): Dziś
„Dolly”, premiera.
Sobota, 5. 11.: „Quo Vadis”.
Niedziela, 6. 11. po połud-
niu: „Bajadera”.
Niedziela 6. 11. wieczorem
„Dolly”.

Teatr Nowy: Dziś — Plac Pa-
ryski 13”.
Sobota, 5. 11.: „Plac Pa-
ryski 13”.
Niedziela, 6. 11.: „Plac Pa-
ryski 13”.

Komedja Muzyczna: Dziś —
„Pod białym koniem”.
Sobota, 5. 11.: „Pod bia-
łym koniem”.
Niedziela, 6. 11.: „Pod
białym koniem”.

Teatr Narodowy: Niedziela,
6. 11. Godz. 15: „Dziady”.
Niedziela, 6. 11. Godz. 17.30:
„Dziady”.

Kina Apollo i Metropolis
to rekord tanioci
i dobrych programów.
dg 1519

DZISIAJ W KINIE

Apollo: „Kochaj mnie dziś”.
Aurora: „Wojennym Szla-
kiem” i „Mali Bokserzy”.
Corso: „Rasputin”.
Colosseum: „Dziecko ulicy”.
„Dar Pomorza”.
Metropolis: „Gaszące pióme-
nie”.
Muza: „Rok 1914”.
Orzel: „Śladem Przestępcy”.
Odeon: „Quo Vadis”.
Roxy: „Krzy serca”.
Renaissance: „Maradu”.
Słońce: „Pieśń Nocy”.
Sfinks: „Wygnańcy — Rok
1905”.
Tęcza: „Dzika Orchidea”.
Wilsona: „Marokko”.

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszu-
kujących posady w tej rubryce
obliczamy po jednej trzeciej cenie
drobnych

Książkowa
bilansistka biegła kasjerka ma-
zynistka znająca wszelkie prace
biurowe język polski, niemiecki,
poszukuje posady natychmiast. —
Oferty Kurjer Poznański
zdg 41 585

Pokojuwa
obsługa praniem, prasowaniem,
szuka posady. Oferty do Kurje-
ra Poznańskiego zdg 43 051

Panienska
z dłuższą praktyką poszukuje po-
sady do niemowlęcia miejscow-
ność obojetna. Oferty Kurjer
Poznański zdg 43 197

Inteligentna
panna lat 25 z bardzo dobrego
domu, znająca życie i haftowa-
nie poszukuje posady do pomocy
pani lub do dzieci w majątku lub
w mieście; wzamian za utrzyma-
nie i skromne wynagrodzenie. —
Oferty Kurjer Poznański
zdg 43 199

Sekretarz
adwokacko - notarialny
młodszy samodzielny pisarz ma-
zynista poszukuje posady. Zgłosze-
nia Kurjer Poznański zdg 43 142

Wiolonczelista
(jazzband)
szuka posady. Oferty Kurjer Po-
znański zdg 43 108

Biedny inteligent
od roku bez pracy z chora żoną
i dzieckiem prosi serca litościwie
o jakiegokolwiek zajęcie lub darki,
które skierować prosi do eksped-
ycji Kurjera Poznańskiego
zdg 43 476

Uczeń
syna dobrej rodziny lat 16 od-
dam naukę cukiernika, piekarsza.
Łaskawe zgłoszenia Kurjer Po-
znański zdg 43 326.

Leśnik
zawod. z praktyką 15-letnią lat
35 szuka zaraz posady. Dobre
świadectwa, poważne referencje
energiczny, trzeźwy, obojętny
administracja leśna, łowiectwem
itd. Przyjmie również inną po-
sade. Oferty upr. do Kurjera
Poznańskiego zdg 43 323.

Sekretarz adwokacki
dobrze obeznany w sprawach pro-
cesowych i notarialnych poszu-
kuje posady od 1 stycznia 1933 r.
lub od zaraz. Oferty proszę skła-
dać Kurjer Pozn. zdg 43 282

Pisarz
gospodarczy, kawaler, lat 35 obez-
nany z księgowością poszukuje
posady zaraz na większym lub
mniejszym majątku Okolica obo-
jętna. Zgłoszenia Kurjer Pozn.
zdg 40 912

Młodsza
kucharka szuka posady do wszyst-
kiego zaraz. Oferty Kurjer Po-
znański zdg 43 547

Dzielnia
dziewczyna poszukuje posady z
gotowaniem od zaraz. Zgłoszenia
do Kurjera Poznańskiego
zdg 43 549

Kupiec
branży spożywczej win, delikate-
sów, oficer emeryt, siłę wieku,
zdolny, energiczny organizator,
szuka stanowiska zastępcy szefa,
kontrolera kierownika admini-
stratora przedstawiciela lub odpo-
wiedniego innego za skromnym
wynagrodzeniem. Łaskawe oferty
uprasza Kurjer Poznański
zdg 43 525

Praktyki rolnej
szuka absolwent średniej szkoły
rolniczej z roczną praktyką po
wojskowej z ziemiańską rodziną,
bez wzajemnego wynagrodze-
nia od zaraz lub później. Łaskawe
zgłoszenia Maj. Manieckiego po-
wiat Śrem. zdg 43 495

Kasjerka
lat 20, szuka posady do cukierni
lub kina najchętniej od 1. 12. —
Oferty Kurjer Poznański
zdg 43 527

Dziewczyna
poszukuje posady do wszystkiego
lub jako pokojowa. Oferty Ku-
rjer Poznański zdg 43 534

Dziewczyna
poszukuje posady od zaraz z do-
brym gotowaniem, uczciwa, chęt-
na, dobre świadectwa. Oferty
Kurjer Poznański zdg 43 538

Dzielnia
ondolanka szuka pracy poza do-
mem. Oferty do Kurjera Pozn.
zdg 43 508

Kierownik cegielni
fachowiec z dłuższą praktyką zo-
naty, znający dokładnie maszy-
nerie parowych maszyn elektry-
cznych poszukuje posady ewentl.
za maszyniste lub palacza w tar-
taku lub innym przedsiębiorstwie
za skromnym wynagrodzeniem.
Oferty Kurjer Poznański
zdg 43 509

Panienska
z szkoła wydziałowa i praktyką
w biurze szuka jakiegokolwiek pra-
cy. Oferty Kurjer Poznański
zdg 43 513

Dziewczyna
sumienna poszukuje posady co-
kolwiek gotowaniem z małym wy-
nagrodzeniem. Oferty Kurjer Po-
znański zdg 43 515

Pokojuwa
z praniem i prasowaniem sztyw-
nej bielizny i dobrymi świadec-
twami od 15. lub zaraz szuka po-
sady. Oferty Kurjer Poznański
zdg 43 517

Książkowa
z dłuższą praktyką zna dokładnie
księgowość amerykańską, kaso-
wość, zestawia bilans biegła nie-
mieckim sprawach wekslowych,
szuka posady stałej lub kilkana-
ście godzin tygodniowo ewentl.
zastępstwo. Oferty Kurjer Pozn.
zdg 43 523

Nauczycielka
poszukuje posady biurowej za
skromnym wynagrodzeniem. —
Oferty Kurjer Poznański
zdg 43 574

Dziewczyna
do wszystkiego z dobrym gotowa-
niem w lepszym domu szuka pra-
cy od 15. 11. 1932. Oferty Kurjer
Poznański zdg 43 565

Ogrodnik - podwórzowy
kawaler lat 27 dobry bartnik 10
lat praktyki, uczciwy sumienny,
z dobrymi świadectwami i poleca-
nia poszukuje posady zaraz lub
później. Łaskawe oferty Kurjer
Poznański zdg 43 597

Kucharz
kawaler dobrze obeznany w swym
zawodzie poszukuje posady w ma-
jątku lub w restauracji zaraz lub
później. Zgłoszenia do Kurjera
Poznańskiego zdg 43 595

Portjerstwa
poszukuje bezdzietne małżeństwo
Oferty Kurjer Poznański
zdg 43 592

Śluząca
do wszystkiego z gotowaniem po-
szukuje posady zaraz lub od 15.
Oferty Kurjer Poznański
zdg 43 611

Gospoia
z dobrymi świadectwami poszu-
kuje od zaraz lub 15. 11. 32 po-
sady. Oferty Kurjer Poznański
zdg 43 606

Młynarz
samodzielny młody poszukuje po-
sady zaraz albo od 15. 11. 32. —
Łaskawe zgłoszenia: Kostrzyn,
Młyn Motorowy 26. ng 6073

Panienska
inteligentna szuka posady u sa-
motnej osoby. Oferty Kurjer Po-
znański zdg 43 672

Parasole damskie i męskie
3,50, 4,75, 6,—
Własna pracownia
W. Czyst. Szkoła 11
P. 5 073-43.43

Inwalida
wojenny szklarz poszukuje pra-
cy. Wykonuje wszelkie prace
po cenach przystępnych. Zgłosze-
nia uprasza Towarzystwo Pomo-
cy Inwalidom Wojennym. Poznań,
ul. Kozia 8, pokój 5. tele-
fon 39-97. zdg 43 685/6

Inwalida
wojenny książkowy, poszukuje
jakiegokolwiek posady w mająt-
ku jako kasjer, pisarz podwórzowy
i t. p. Zgłoszenia uprasza
Towarzystwo Pomozy Inwalidom
Wojennym, Poznań, ul. Kozia 8,
pokój 5, telefon 39-97. zdg 43 683/4

Piekarz - cukiernik
znający piernikarstwo poszukuje
posady. Oferty Kurjer Poznań-
ski zdg 43 783/4

Elewka
z ukończoną 3 letnią Szkoła
Handlowa poszukuje zaraz posady.
Oferty Kurjer Poznański
zdg 43 645

Telefonistka
4 letnia praktyka w Urzędzie
Pocztowym, poszukuje zaraz lub
od 15. 11. posady. Oferty Kurjer
Poznański zdg 43 646

Książkowa - maszynistka
praktyka, przyjmie posade za
utrzymanie. Oferty Kurjer Po-
znański zdg 43 717

Pomocnik
kupiecki, branży kolonialno-
restauracyjnej kilkoletnia praktyka
dobrymi świadectwami, referen-
cjami, kaucja 500 zł poszukuje
posady. Zgłoszenia Kurjer Pozn.
zdg 43 695

Bufetowa
z obsługa gości poszukuje po-
sady. Kaucja 100 zł. Oferty Ku-
rjer Poznański zdg 43 752

Panna
inteligentna, z lepszej rodziny,
sierota, lat 27, znająca wykwin-
na kuchnie, zaprawy, prasowa-
nie bielizny chów drobny szuka
posady zarządczyni. Łaskawe
oferty Kurjer Pozn. zdg 43 730

Uczennica
fryzjerska poszukuje posady. —
Oferty Kurjer Poznański
zdg 43 632

Pomocnik
kupiecki branży kolonialnej de-
likatesów, długoletnia praktyka,
ukończona wojskowością, dobrymi
świadectwami, kaucja 600 zł. —
Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdg 43 639

Młodsza
dziewczyna z prowincji szuka
posady do wszystkiego zaraz lub
od 15. Oferty Kurjer Poznański
zdg 43 750

1 000
kaucji żłozę, poszukuje posady
makazyniera, woźnego, inkasenta.
Oferty Kurjer Poznański
zdg 43 751

Czeladnik piekarski
piecowy dzielnym w swym zawo-
dzie zna cukiernictwo z długo-
letnią praktyką poszukuje posady.
Łaskawe oferty Alfons Schulz
Wieleń n/Notecia. zdg 43 667

Pisarz gospodarczy
wzgl. młodszy urzędnik, lat 25,
wykształcenie gimnazji, 3 lata
praktyki w intensywn. majątkach,
chlubne świadectwa, poszukuje
posady zaraz lub później. Zgło-
szenia Kurjer Poznański
zdg 43 668

Rządca gospodarczy
samotny lat 30 z praktyką w ma-
jątkach buraczano - hodowlanych
poszukuje posady. Oferty Kurjer
Poznański zdg 43 659

Kołodziej
młody dzielnym fachowcem samotny
szuka posady miejscowość obojęt-
na. Oferty do Kurjera Poznań-
skiego zdg 43 760

Gorzelany
kawaler 12 lat praktyki, szuka
stanowiska. Oferty Kurjer Po-
znański zdg 43 777

Dziewczyna
młodsza poszukuje posady pilną
i uczciwą. Mleckiego 3. Osniński
zdg 43 778

Nauczyciel
emerytowany szkół zawodowych
poszukuje z kaucją stosownej po-
sady administracji, nauczania.
Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdg 43 779

Kuśnierka
szuka pracy w dom poza dom.
Oferty Kurjer Poznański
zdg 43 792

Redaktor
języki obce, poszukuje posady.
Oferty Kurjer Poznański
zdg 43 815

Dziewczyna
czysta, sumienna, dobrym goto-
waniem do wszystkiego szuka
posady. Oferty Kurjer Poznański
zdg 43 816

Była kierowniczką
filii, z kilkoletnią praktyką, szu-
ka posady, ewentualnie zaopie-
kuje się całkowicie gospodar-
stwem domowym. — Zgłoszenia
Kurjer Poznański zdg 43 707

Książkowa-maszynistka
praktyka, poszukuje posady za
małym wynagrodzeniem. Oferty
Kurjer Poznański zdg 43 716

Ogrodnik
lat 30, żonaty, wykwalifikowany,
dobry strzelec praktyki 12 lat,
poszukuje posady. Oferty Ku-
rjer Poznański zdg 43 718

Pielęgniarka
czysta, sumienna, kochaćca
dzieci, poszukuje zaraz posady.
Zgłoszenia Michałakówna. Gnie-
zno, Trzemeszeńska 76. ng 6 239

Panienska
wykształcona, poszukuje posady,
władza językiem niemieckim, pol-
skim. Oferty Kurjer Poznański
rg 4009.

Krawcowa
domowa, rutynowana szuka pra-
cy. Oferty Kurjer Poznański
rg 4014.

Praczką
uczciwa, czysta, szuka prania —
bardzo tanio. Oferty Kurjer Po-
znański zdg 43 255

Młodsza
dziewczyna szuka posady dla
dzieci i wszelkich prac domo-
wych od zaraz. Zgłoszenia Ku-
rjer Poznański zdg 43 181.

Kucharka
uczciwa, pierwszorządna, świa-
dectwa poszukuje samodzielniej
posady do wszystkiego w lep-
szym domu od zaraz lub 15. 11.
Oferty Kurjer Poznański
zdg 43 184.

Poszukuje
posady, praniem, prasowaniem,
szyciem, gotowaniem. Oferty
Kurjer Poznański zdg 43 332.

Panienska
z dobrej rodziny z ukończoną
nauką życia poszukuje posady
do dzieci z szyciem, posiada do-
bre świadectwa. Zgłoszenia Ku-
rjer Pozn. zdg 43 233

Française
cherche demi place. Oferty Ku-
rjer Poznański zdg 43 206

Rutynowana
książkowa - bilansistka
zakłada reguluje księgi handlowe
zestawia bilanse poszukuje po-
sady lub przyjmie prace godzinowo.
Oferty Kurjer Poznański
zdg 43 146

Żelazniak
młodszy z dobrym świadectwem
poszukuje posady. Miejscowość
obojetna Łaskawe zgłoszenia do
Kurjera Poznańskiego zdg 43 100

Młoda
dziewczyna umie cokolwiek goto-
wać szuka posady. Oferty Kurjer
Poznański zdg 43 107

Gospodyni
poszukuje posady na majątek za-
raz lub później. Dobre świadec-
twa i polecenia. Oferty Kurjer
Poznański zdg 43 103

Młodzieniec
początkujący biurowy biegły ste-
nograf maszynista który pracowa-
ł w komornika sądowego przy-
jmie posade bezpłatnie celem
praktyki. Oferty Kurjer Po-
znański zdg 43 094

Posługaczka
z gotowaniem praniem, przed lub
po południu szuka posady. Oferty
Kurjer Poznański zdg 43 093

Fryzjerka
dobra siła poszukuje posady od
zaraz. Oferty Kurjer Poznański
zdg 43 089

Panna
która pracowała przy bufecie,
znająca doskonale gospodarstwo
domowe i prace biurowe poszu-
kuje posady zaraz lub 15. Oferty
Kurjer Poznański zdg 43 104

Dziewczyna
do prac domowych szuka posady
zaraz. Oferty Kurjer Poznański
zdg 43 231

Śluząca
do wszystkiego z gotowaniem do-
brymi świadectwami zaraz po-
szukuje posady. Oferty Kurjer
Poznański zdg 43 227

Dziewczyna
poszukuje posady do wszystkiego
lub za pokojowa. Oferty Kurjer
Poznański zdg 43 148

Agrotechnik
kawaler lat 24 z praktyką rolną
poszukuje posady w majątku —
wzgl. inst. rolniczej. Oferty Ku-
rjer Poznański zdg 43 130

28 WOLNE MIEJSCA

Dziewczyna
uczciwa z dobrym gotowaniem
potrzebna do dwójka osób na
prowincję blisko Poznania
Zgłoszenia przyjmuję 4 i 5 11.
godzina 5-7 wiecz. ul. Dąbrow-
skiego 69 II ptr. Knastowa.
zdg 43 169

Ekspedjentka
młodsza z branży domowo-ku-
chennej potrzebna od zaraz. Of-
erty z podaniem pensji i odmi-
nymi świadectw do Kurjera Po-
znańskiego zdg 43 166.

Fryzjerski
pomocnik zaraz potrzebny. Ko-
ściełna 28. zdg 43 477

**Nauczycielka
wychowawczyni**
w młodszym wieku potrzebna na
wieś od 1 stycznia lub wcześniej
do dwójka dzieci w wieku 7½ i 5
lat. Wymagane bezwzględnie do-
bre polecenia. Zgłoszenia z odpi-
sanymi świadectw, życiorysem oraz
podaniem warunków do Kurjera
Poznańskiego zdg 43 475

Uczeń
z porządnej rodziny potrzebny za-
raz do handlu kolonialnego. Zgło-
szenia z własnoręcznym pisany
życiorysem do Kurjera Pozn.
zdg 43 523

Gospodyni - kucharka
osoba starsza uczciwa sumienna
znająca się na chowie drobiu po-
trzebna od 15. 11. lub 1. 12. Do-
narska, maj. Zebców, p. Ostrów
Wilsp. zdg 43 505

Niebywał
bo 300-400 zł miesięcznie może
zarobić każda inteligentna i ener-
giczna pani powyżej lat 24. —
Pierwszeństwo mają pielęgniarki
i ekspedjentki. Pieniądze zaraz!
Zgłoszenia z dokumentami w so-
botę od 10-13 sw. Józefa 6, m. 9
zdg 43 575

Humor zagraniczny

Dziecko w kolysecie: — Pożycz mi pan swoje „yo-yo”,
ja panu pożyczę moją grzechotkę. (Matin - Paryż) S. F.

Przedpłata na miesiąc listopad 1932 r. za oba wydania razem w Poznaniu
w ekspedycji zł 3,20, w agencjach w mieście zł 3,50, z odroczeniem
do domu w Poznaniu zł 3,70, z odroczeniem przez pocztę poza Pozna-
niem miesięcznie zł 4,14. Kwartalnie zł 12,40, pod opaską miesięcznie w Polsce zł 1,50,
w innych krajach zł 9,50. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przewrót
w zakładzie, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abo-
nenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Ogłoszenia na stronie 6-lamowej 25 gr, na stronie 4-lamowej przy końcu tekstu
redakcyjnego 60 gr, na stronie cawowej 100 gr, na stronie drugiej
120 gr, przed wiadomościami potoczными 200 gr od 1-lamowego milim.
Ogłoszenia porannego przyjmujemy oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wyda-
nia porannego przyjmujemy do godz. 18,30 w następnym wypadkach do godz. 22 u stróża; do
wydania wieczornego „drobna” do godz. 11, w klasie dużej według możliwości. Drobnie ogło-
szenia (najwyżej 100 słów, w tem 5 nagłówek); słowo nagłówekowe (tłuste) 25 gr. każde
dalej 15 gr. Za ronoce między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek
matrycowania, wydawnictwo nie odpowiada.

W wydaniach wielkoświadczeniowych poprzedza normalna, codzienna część numeru z reklamami i ogłoszeniami materiału poświęcony danej uroczystości.
Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 3525, 4072, w niedziele, święta i nocą tylko 1476, 3524 i 4072, filja Stary Rynek 2305. — P. K. O. Poznań nr. 200 149.